

పీఠం

పూజ

(స్వతంత్రానువాదము)

మూలము :

గంగాప్రసాద ఉపాధ్యాయ

అనుకర్త :

“ కళాప్రపూర్ణ ”

పండిత గోపదేవ్

దార్శనికులు

ప్రకాశకులు :

ఆర్య సమాజము - కూచిపూడి

PIN , 522 313

(గుంటూరుజిల్లా)

అంబాదర్భన గ్రంథమాల-3౬

తృతీయ ముద్రణము-౨౦౦౦

శ్రీముఖ - ఆశ్వయుజము

అక్టోబరు - 1993

వెల : రు. 20-00

ముద్రణ :

న్యూ విజయ ఆర్ట్స్ ప్రెస్ - తెనాలి

అంబా దర్శన గ్రంథమాల

మహారాజ పోషకులు : రూ. 15,000 లు అంతకుపైన నిచ్చువారు

రాజపోషకులు : రూ. 10,000 లు అంతకుపైన నిచ్చువారు

పోషకులు : రూ. 5,000 లు అంతకుపైన నిచ్చువారు

మహారాజ పోషకులు :

1. శ్రీమతి కొత్తపల్లి యామినీదేవి	కూచిపూడి
2. శ్రీ బెల్లె జగదీశ్వరయ్యశ్రేష్ఠి	సికిందరాబాద్
3. శ్రీ మాళెట్టి వేంకటేశ్వరరావు	సికిందరాబాద్
4. శ్రీ కొనరాజు మాధవయ్య	తెనాలి
5. డా. శ్రీ వై. వి. సుబ్బారావు, సరోజినీదేవి	గుంటూరు
6. శ్రీ గ్రంథి కామరాజు	విజయవాడ
7. శ్రీ కావూరి జయచంద్రవర్మ	కూచిపూడి
8. శ్రీ చదలవాడ అచ్చేశ్వరరావు, రాజ్యలక్ష్మి	కూచిపూడి
9. శ్రీమతి చదలవాడ లక్ష్మమ్మ	కూచిపూడి
10. శ్రీ మణ్ణెడ్డి గురవారెడ్డి	తూములూరు
11. శ్రీ చంద్రయ్య ఓ సన్ను-అలవాలి	సికిందరాబాద్
12. శ్రీ యం. యస్. బాలకృష్ణ, సూకర్	సికిందరాబాద్
13. శ్రీ ఉప్పల రాజేశ్వరరావు	సికిందరాబాద్
14. శ్రీ కొనరాజు తిరుమలరావు, సూర్యకుమారి	కురుమద్దూరి
15. శ్రీ గణ్ణె సుబ్బారావుగూప్త, నాంచారమ్మ	గుంటూరు
16. శ్రీ జక్కెడి సీతారామరెడ్డి	సికిందరాబాద్
17. శ్రీ తుమ్మల పల్లభయ్య	కూచిపూడి
18. శ్రీ నోముల స్వామిదాస్, శ్రీ శ్రీపతి వెంకటరావు	సికిందరాబాద్
19. శ్రీ బొల్లెపల్లి సత్యనారాయణ	గుంటూరు

రాజపోషకులు :

1. శ్రీ కావూరి సంగయ్య కూచిపూడి
2. శ్రీ జె. వెంకటరావు వరంగల్
3. శ్రీ బి శంకరలాల్ హైదరాబాద్
4. శ్రీ యలవర్తి రామకోటయ్య, సీతారత్నం కూచిపూడి
5. శ్రీ కుమ్మరి పోచయ్య సికిందరాబాద్
6. శ్రీమతి బొర్రా వేంకటరత్నమ్మ కూచిపూడి
7. శ్రీ యం భూపతిరావు, ప్రజ్ఞాపురం హైదరాబాద్
8. శ్రీ సరిదె శ్రీనివాసరావు, కనకలక్ష్మి రేలంగి, గోదావరి(జిల్లా)
9. శ్రీ వి. యస్ గుప్త కొత్తగూడెం
10. కీ. శే. మలిపెద్ది సిద్దయ్య ధర్మపత్ని చంద్రమ్మ మర్మము
11. శ్రీమతి చదలవాడ రాజ్యలక్ష్మి కూచిపూడి
12. శ్రీ తలశిల శ్రీరాములు నాగాయలంక
13. శ్రీ వాసంశెట్టి రామకృష్ణారావు వలసపాకల

పోషకులు :

1. శ్రీ మేకా రామకృష్ణయ్య కూచిపూడి
2. శ్రీ జాన్తి వెంకటప్పయ్య, తులశమ్మ కూచిపూడి
3. శ్రీమతి దాసరి రామకోటమ్మ కూచిపూడి
4. శ్రీమతి కన్నెగంటి శైలసుత నవరత్నకుమారి కూచిపూడి
5. శ్రీ కోట్ల రమణారెడ్డి సికిందరాబాద్
6. శ్రీ పోలం వీరయ్య సోదరులు సికిందరాబాద్
7. శ్రీ కోడూరు సుబ్బారావు సికిందరాబాద్
8. శ్రీ దుర్గా నత్యనారాయణ, కృష్ణవేణి తణుకు
9. శ్రీ కావూరి శివరామయ్య మోపిదేవ
10. శ్రీ గడ్డిపాటి వెంకట కృష్ణయ్య అమృతలూరు
11. శ్రీ చుండూరి శ్రీహరిరావు, శాంతకుమారి గుంటూరు
12. శ్రీ మల్లాది సూర్యనారాయణమూర్తి రాజంపేట (తూ. గో.

సంపాదకీయము

‘పూజ’యను నీగ్రంథము ప్రపంచములో ముఖ్యముగా భారత దేశములో మానవులు తమ మానవత్వమును విడిచి తాము అనుభవించుటకు పరమేశ్వరునిచే సృష్టింపబడిన తరులతాగుల్గులను శిలాప్రతిమలు మున్నగు జడపదార్థముల స్వరూపాదులను గుర్తింపక భగవంతుడుగా భావించి మోక్షప్రాప్తికై చేయు పూజాదులగాంచి మనోవేదనతో సత్యపథమును చూపుటకు వ్రాయబడినది.

ఈగ్రంథమునందు ప్రకృతి పరిణామమైన ప్రపంచతత్త్వమందలి సత్వరజస్తమోగుణములను, చేతనములైన జీవులయొక్క ఇచ్ఛాద్వేష సుఖదుఃఖ జ్ఞాన ప్రయత్నము మొదలగు గుణములను, సృష్టికర్తయైన పరమేశ్వరునియొక్క సృష్టిస్థితిలయ కర్తృత్వమును జీవులకర్మలకు దగిన ఫలము నొసంగు న్యాయకారిత్యమును, సర్వవ్యాపకత్వమును, సర్వజ్ఞత్వమును, సర్వశక్తిమంతత్వము మున్నగుగుణములనువివరించి, మానవుడు కర్తవ్యకర్మల నాచరించుచు, అకర్తవ్యముల త్యజించుచు నిష్కామకర్మముల ద్వారా ఫలత్యాగముచేసి సత్యాహింసాది వ్రతపాలకుడై మనోనిగ్రహముతో అష్టాంగములలోని చివరిదియగు సమాధ్యవస్థలో సచ్చిదానందస్వరూపుడైన పరమేశ్వరుని యందలి యానందమును అనుభవించుటయే సరియైన మార్గముకాని శిలాప్రతిమల నలంకరించుట భగవత్పూజకాదని మానవునకు కనువిప్పు కలిగించిరి.

మఱియు మతమతాంతరుల యభిప్రాయముల విశదీకరించుటకు ఆయాసంప్రదాయకులతో సంభాషణరూపమున చర్చించి నిగ్గుతేల్చిరి. సాకార నిరాకారములనుటకు బదులు సగుణ నిర్గుణములను పదముల వాడుటలోగల యనౌచిత్య

మును ప్రవర్తించిరి. విగ్రహారాధన యనునది మానవపూజయా? లేక దేవపూజయా? దీనికి పురాదియెక్కడ? యొదలైనవిషయములు కూలంకషముగా చర్చింపబడినవి.

భగవంతుని పూజించు కోరిక కలవారు ఈ గ్రంథమును పఠించినచో ప్రస్తుతము తాము చేయుచున్న శిలాప్రతిమల పూజభగవత్పూజయో శిలాపూజయో తెలిసికొనగలుగుదురు. మానవులనగా మననశీలురు. ఆలోచనాశక్తి కలవారు. అంధాను కరణముగా మూఢవిశ్వాసములతో తాము పట్టిన కుండేటికి మూడేకాళ్ళను మంకుపట్టుకలవారై యాలోచనాశక్తిని విడనాడినచో పశువులతో భేదములేదు కావున ద్విపాదపశువులనవలసి వచ్చును. కావున మానవుడనిపించు కొనదలచిన ప్రతి వ్యక్తియు స్వతఃసిద్ధముగానున్న తమబుద్ధినిగురువులవ్వారాను, శాస్త్రములవ్వారాను పెంచుకొని సద్గుణగనియై దేవత్యమును పొందు కృషియొనరింపవలయును గాని బుద్ధి సత్తాకోల్పోయి అధఃపతితుడై రాక్షసత్వమును పొందరాదు.

అందుచేత సోదర మానవులారా ! “ప్రతి వ్యక్తియు తమతమశక్తికొలది యేదోయొక పుస్తకము వ్రాయును వాని నన్నిటి మనమెక్కడ చదువగలము?” అని అలసత్వముతో ఈ గ్రంథమును చదువనొల్లక విడిచిపెట్టకుడు. ‘వినదగునెవ్వరు చెప్పిన’ అనినట్లు ఈ గ్రంథమును పఠించి గ్రంథకర్త హృదయము నవగతము చేసికొనుడు. విమర్శనాదృష్టితో పరిశీలించి సత్యమును గ్రహించుటకును, అసత్యమును త్యజించుటకును సర్వదా సిద్ధముగా నుండుటయే సన్మానపుని లక్షణము. కావున చదువగలిగిన వారందఱు నీగ్రంథము పఠించి సన్మార్గగాములై సన్మానపులుగా చరితార్థులగుదురని యాశింతును.

ఇది మూడవ ముద్రణము. మొదటి ముద్రణము మోపట్టు గ్రామ వాసియైన స్వ. కొడాలి రంగారావుగారి స్మృతిచిహ్నముగా వారి భార్య శ్రీమతి కొడాలి వేంకటకత్నమ్మ కావింపజేసిరి. ద్వితీయ, తృతీయ ముద్రణములు అంబాదర్శన గ్రంథమాల ద్వారా అర్యసమాజము కూచిపూడివారు కావించిరి. పాఠకులు ఈ గ్రంథము పఠించి సత్యాసత్యముల గుర్తించి యాచరించుచు గ్రంథకర్త పరిశ్రమమును సార్థకపఱతురనియాశింతును.

— వెంకయ్యార్య.

❀❀❀ అ బి ప్రా య ము

యజుర్వేదము

‘స తస్య ప్రతిమా అస్తి యస్య నామ మహద్యశః’
మహాయశస్వియైన యాపరమేశ్వరుని కొక ప్రతిమ -
మూర్తి లేదు.

బై బి లు

‘ఓ ప్రియులారా, కావున విగ్రహారాధనకు దూరముగ నుండుడు.’

కు రా న్

‘నిజము చెప్పిన, భగవంతుడు కాక నీవు సంబోధించు నితర మిథ్యాదేవత విగ్రహములను పూజింపకుము, -
అని యాజ్ఞాపింప బడితిని.’

వి ష య సూ చి క

అధ్యాయము	పుట
౧ పూజ-మతము	౧
౨ పూజా రూపములు	౬
౩ ముఖ్య ప్రయోజనము	౧౫
౪ పూజ-జీవనము	౨౩
౫ వైరుధ్య- మొక వ్యాధి	౨౯
౬ ఎవరిని పూజింపవలయును ?	౩౪
౭ అర్థ దేవతలు-సాధువులు-వీరపురుషులు	౪౭
౮ దేవతలు	౬౩
౯ విగ్రహారాధన	౭౭
౧౦ మహాపురుషులు-విగ్రహారాధనము	౩౪
౧౧ విగ్రహారాధనకు పురాది - ఆధారము	౯౭
౧౨ కొన్ని వాదములు	౧౧౬
౧౩ యోగము	౧౬౦
౧౪ సాధారణ జనులు	౧౭౧
౧౫ పూజలో నుపయోగించుభాష	౧౭౪
౧౬ ఆచరణ సాధ్యములైన కొన్ని సలహాలు	౧౮౩
౧౭ కొన్ని ప్రార్థనా మంత్రములు	౧౮౭

ఒమ్

పూజ

మొదటి అధ్యాయము

పూజ - మతము (Religion)

పూజ యన నేమో యెల్లరకు తెలిసిన విషయమే. ప్రకృతము పూజాశబ్దమును నిర్వచించి దాని లక్షణార్థము నందుగల కౌతిన్యమును వర్ణించి, పాఠకులను కష్టపెట్టవలసిని యావశ్యకము కనిపింపదు. బుద్ధిమంతు లెల్లరు పూజాపదమున బాగుగ నెఱుంగుదు రనియే మా భావన.

పూజ మతమున నొక ముఖ్యాంగము. కొందఱు మతమే పూజ. పూజయే మతము, అనియు నెంచుచున్నారు. పూజతో సంబంధములేని కార్యములు ధార్మిక కృత్యము లుగా నెంచబడవు. ధర్మమే జీవనమని యెంచువారు కూడ పూజా ప్రాముఖ్యము నంగీకరింతురు. ఒకానొక ధార్మికుని జీవనమును పరికించితిమేని పూజ కట విశేషస్థానమును కనుగొనగలము. పూజ చేయని మానవు డెన్నడును ధార్మికుడు (Religious) కాజాలడు.

ధార్మికు డనబడుటకు ఈశ్వరునియందు విశ్వాస ముంచవలసిన యావశ్యకము లేదు. పాఠకుల కీ హక్యము

విరుద్ధముగా దోచుపచ్చును. కాని లోకమున నీశ్వరుని యస్త్రము నంగీకరింపని మతము (Religious) లున్నవి. ప్రపంచమున గల మతములనుగూర్చి యభ్యయన మొనర్చుటలో తమ యమూల్య సమయము నుపయోగించిన బుద్ధి మంతులు బౌద్ధ జైన మతములను సర్వథా ఈశ్వరవాదము నంగీకరింపని మతములుగా నిర్ణయించిరి. కాని యట్టి పరిశోధకులలో కొందఱు (Some Researchists) బౌద్ధులను, జైనులను ఈశ్వరవాదులని ఋజువుచేయ యత్నించి యుండక పోలేదు. వారి ధార్మిక గ్రంథములును ఈశ్వరవాదమును బోధింప వచ్చును. అయినను ప్రస్తుత మిటు బౌద్ధులు, జైనులు నీశ్వరవాదులూ? కారా? వారి మూల గ్రంథము లేమి బోధించుచున్నవి. అని విచారించుట మాయద్వేషము కాదు. బౌద్ధులలోను, జైనులలోను ప్రముఖులైనవారు, ఇతర మతముల వారంగీకరించినట్లు స్పష్టి పిఠిలయములకు కర్తయగు నీశ్వరు డొకడు కలడని యంగీకరింపరని తెలుపుటయే మాకు ముఖ్యము. కాబట్టి, లోకమున నీశ్వరు నంగీకరించునట్టియు, నంగీకరింపనట్టియు రెండువిధములగు మతములు గలవనుట నిస్సంశయము. అందువలన నీశ్వరవాదము నంగీకరింపనంత మాత్రమున ధార్మికులనబడుట కెట్టి యాటంకము కానరాదు. కాని, యీ యిరుతెగలకు సంబంధించిన ధార్మికులలో పూజమాత్రము సమానముగా జూడనగును. జైనులు, బౌద్ధులు నుభయులును పూజ మొనర్తురు. ఈశ్వరు నంగీకరింపని బౌద్ధ జైనులు ఎవనిని పూజింతురు? ప్రస్తుత మీ ప్రశ్నకు

సమాధాన మొసరిగుట మా గ్రంథమునకు విషయము కాదు. ఈశ్వరాస్తిత్వము నంగీకరింపకున్నను బాధ్యులు జైనులు పూజ యొనరించుచున్నారని మన మెఱుంగదుము. నాస్తికులు మాత్రము పూజ యొనర్చరు. వారికి నుతముతో బట్టి సంబంధము నుండనేరదు. కాబట్టి నాస్తికత మాత్రము సర్వధా ధర్మవిరోధి యగును. కాని యనీశ్వర వాదము ధర్మ విరోధి కాదని జోధవడుచున్నది. బాధ్యులయ, జైనులయు ననీశ్వరవాదము నాస్తికత (Atheism) గాని, అజ్ఞేయవాదము (Agnosticism) గాని కాదు. ఈశ్వర వాదము నంగీకరించినను, అంగీకరింపకున్నను పూజయొనర్చు సంతకాలము నీవు ధార్మికుడ ననబడగలవు.

ధర్మము (Religion) మనుజులకు మరణానంతర పరిస్థితులను గుఱించి విచారంప నేర్పును. ఇట్లే దైనికి తృప్త్యముల పరిణామముల విషయమై యాలోచింపజేయును. ధర్మమున కొండొక రహస్యము నిగూఢముగా నున్నది. పూజ యందు నిట్లొక రహస్యము దాగియున్నది. ప్రతి పూజా విధానమును ఆభ్యంతరము, బాహ్యము నని రెండు భాగములతో నొప్పుచుండును. ఇందాభ్యంతరభాగ మతి ప్రాముఖ్యముగా నెంచబడును. పూజకుడు (పూజారి) దేవుని యెదుట నతను స్వకుడై నమస్కరించును. ఫలప్రమ్మముల నర్పించును. కానుకలు చెల్లించును. కాని యివి యన్నియు సాధారణ క్రియలు. పూజా ప్రక్రియయందు గల యీ బాహ్య క్రియలు ప్రధానములు గావు. ఇందు గల ముఖ్య రహస్యమును పూజార్పితము సరిగ్గా వెలిబుచ్చు జాలదు. ఒక

హిందువు డొక దేవాలయములకు సమీపముగా వెళ్లునేని దేవాలయము నెదుటికి పోవుటతోడనే యతడు తన చేతులను జోడించును. తీణమాత్ర ముఱకన్నులతో, తలను వంచును, అంతట నటనుండి వెడలిపోవును. అతనిని నీ వొనరించిన దేమని ప్రశ్నించువేని యత డొకించుక నవ్వి యూరకుండును. అతడేమి చేసినదియు నతడెఱుగడు. అత డెందు కల్లు చేసెనో దానివలన కలుగు ఫలమేమో యతనికి తెలియదు. అత డా దేవాలయమునందు గల దేవత యెవరైనదియు నెఱుగక పోవచ్చు. కాని తాను దేవుని పూజ చేసితి నని యతడెంచును. ఆ పూజ నతడు నిర్వచింప నేరడు. అది యొక రహస్యమయ ప్రభావము క్త క్రియగా నతడెంచును. ఇదియే పూజ. జైనుడు తన మందిరమునకు పోయి యట పూజ యొనర్చును. కాని యతడిశ్వరుని పూజింపడు. దేవుని యందతినికి విశ్వాసము లేదు. అయినను అత డొంజొకనిని పూజించును. అందు కొంత నిర్వచింప గలుగును. కొంత నిర్వచింప నసమర్థు డగును. పైని వర్ణించిన యిరువురిలోను - 'అనిర్వచనీయము, ప్రభావము క్తము, రహస్యభరితమునైన క్రియాకలాపమును పూజయందు-' రను భావన సమానముగా గన నగును. మూర్తిమయ మగు పదార్థము నపేక్షింపని యేకేశ్వరవాది యెట్టి రహస్యమయమగు ప్రభావమును తన హృదయమున గలిగియుండునో అట్టి ప్రభావమునే మూర్తి పూజనను. సృష్టి స్థితి లయములకు కర్తయగు పరమేశ్వరు నంగీకరింపని జైనులు - బౌద్ధులు నెల్లరు తమ మనస్సులందు గలిగియుందురు. ఈ యద్భుత

ప్రభావమే పూజలో ముఖ్యంగము, పూజా స్వరూపమున కును ముఖ్యవస్తువు. పూజాపరు లయిన నెల్లరియండు నిదియే సమాన ధర్మము. పూజను మీమాంసింతుట కన్ని విధముల నిదియే ప్రాథమిక ఆలంబనము.

రెండవ అధ్యాయము

పూజా రూపము . (Forms of worship)

లోకమున పూజ యనేక రూపముల దృష్టి గోచర మగుచున్నది. పూజా విధానములందు గల వైవిధ్యమును భేదములను పరికించితి మేని వానియం దొకానొక సామ్యమును కుదుర్చుట దుర్లభమేకాక యసంభవమనియు పొడకట్టును. మానవ చరిత్రను కలంకిత మొనర్చిన ధార్మిక కలహముల కన్నిటికిని మూల మీ విభిన్నమై నానారూపముల నొప్పు పూజావిధానమే ఒకడు యోగమార్గము ననుసరించి, యింద్రియములను నియమించి యాసనబద్ధుడై నేత్రవిమాలన మొనర్చి యీశ్వరు నారాధించును. ఇదియొక పూజా విధానము. మఱియొకడు మూర్తియెదుట నతమ స్తకుడగును. ఇది రెండవ విధానము. ఒండొకడు ఒక వృక్షమును పరిక్రమించి కుంకుమాక్షతల నర్పించును. ఇది మూడవ విధానము. ఐండొకడు మేకల కుత్తుకల నుత్తరించి వాని రక్తముతో తన యిష్టదేవతా విగ్రహమును రంజిత మొనర్చి ప్రసన్నుడగును. ఇది నాలుగవ విధానము. ఒక త్రివిష్టపనివాసి (Tibetan) తన పూజా చక్రము (Prayer wheel) ను త్రిస్ఫుటలో సమయము వ్యయించి కర్మకలాపమును నశింప జేయుచున్నానని యెంచును. ఇదియు నొక పూజా విధానమే. ఇట్లు క్రమముగా గణింపబూనితిమేని వందలకొలది పూజా

రూపములు లభించును. ఇందు సరియైన పూజా పద్ధతి - విధాన-మెయ్యడో ఏది సరియైనది కాదు ? అనునది యొక ముఖ్య సమస్య.

కొందఱి సమస్యను - “పూజా విధానము లన్నియు సమానములే. వీరి పరిణామమునందు ఫలమునందు నెట్టి భేదమును లేదు. సమాన ఫలమునే యొసంగును -” అని పరిష్కరింతురు. “నదీనాం సాగరే గతిః” నదులన్నియు సముద్రముననే చేరును. అని దృష్టాంతము నొసంగుదురు. నదులన్నియు సముద్రముననే చేరునట్లు ఎల్ల పూజలును భగవానునికే చెందునని వారి తాత్పర్యము. ఈశ్వరుడు భక్తుల హృదయమును వాంఛించుచుగాని పూజా రూపము తో నతని కెట్టి సంబంధము లేదనియు వారి భావము. కాని యిదియొక నారహితమగు నభిప్రాయము. అతి స్వల్ప సంఖ్యాకులే యిట్టి యభిప్రాయమును వెల్లిబుచ్చురు, నానా విధ పూజా విధానముల చరిత్రమును పరికించితిమేని ఈ యభిప్రాయము సార్వభౌమికముగాని, సార్వజనీనముగాని కాదని స్పష్టపడ గలదు. పూజా విధానములందు వైవిధ్య మేర్పడుటకు కారణ మొందు గలదు అది యెద్దియన, ఒకానొక పూజా రూపము నిష్ఫలము, హానికారకము, అశుద్ధము, అపూర్ణము నని తోచినపుడు దానికిబదులు మఱి యొక శ్రేష్ఠరూపము దేశమున నెలకొన నారంభించినది. ఇట్లొకదాని వెంట నొకటిగా ననేక రూపములు విలసిల్లినవి. ఇట్టియెడ నయ్యె రూపములకు రూపము నొసంగిన ప్రముఖులలో - ‘తమ తమ పూజా పద్ధతులే శ్రేష్ఠములను ఋజువు

చేయునిమిత్తమై -' యనేక కలహములు బుద్ధులించెను. ఇట్లు పూజా ప్రకారముల ప్రసర్తకులు, పోషకులు, అనుయాయులు, నెన్నడును తామవలంబించిన పూజా పద్ధతికిని, ఇతరుల పూజా పద్ధతికిని భేదము లేదనిగాని, సమాన ఫల మొసంగునదని గాని యంగీకరించి యుండరైరి. నవీన పూజా పద్ధతి నెలకొల్పినపుడును, దానిని ఇతర విధానములతో పోల్చి చూచినపుడును అనుయాయులచే నాచరింపజేయబడినపుడును నెల్ల వేళలందును ఇతర పూజాపద్ధతి ననుసరించు వారితో తగవులాడక తప్పినదికాదు. కాని, కొంతమంది మాత్రము ఏ పూజాపద్ధతియందును విశేషముగ జోక్యము కలిగించుకొననివారై, “పూజా పద్ధతులన్నియు సమానములే, వీని ఫలములలో నెట్టి భేదమునులేదు. తగవులాడుట యనావశ్యకము” అని తమ యభిప్రాయమును వెల్లబెచ్చుచుండురు. వాస్తవమున నిదియొక సారవీణమగు సభిప్రాయము, ఈయభిప్రాయము నొసంగి సమస్యను పరిష్కరింపదలంచువారు యథార్థముగా పూజా విధానములన్నియు సమానములని యెంచరు. వారి దృష్టిలో నే పూజా పద్ధతియు ముఖ్యముకాదు. వారు అందఱియెడ సమాన భావమును కనబఱచుటకై యట్లు నుడువుదురు. వాస్తవమున వారెవ్వరికిని చెందరు. నడులన్నియు సముద్రముననే చేరును. సత్యమే కాని యవి యన్నియు నొకే వైపునకు ప్రవహించునవై యుండవలయును. అయినను సముద్రమున నవి చేరు స్థలములు భిన్నములై యుండును. ఈ దృష్టాంతమును బాగుగ విమర్శించినట్లయిన నిందు గల యనౌచిత్యము

గోచరింపకపోదు. అనౌచిత్యమేకాక యిది వంచనాత్మక మనియు స్పష్టపడును. పూజాపద్ధతు లన్నియు నొకదాని కొకటి యత్యంత విరుద్ధములు. అట్టిచో పూజా విధానము లన్నియు నొకే కేంద్రమును జేర్చునటు భయంకరమగు భ్రాంతి యగును.

కొండటి సమస్యను ప్రకారాంతరమున సమర్థింతురు. వీరు పూజా విధానము లన్నియు సమాన లాభమును గలిగించునవిగా నెంచరు. పూజా పద్ధతు లన్నిటియందును నొక విధమగు మనోవైజ్ఞానిక సంగతి యున్నట్లు వీరెఱురు. అందువలన పరస్పర వైరము వ్యర్థమని చెప్పుదురు. -“ఒకానొక దృశ్యమును కొండలు వ్యక్తులు భిన్నభిన్న స్థానములనుండి భిన్నభిన్న రూపములలో జూచుటయు లేక ఆలోచించుటయు స్వభావము. ఇరువురి భిన్నవ్యక్తుల మూఁతల చక్షుశ్రోత్రాదులు సమానముగా నొకే రూపమున నుండ నేరవు కదా! అట్టిచో నొకే విధమగు పూజా విధానము నందఱు నెట్లవలంబింతురు?”- ఇది వీరొసంగు దృష్టాంతము. కాని యీ దృష్టాంతము కూడ మనకు కొంతదూరమే యుప కరింపగలదు. పూజా ప్రకారముల నొకింత ధ్యానముతో పరికించితిమేని, ప్రప్రథమమున నవి భిన్నరూపములవంటివిగావని తోచును. అతి స్వల్ప సంఖ్యాకులగు ససాధారణ వ్యక్తుల విషయమున నట్టిది సంభవమైనను, సామాన్యముగా నట్లు భావింప ననువుగాదు. అది యెట్లన, ఒక భక్తుడు జంతువు లనే గాక మానవులను సయితము బలిగా నర్పించి తన

క్రోధమయ భగవానుని నారాధించి ప్రసన్నుని జేయ నెంచును. మఱియొక డిందులకు విపరీతముగా ప్రాణిమాత్రమును ప్రేమించుచు ప్రేమ మయుడగు పరమేశ్వరుని యనుగ్రహము నపేక్షించును. వీరిరువురును భిన్న దృష్టులతో నొకే విధమగు లక్ష్యమును లక్షించునట్లు భావింప వీలగునా? ఎన్నడును కాదు. భక్తులు భిన్నులగుటయేగాక భక్తగమ్యుడగు భగవానుడు నిట భిన్నుడే. ఇట్టియెడ పూర్వ దృష్టాంత మెట్లు ఘటియింపగలదు? భక్తులు భీన్నభిన్న యవస్థలకు చెందినవారై యుండుటచే వారి ప్రవృత్తులలో భేదముండు ననుట సత్యమే. కాని వారిని వారి వారి పరిస్థితులలో విడిచి యందఱునొకే లక్ష్యము ననుగమింపగలరని భావించి మిన్నకుండుట శ్రేయస్కరము గానేరదు. వారి యవస్థయందు శుభకరమగు నున్నతి కలుగనేరదు. వారెన్నడు నొక యథార్థ పరిస్థితి నవలంబించి యథార్థతత్త్వ. ను పొందజాలరు. నాలుగవ తరగతియందు చదువు బాలుడు ఒకడు కొండొక తప్పు నొనరించు ననుకొనుడు. వాస్తవమున నట్టి తప్పు నొనర్చుటకు తగిన కారణము మనో వైజ్ఞానికులకు కనిపించు ననుకొనుడు. అందువలననే వాడట్లు చేసియుండును. బుద్ధిపూర్వకముగా నేర మొనర్చియుండడు. అయినను ఆ బాలుని పరిస్థితి - అవస్థ - తప్పుల నొనరింపదగినదే యని యెంచి యట్లే విడిచి పుచ్చుట యుపాధ్యాయులయు, మిత్రులయు కర్తవ్యము కానేరదు. తప్పును బాలునకు బోధించి యతనిని సన్మార్గమునకు దెచ్చుటయే కర్తవ్యమగును. నేను నా మూర్ఖత ననుసరించి యొక హానికర

మగు పూజా పద్ధతి ననుసరింతునేని దండనార్హుడను గాకున్నను నన్ను నా మూర్ఖతారూప పంకిలరూపమునందే మునిగి తేలనిచ్చుట బుద్ధిమంతులకు, ఉన్నత పూజా విధానముల ననుసరించు వారికి తగునా? తగదు. నన్నా హానికరమగు మూర్ఖమునుండి తొలగించి తత్త్వప్రాపక పద్ధతి నవలంబింప జేసి రక్షించుటయే వారి కర్తవ్యమగును. నా మూర్ఖతకై నన్ను గండించుట అన్యాయమే యగును. కాని నా మూర్ఖతపై కరుణగలవారై బుద్ధిమంతులు నన్ను రక్షించుటకై వేగిరపడుట, అన్యాయము కాకపోగా వారి కది యనివార్యకర్తవ్యము నగును. ఈ విషయము భగవద్గీత యందు ౧౮ వ యధ్యాయమున స్పష్టముగా వర్ణింపబడి యున్నది. జ్ఞానము సాత్విక - రాజస - తామసభేదములతో మూడువిధములుగా విభజింపబడినది. అందు సాత్విక బుద్ధి యిట్లు వర్ణింపబడినది.

“ప్రవృత్తిం చ నివృత్తిం చ కార్యకార్యే భయాభయే ।

బంధం మోక్షం చ యా వేత్తి బుద్ధిః సా పార్థ సాత్వికీ॥ ౧౮-౩౦

ప్రవృత్తి నివృత్తులను, కార్యకార్యములను, భయాభయములను బంధమోక్షములను తెలిసికొను బుద్ధి సాత్వికమనబడును.

రాజసబుద్ధి :

“యయా ధర్మ మధర్మం చ కార్యం చా కార్యమేవ చ

అయథావత్ ప్రజానాతి బుద్ధిః సా పార్థ రాజసీ॥”

౧౮-౩౧

ధర్మాధర్మములను, కార్యాకార్యములను సరిగా
నెఱుంగనిది రాజసబుద్ధి.

తామసబుద్ధి :

“అధర్మం ధర్మమితి యా మన్యతే తమసావృతా
సర్వార్థాన్ విపరీతాశ్చ బుద్ధిః సా పార్థ తామసీ॥ ౧౮-౩౨

అజ్ఞానముతో నావరింపబడి అధర్మమును ధర్మ
మనియు, నిట్లే పదార్థముల నన్నిటిని విపరీతముగాను దలంచు
బుద్ధి తామస మనబడును.

పరస్పరము నత్యంత విరుద్ధములయిన పూజాప్రకా
రములందు సమానత నారోపించి, వానియందుగల భేదమును
గుర్తింప తిరస్కరించువారు పైన ఉదాహరించిన రాజస
బుద్ధికి చెందినవారై యున్నారు. వారీవిధముగ వివిధపూజకు
లందుగల కలహములను పోనాడ సమర్థుల మగుదుమని యెంచి
మూలకారణమును పరికింపక కలహ రోగమును పెంపు
చేయుదురు.

వాస్తవమున నీపూజారూపముల నన్నిటిలో నుత్తమ
మేదైన నున్నదాయని పరీక్షించుటయో లేక పరీక్షింప
ప్రోత్సహించుటయో నుత్తమమార్గమగును. ఇట్టి పరీక్షణను
తూలనాడుటలో బుద్ధిమత్త గాననేరము. మనుజులను పూజా
రూపముల నన్నిటినుండి తొలగించుట యసంభవము. పూజ
మానవస్వభావమున కెంతయు చేరువ. అందువలన నానావిధ
భేదములతో సత్యదూరములగునట్లు పూజలను విజృంభింప

నిచ్చుటయు దుఃఖకారక మగును. అట్టిచో కనులుమూసికొని యీ భేదముల నుపేక్షించుట శ్రేయస్కరముకాదు. అందు వలన వ్యాధి పెంపొందును. కర్తవ్యచ్యుతియు నగును. కాబట్టి ప్రకటరూపమున నీపరిస్థితి నెదుర్కొని సాహాయ్యము పొందదగినవ్యక్తులకు సాహాయ్య మేల చేయవు ?

ప్రపంచశాంతికి భంగము కలిగించినవాడ నగుదునని నీవు భయపడవచ్చు, కాని, నీవు దేనిని శాంతియని తలంచుచున్నావో వాస్తవమున నది ప్రపంచమునకు హానికరమని యెఱుంగుము. చికిత్సకుడు శస్త్రచికిత్సచే నొకింత పెరుగు బాధను లక్ష్యమునం దుంచుకొని చికిత్సనుండి వెనుకాడనేని అతడు తన కర్తవ్యమును పరిపాలించినవాడు కానేరడు. రోగికి అధికహాని చేకూర్చినవా డగును. ఉపర్యుక్త పరీక్షణోపయోగితను గూర్చి కొందఱు సంజేహించురు. “నీ వెన్నడైన నీ ప్రపంచము నొకేవిధమగు పూజాపద్ధతి నవలంబించునట్లు చేయగలవా ?” అని వారు ప్రశ్నింతురు. అట్లు చేయుటకై యత్నించుట మనకర్తవ్యమని మా సమాధానము. కొంతవఱకైనను సఫలత బొందుటలో నెట్టిసందియములేదు. ప్రకాశమును జూపుట నీకర్తవ్యము. చక్షుష్మంతులయ్య నంధకారవశమున వస్త్రతత్త్వము నెఱుంగజాలనివారైన నీవుచూపు ప్రకాశమునకు స్వాగత మొసంగగలరు. నీప్రకాశసాహాయ్యమునను జూడనేరని దుర్బలాక్షులను వారిపూర్వమార్గముల నడవనిమ్ము. లేక మహాత్ముల యుపదేశములకై వారిని విడువుము. కాని నీచే సాహాయ్యమును పొందదగిన వారినిమాత్రము నీవు రక్షింపుము. నీ వీ

పూజారూపభేదములను పరీక్షించుటలో రెండుమూడు విషయములను గుర్తింపవలసియున్నది. కొన్నియెడల నీ భేదమతిబాహ్యమై యుండును. దాని నుపేక్షింపుము. కొన్నియెడల కొంతభాగము మాత్రము హానికరమై మిగిలినది శ్రేయస్కరముగా వచ్చును. అట్టిచో పాలమునుండి కలుపుతీసినట్లు హానికరమగుదానిని మాత్రము తొలగింపుము. కొన్నివిధానములందు మూలమే హానికరము గావచ్చు. అట్టియెడల నారూపమును సర్వదా నిర్మూలింప యత్నింపుము. దీనియందు భయపడుట పాపమగును.

మూ డ వ అ ధ్యా య ము

ము ఖ్య ప్ర యో జ న ము

పూజ మతమునకుగాని, జీవనమునకుగాని సాధ్యము కాదు అది మానవులందుగల బీజశక్తులను వికసింపజేయు సాధనము. జీవిత ప్రాపక మగును. దేవునికొఱకై మన మతనిని పూజింపము. కాని మనకొఱకే మన మీశ్వరుని పూజింతుము. మన పూజ దేవుని ప్రసిద్ధికొఱకని యెంచుట మిక్కిలి ప్రమాదము, నిరర్థకమగు నాలోచనయు నై యున్నది. ఈశ్వరుడు స్వయముగానే ప్రసిద్ధుడు. మన పూజద్వారా అతడు ప్రసిద్ధి నొందవలసిన యావశ్యక మొండును కానరాదు. మనము మనయున్నతి నపేక్షించి యతనిని పూజింతుము.

కాని యీ యున్నతి యెట్లు కలుగును ? ఈ విషయమున పామరులే కాక విద్వాంసులును భ్రాంతులయి యున్నారు. మనము పూజద్వారా దేవుని ప్రసన్నుని జేయుదుమనియు, అతడు ప్రసన్నుడై పూజకు ప్రతిఫలముగా నొకపదార్థమును రహస్యమయమగు మార్గమున చేకూర్చుననియు, అదియే మనయున్నతి యనియు వారెంతురు. అనగా మన మొకపదార్థమును దేవునకిచ్చిన నతడు మనకు మఱియొకపదార్థ మొసంగునని భావము. అది పూజ కానేరదు, అదియొక వినిమయాత్మక వ్యాపారమగును.

వాస్తవమున పూజ యొకవిధముగ 'ప్రైనింగు' అన నొప్పును. పాఠశాలయందు ఉపాధ్యాయుడు పిల్లవానికి జ్ఞానము నొసంగడు, అది యిచ్చిపుచ్చుకొను వస్తువుకాదు. ఉపాధ్యాయునిచే జూపబడిన కొన్నిపద్ధతుల ననుగమించి విద్యార్థి స్వయముగా తనజ్ఞానమును వికసింపజేసికొనును. అట్లే పూజకుడు పూజ యొనరించుచు క్రమముగా తనలో తానున్నతిని బొందుచున్నట్లునుభవించును. అదియే పూజా ఫలము.

ఈపరిస్థితిని స్పష్టపఱచుట కీ క్రిందియుద్దాహరణమును గమనింపుము. ఒకనాడు ప్రాతఃకాలమున నేను కొండొక నిశ్చితస్థలమునకు పోయితి ననుకొనుడు. నే నిట్లు పోవుట రెండువిధముల సంభవించును. ఒకడు తన కార్యమునకై న న్నటకుపంపిన పోయియుండును. అప్పుడతడు తనవని నేటి వేర్చినందులకు నాకు బహుమతి యొసంగును లేక పరిశ్రమ ఫలమును ద్రవ్యాదిరూపమున నొసంగును. ఇది యొక విధము. నేను సాంతప్రయోజనము నపేక్షించి యటకు పోయియుండును. ఆప్రయోజనము వ్యాయామమున నగు బలస్వాస్థ్యాదు లనుకొనుడు. ఇది రెండవవిధము. ఇందు ప్రథమవిధమున లభించినఫలము చేసిన పరిశ్రమమునకు సర్వదా భిన్నమై బాహ్యమైయున్నది. రెండవవిధమునందు పరిశ్రమమునకు ఫలమునకు భేదము కలిగించుట దుస్సాధ్యము. ఒక విధముగా పరిశ్రమమే ఫలమనదగును. మొదటి విధమునందు నియోక్తకార్యమును లేక యావశ్యకమును నేటి వేర్చుటచే నతడు నాకు ఫలరూపమున ద్రవ్యాదుల నొసం

గును. ఇట ఫల మిచ్చి పుచ్చుకొనురూపమున నుండును. రెండవపద్ధతಿಯందు నేను నాయవయవముల నొక నియత ప్రకారమున చలింపజేయుటలో స్వాస్థ్య - బలాదిఫలరూపము నొందుదును. స్వాస్థ్యాదులు బాహ్యమునుండి గ్రహింపబడు నవి కావు. అంతరికమైన యవయవవికాసమే. ఇందు అడు గడుగునను ఫలానుభవము కలుగును. ఫలావాప్తి కలుగును. మొదటిపద్ధతಿಯందు నియోక్తకార్యము సంపూర్ణముగా నెఱవేర్చి యతనిని ప్రసన్నునిజేసినను అతనిచే నొసంగబడిన గాని ఫలము లభింపనేరదు.

ఇట్లే పూజనుగూడ విచారింపుడు. దేవునియనుగ్రహము నపేక్షించి పూజ యొనర్చుచో, - పూజసంపూర్ణ మొనర్చి యనుప్రహేళిముఖుడైన దేవునినుండి తనజీవనమున కుపయోగించు కొండొక పదార్థమును ఫలరూపమున పొందుటయన పారిశ్రామికుడు కూలిచేసి కూలిగింజలను పొందుట యననగును. వాస్తవమున పూజాపద్ధతి ప్రయోజనము ననుసరించి నిశ్చయింపబడును. పూజకుడు తన యున్నతి నభిలషించి యొకయభ్యాసము నొనర్చును. ఇందు కలుగు ఫలము పూజగునికంటె బాహ్యము కానేరదు. ఆ యభ్యాసమే యతనికి ఫలమగును. ఆభ్యాస మొనర్చి ఫలమునకై వేచియుండవలసిన యావశ్యక మతనికి కలుగదు. అతనియభ్యాసమే యతని యున్నతినూపఫలమున ^{శుద్ధి} పరిణామించు నన నొప్పును. ఇదియ యధార్థమగు పూజ. ఇంతకు మించిన రెండవపద్ధతి యిచ్చిపుచ్చుకొను వ్యాపారమగును. కాని పూజ యెన్నడును కానేరదు. అది నికృష్టము. కాదు

కాదు. అదియొక కిల్పిషము. పాపపూర్ణతృష్ణచే నదియుద్భవించును. అది పరిపూర్ణుడగు పరమేశ్వరునియందు కొఱంత నాపాదించును. “మన మతనిని పూజించిన నతనికోరికలు నెఱవేఱును. అప్పుడతడు ప్రసన్నుడై మన కేదేని ఫల మొసంగును.”-దీని యర్థ మేమి ?

ఈ రెండు విధములగు పూజలందుగల భేదము పాఠకుల కిప్పుడు స్పష్టమై యుండును. ఈ భేదము ప్రత్యక్షము. ఈ రెండు విధములయిన పూజలు దివారాత్రములవలె నెంతయు విరుద్ధములు. షరస్పర భిన్నములు. ఇందొక పూజావిధానములో పూజ్యపూజకులు స్వామిభృత్యుల - నియోజ్య నియోజకుల - సంబంధమును ప్రదర్శింతురు. కాని వాస్తవమగు పూజలో, పూజకుడు స్వప్రయోజనార్థమై స్వయముగా సర్వ మొనర్చును. పూజ్యుడగు ఈశ్వరుడును తన కొఱతను పూర్తిచేసికొనుటకై భక్తుని నియమింపడు. భక్తుడు భగవాను నుపాసించును. ఉపాసనయే పూజ. పూజకుని ప్రతి స్వల్పప్రయత్నము నతని యాత్మోన్నతియే యగును. ప్రతిక్షణము నతనికి ఫలము చేకూరుచుండును. ఇదియే యతని యున్నతి. అతని విశాసము, బీజారోహణము, అంకురోత్పత్తి, వృక్షాకారము, పుష్ప ఫలౌద్భవము మున్నగు విశాస పరంపరలో నెల్లు నిరంతరత, విచ్ఛేదరాహిత్యము కనిపించునో, బాహ్యప్రాప్తి గాని పింపదో యట్లే పూజకుని పూజకును, తత్ఫలరూపమగు నాత్మోన్నతికిని మధ్య తెంపుగాని, అంతరాయముగాని, గ్రాహ్యగ్రాహక భావముగాని యెన్నడును గోచరింపదు,

వృక్షమున ఫలములు దూరమునుండి యన్యులచే చేర్చబడవు. అట్లే పూజకుని పూజాఫల మను నాత్మోన్నతియు దూరస్థుడగు నీశ్వరునిచే ప్రాప్తింపజేయబడదు. అది యొక స్వర్ణకార నిర్మిత రత్నఖచిత కిరీటమువంటిది గాను, అభిషిక్తుని శిరమున నుంచుటకు. అది యశావనము ననుగమించు యువకుని యశావనము సూచకములయిన నూనూగుమీసముల బోలి అభిన్నమై యబాహ్యమై యలరారు వికాస మని యెంచదగును.

పూజవలన నాంతరిక వికాస మేర్పడవలయునుగాని, బాహ్యఫలము లభించు ననుకొనరాదు. ఆ వికాసము పూజకుని స్వభావము ననుసరించి యుండును. దేవుని కోరికను గాని స్వభావమునుగాని ఆవశ్యకమునుగాని కోరదు.

దీనింబట్టి పూజ్యవ్యక్తికి స్థానమే లేదని యెంచజనదు. పూజ్యుడగు నీశ్వరుడు పూజకునకు సూదికి సూదంటురాయి వలె నాకర్షకు డగును. పూజకుడు దేవుని సమీపింప నున్నట్లు డగును. పూజకుని యందు పూజ్యునిచే నాకర్షింపబడ ననువగు యోగ్యతయు నుండును. సూదంటురాయి ప్రతిపదార్థము నాకర్షింపదు. సూదినిమాత్ర మాకర్షించును. కాని, ఒక కొయ్యముక్కను ఆకర్షింపగలదా? కొయ్యలో నాకర్షింపబడుటకు తగిన శక్తి-యోగ్యత లేదు. ఇంతియేకాక వాస్తవ మారసిన కొయ్యలో సూదంటురాతియందు గల ఆకర్షణను తిరస్కరించు గుణ మున్నది. ఇట్లే ప్రతి పూజకుడును తనయందు నైజమగు యోగ్యతను కలిగియుండును.

దేవు డతనిని బలాత్కారముగా తనవైపునకు నాకర్షింపడు. స్వయముగా దేవుడే బలపూర్వకముగా భక్తులను (పూజకు లను) ఆకర్షించునని ఎల్లరు నొకేపరిస్థితియందుండియుండురు. దైవభావన యెల్లరియందు గనిపింపవలసి యుండును. మానవులను తిలకించినపు డిది యిట్లుకాదని స్పష్టముగా తెలియుచునే యున్నది. మానవు డీశ్వరునిచే నాకర్షింపబడవలయునన్న తాను స్వయముగా తనయందట్టియోగ్యతను కలిగించుకొనవలసి యుండును. సాధారణముగా నతడొక సూదంటురాతి విషయమున కొయ్యవంటివా డనవచ్చును. అతడు తన్ను నినుపతునుకనుగా నొనర్చుకొనవలయును కొయ్యముక్కు దృష్టాంతము పాఠకులకు రుచింపకపోవచ్చు. అది విషయమనియు తోచవచ్చు. అందువలన దానిని విడిచి మనుజుడు తుప్పుపట్టిన యినుమువంటివా డనుకొనుడు. అతడు సూదంటురాతింబోలు నీశ్వరునిచే నాకర్షింపబడవలయునన్న తనయందు గల మాలిన్యమును - తుప్పును బోనాడవలసియుండును. ఇదియే పూజాప్రయోజనము. పూజకుడు పూజద్వారా తనలోనున్న మాలిన్యమును దూరమొనర్చి ఈశ్వరునిచే నాకర్షింపబడదగు యోగ్యతను తనలో నుద్భవింపజేయును. ఇట్లు ఆంతరికశక్తిని వికసింపజేయుచు క్రమముగా ధ్యేయవస్తువును దర్శించును. తనయందుగల మాలిన్యమును పోగొట్టుటయే పూజాక్రమ మనదగును. ఇందలి వికాసమే పూజ్య పూజకుల సామీప్యము. సత్యమైన యుపాసోపాసకత.

వేదములందు పూజ మువ్విధముల విభజింపబడినది. (౧) స్తుతి (౨) ప్రార్థన (౩) ఉపాసన. ఈ మువ్విధముల పూజ జ్ఞానకాండము, కర్మకాండము, ఉపాసనాకాండము నను పేర్లతో నొప్పు ధార్మిక జీవనముతో నెంతయు సంబంధమై యున్నది. స్థూలముగా వర్ణింతుమేని పూజాజీవనము లభిన్నము లనదగును. జీవనమే పూజ, పూజయే జీవనమని భావము. ఎట్లన : జీవనమునగా నేమి? ఆత్మిక శక్తులను వికసింపజేయుటయే. ఇందు భేద మొందును గానరాదు. కాని లోకమున పూజాశబ్దము సంకుచితార్థమున వాడబడుచున్నది. వాస్తవమున పూజ 'విశాల కార్యక్షేత్రమునకు కావలసిన యోగ్యత సంపాదించుట' యనదగును. ఉన్నతజీవనమున కావశ్యకమగు యోగ్యతను సంపాదించుటయే యధార్థమగు పూజ.

పూజకు జీవనమునకును ఆంతరిక సంబంధము కలదు. పూజచే నార్జితమగు శక్తులు జీవనమున ప్రకాశింపబడును, జీవనమున ప్రకటమగు శక్తులే పూజకుని ముందంజవేయ సమర్థు నొనరించును. సాధారణముగా వీని సంబంధమును, సాంకేతికవిద్యాలయము (Technical school) యంత్ర గారము (Factory) లకు గల సంబంధముతో బోల్పవచ్చును. అవియెట్లు పరస్పరము తోడ్పాటు గలిగియుండునో పూజ-జీవనములట్లే పరస్పర సహకారము గలవై సభ

లము లగును. జీవనముతో సంబంధము లేని పూజ పూజయే కాదు. అది యొకవిధముగు దంభాచారము. అది హానికరము. పూజచే పోషింపబడని జీవితము, కలాభిజ్ఞులు కాని కార్యక్రమ రహితులైన పారిశ్రామికులతో గూడిన యంత్రాగారమువంటి దనదగును. అది ప్రాణము లేని జీవనము.

నా లు గ వ అ ధ్యా య ము

పూ జ . జీ వ న ము

వెనుకటి యధ్యాయమున పూజా-జీవనముల విభాగ
త్రయమును నామముతో నిర్దేశ మొనర్చియుంటిమి. అవి
పరస్పర మెంత సంబద్ధములొ యిందు వర్ణించెదము. పాత
ఈ గమనింతురుగాత !

స్తతి యనగా నీశ్వరుని గుణములను మనసున విచా
రించుటయే. ఈశ్వరుని గుణములు సృష్టిమూలమున గాన
నగును. వానిని మనము ధ్యానింతుము. మన జీవనమున వాని
ప్రభుత యేర్పడును. మన జీవన వితరుల జీవనములతో
చేరియున్నది. ఇతరము లన్నియు ప్రపంచముకంటె మిన్న
గావు. కాబట్టి సృష్టియం దంతటను ఈశ్వరగుణ ప్రభా
వము గననగును. ఉదాహరణమునకై నేత్రేంద్రియమును
తీసికొనుడు. దృష్టిసాధనమగు నేత్రము ఈశ్వరుని యత్యు
త్తమ నిర్మాణ క్రియాపరిణామ మని మన మెంచుదుము.
అం దతని కలావైపుణ్యము, జ్ఞానగరిమయు గోచరించును.
ఈ నేత్రమునకును సృష్టియందలి దివ్యవచార్థములలో
నొకటియగు సూర్యునకును నెంతో సంబంధ మున్నది.
సూర్యుడు లేకున్న నేత్రనిర్మాణము వ్యర్థమగును. నేత్రము
లేకున్న సూర్యుని ప్రయోజనము సున్నయే యనదగును.
కాని నేత్ర మెవరిది వారికే యుపయోగించును. ఒకరి

నేత్రముతో మఱియొకరు దృశ్యమును కనుగొననేరరు. కాని మన యందటి కన్నులును సూర్యసాహాయ్యమున జూడగలుగు చున్నవి. అందువలన సూర్యుడు ప్రపంచనేత్ర మనదగి యున్నాడు. సూర్యునిలోగల విశేషములను పరికించినపుడు ఒకానొక విచిత్రశక్తిమంతము, జ్ఞానవంతము, దయామ యమునగు వ్యక్తివైపునకు మనచిత్త మ్మాకర్షింపబడును. ఆ వ్యక్తి గుణములను మనమెంత ధ్యానించిన నంతయధి కముగా మనమతనివైపున కాకర్షింపబడుదుము. క్రమముగా మన మతని గుణములను బాగుగ నెఱుంగగలుగుదుము. మన హృదయమున నీశ్వరుని గుణము లిట్లు వికసించుకొలది గుణ ధ్యానము గుణగానముగా పరిణమించును. ధ్యానము గానము నను నీ రెండును క్రమబద్ధములు. అందోకదాని కొకటి బలమొసంగును. ఇదియే స్తుతి. దీనినే మీరు ధ్యానమనియు నందురు.

పూజకు అంగమగు స్తుతియే జీవనమున జ్ఞాన మన బడును. ఇట జ్ఞానమన సృష్టినియమముల నెఱుంగుటయే. వైజ్ఞానికుడు జ్ఞానమన నేమో బాగుగా నెఱుంగును. అతడు తన జీవితమంతయు ధారవోసి సృష్టినియమములను ప్రక టించును. ఒక మూర్ఖుడు, నశాగరికుడు నగు వ్యక్తియందు గల జ్ఞానలేశముకూడ సృష్టినియమముల నొకింత యెఱుంగుట కంటే మఱియొందు కాదు. ఈ సృష్టినియమముల నెఱుంగుట తోనే ప్రతి బాలుని జీవితమును ప్రారంభమగును. ఇట్లుక బాలుడుగూడ వైజ్ఞానికుల శ్రేణికి చెందినవా డగును. కాని యతని జ్ఞాన మతిస్వల్పమగుటచేత నతనిని విజ్ఞాని యనక

పోవచ్చు. ఇట్లు స్తుతి, జ్ఞానము, నను నీ రెంటియందును గల సమానతను మనమెఱుంగగలము. పాదురజతులను సృష్టిని సడపుచున్న నియమముల నెఱుంగుదురు. కాని వానియందు గల కార్యకారణ భావములనుగాని, విశేష చరిస్థితులను గాని గుర్తింపజాలరు. ఒక వైజ్ఞానికు డట్లుగాక సృష్టినియ మములను వేఱుచేసి ప్రకాశింపజేయగల శక్తిగలిగి యుండును. పాదురుడు వస్తుసంబద్ధముగాని సంఖ్యను తెలిసికొన జాలడు. నాలుగు వస్తువులను జూచినపు డతడు వానిని నాలు గని లెక్కించును. వైజ్ఞానికుడు వస్తురహిత సంఖ్యను సైతము వేఱుగా నెఱుంగగలడు. తత్త్వములను వేఱుచేసి ప్రకటింపగల శక్తి యతని కుండును. ఇదియే విజ్ఞానము.

కాని వైజ్ఞానికు (సైంటిస్టు డీ సృష్టి నియమములను, వానికంటెభిన్నము నపారజ్ఞానమంతము నగు సత్యము (ఈశ్వరుని) తో చేర్చడు. నియమములతో నియామకునకు సంబంధ మున్నదని యతనికి తోచదు. నియమము తే, వానినెఱుంగుట యతని సర్వస్వము; గమ్యము. అతిడంతకంటె ముందంజ వేయ భయపడును. అతని పదార్థ విశ్లేషణ మతని కీనియమ జ్ఞానము కలిగించును. అత డక్కడే యాగిపోవును. పూజకుడు స్తుతిద్వారా తా నెఱిగిన నియమములను అవ్యక్తమగు నియామకునితో సంబద్ధ మొనర్చును. వైజ్ఞానికుడు సృష్టి నియామకుని నియమముల (Laws of Nature) రూపమున నావిర్భవింపజేయును. పూజకు డీసృష్టి నియమములకు నియామకుడగు నీశ్వరుని కనుగొనును. అతడే “విశ్వస్య మిషతో వశీ” యని వేదములందు పేర్కొనబడెను. చలనాత్మక జగ

త్తున కతడు నియామకుడని ఋగభిప్రాయము. ఇట్లు పూజా - జీవనములందు మిక్కిలి సమీప సమానాంతరత కనబడుచున్నది. పూజలేని జీవనము, జీవనరహిత పూజయు నిరర్థకములు. ఈ యభిప్రాయమే యొక మంత్రమున నిట్లు సుందరముగా వర్ణింపబడియున్నది.

“యో విద్యాత్ సూత్రం వితతం, యస్మిన్నేతాః ప్రజా ఇమాః
సూత్రం సూత్రస్య యో విద్యాత్, స విద్యా ద్రావ్యమృతం
మహత్”॥ అథర్వ ౧౦.౮.౩౭.

“ఏవ డీ ప్రాకృతిక విచిత్రపదార్థములు గ్రుచ్చబడి వ్యాప్తమై యుండు సూత్రమునకు (Laws of nature) ఆధారభూతమగు సూత్రము నెఱుంగునో వాడే బ్రహ్మ నెఱింగినవాడు” అని మంత్ర తాత్పర్యము.

పూజయందు రెండవ విభాగమగు ప్రార్థన - అభ్యర్థన - పూజకుడు తనకొంతను పూర్తిజేయగోరుట - జీవితమున కర్మకు సమానాంతర మనదగును. ఎల్లజ్ఞానములును కర్మవైపునకు నడపును. విజ్ఞానము (Science) కళాప్రాపకము. విజ్ఞానముయొక్క యావిర్భావముల పరిణామమే నవీనపదార్థ నిర్మాణము. ఈశ్వరుని గుణధ్యానము మనలను కర్తవ్యపరాయణుల నొనర్చును. మన మీశ్వరు ననుకరింప దొడగుదుము. ఈశ్వరుడు సృష్టికర్త. అతని సృష్టికర్తృత్వమును మనము ధ్యానింతుము. అది మనలో నీశ్వరగుణముల యందు ప్రేమ సుద్భవింపజేయును. దాని ఫలరూపముగా మనముకూడ క్రియాశీలుర మగుదము. కర్తృత్వము మన

యం దాధానము చేయదొడగుదుము. అం దతని సాహాయ్య ముపేక్షింతుము. కావలసిన శక్తులను యాచింతుము. ఇదియే ప్రార్థన. క్రియలు జ్ఞానప్రతిఫలకము అయినట్లు, కలలు విజ్ఞాన ప్రతిఫలకము అయినట్లును, ప్రార్థనలు స్తుతి ప్రతిఫలకము లగును. మన మీశ్వరుని సాహాయ్యమధికాధికముగా నపేక్షించుకొలది, యతని మహత్త్వమును మిక్కిలముగా చింతించుకొలది మన ధ్యానము గంభీరము కాదొడగును.

క్రమముగా మన మిట్లు పూజలో తృతీయవిభాగ మగు నుపాసనకు చేరువలో జేరగలము. ఈ యుపాసన మీశ్వరానంతరతయో, యేకీకరణమోయననొప్పును. స్తుతి ప్రార్థనలు రెండు పరస్పర ప్రతిఫలకము లగుచు మనకు పూజయొక్క ముఖ్యప్రయోజన మొడగూర్చును. మన మా పూజ్యవస్తు సామీప్యమును గుర్తింపగలుగుదుము. ఈశ్వరునితో మన కేకీభావ మేర్పడినట్లగును. దీనినే జీవేశ్వరుల యేకత యందురు. ఇదియే జీవనమునకు పూజకు నంతిము; పరిణామము; ఫలము. పూజా-జీవనము లియ్యెడ నేకీభవించును. ఇదియే యానందము.

పూజ మనుజుని ముందుకు నడపును. ఆనందమును చేకూర్చును. అనందాధావమే మానవుని యాంతరికమగు కొంతలలో పెద్దకొంత. వ్యాపారి వ్యాపారమును ధనముకొఱకు చేయును. ఆ ధనమువలన నానందము నొందగోరును. వాస్తవమున ధనము సాధనముగాని సాధ్యముగాదు కాని క్రమముగా వ్యాపారికి ధనము, వ్యాపారము నివి

రెండే ఫలరూపము లగును. అంతకంటె ముందుకు పోనే రడు. అతడు ధనవ్యాపారములు సుఖసాధనము లను విషయమును విస్మరించును. అతడు విస్మరింపక తెలివిగలవాడై వానిని సుఖార్థ ముపయోగించునేని జీవనమున నొకవిధమగు సుఖము ననుభవింపగలడు. ఇట్లే జ్ఞానకర్మకాండలు రెండును చక్కగా ననుష్ఠింపబడి మనుజుని యత్మ నుత్తమోత్తముడగు పరమాత్ముని చేరువంజేర్చును. సాధారణ జీవనమును క్రమముగా ధార్మికజీవనమున పరిణమింపజేయును. మానవు డిట్లు ధార్మికుడగును. పూజ, జీవనము నను నీ రెండును సమానాంతరములై యంతమున నొండొంటితో కలిసి యేకమగును.

పూజాపద్ధతి శరియైనవాడే యిట్లు సంభవించును. అనగా పూజకును జీవనమునకును పరస్పరము సమీప బాంధవ్య మున్ననాడే యిట్లు సంభవించును.

అ యి ద వ అ ధ్యా య ము

వైరుధ్య - మొత్త వ్యాధి

ఈ సృష్టియంతయు నొకవిధమగు 'హార్మోనియ'మన నొప్పుచున్నది. ఇందలి యజ్జీవములము లన్నియు విచిత్రముగా పరస్పరము సంఘటింప బడియున్నవి. మన మెక్కొక్క పూడు భౌతికప్రపంచము, నైతిక ప్రపంచము, ఆత్మికప్రపంచము, సాంఘిక ప్రపంచము నని యనేకవిధముల సృష్టిని కొనియాడుదుము. కాని, యివి మన మానసిక-భాషావిషయక కల్పితవిభాగములేగాని వేరొండుకాదు. వాస్తవమున పాతృతిక పదార్థములు, ఆత్మ, నీతి, సంఘము, నివియన్నియు నవి భాజ్యరూపమున పరస్పరము సంబద్ధములై యున్నవి. ఇం దొకదానిని దానిని విడిచి యన్యమును గూర్చి విచారించుట దుస్సాధ్యము. భౌతిక పదార్థములు (జడములు) ప్రపంచమున నంగమలై నట్లు ఆత్మయు నొక ప్రపంచాంగమే.

మన జీవనము నొక చిన్న ప్రపంచము. సంపూర్ణ ప్రపంచమున నిదియు నొక భాగము. ఇందును జడచేతనములున్నవి. అవిరెండు నవిభాజ్య సంబంధము కలిగియున్నవి. విభజించునెడల జీవనమే శూన్యమగును. కాబట్టి యాధ్యాత్మిక క్రియాప్రాముఖ్యముగల మనపూజ భౌతికజీవనముతో నెంతయు సంబద్ధమై యుండును. ప్రపంచమున కేవల భౌతిక జీవనమును గాంచనేరము. జీవన మెంత నికృష్ట మైనను

ఆత్మతో ననుబంధింపకుండుట యసంభవము. భౌతికమనగా నీట చేహము. అది యాత్మ తన్ను దా ప్రకటింపజేయ నను వగు వాహకమన నొప్పుచున్నది. అందువల్లనే వైదికభాష యందొకచో “సర్వం తస్యోపవ్యాఖ్యానమ్” అని వర్ణింప బడినది. సంపూర్ణ జీవనము ఆత్మికవివరణమని దీని భావము.

పూజ పూజకుని ప్రపంచజీవనమునుండి వేలు చేసి యలొకికు నొసరించు నను ప్రవాద మొందు పూజావిషయ మున తఱచుగా వినుచుందుము. ప్రాపంచిక దృష్టితో ధార్మికులెల్లరు (పూజకులు) నష్టప్రాయులుగా నెంచబడుదురు. కుటుంబమునకు, జాతికి, రాష్ట్రమునకు, ప్రపంచమునకు వారెందుకు కొఱగానివా రని యీ ప్రవాదాభిప్రాయము. నిజ మారయ, పూజయం దీయసవాదము నిష్లేతుకముగ నారో పింపబడినట్లు బోధపడును ఈ యపవాదము పూజకులయు, సమాలోచకులయు మనోవృత్తిని మాత్రము సూచించును. ప్రస్తుత ప్రపంచమున ప్రచారమందున్న పూజాపద్ధతులే యట్టి దోషారోపణమునకు ముఖ్యకారణము. ‘ప్రాపంచిక - లౌకిక జీవనమునుండి దూరమగుటయే ధార్మికత - ఉపాసన’ యని ధర్మసంరక్షకు లనబడువారు జనులకు బోధించిరి. ఇయ్యది సత్యమేని ఈశ్వరుడు మనకొఱ కీ ప్రపంచమును రచియింపక యన్యులకై రచియించి ప్రమాదవశమున మనల నిందు త్రోసియైన నుండవలయును. లేదా, మనయభి వృద్ధి మార్గమును (వికాసమార్గమును) మిక్కిలి క్లిష్టమైనదిగా నొనర్చియైన నుండునని యనవలసి వచ్చును. కాని యట్లనుట సంగతము కాదు. మనము నివసించు నీ ప్రపంచము

మనకొకటే రచింపబడినది. మన యుపయోగార్థమే రచింపబడినది. ఇది మన మార్గమున విఘ్నములు కలిగింపదు. సహాయకమే యగును. అందువలన పూజయందును, తాకిక జీవనమునందును ఎట్టి విరోధము నుండనేరదు. వాస్తవిక తాకిక జీవనమే-సత్యముతో సంబంధముగల ప్రాపంచిక జీవనమే ధార్మికత యనబడును. వాస్తవిక ధార్మిక జీవనమే తాకిక దృష్టియందును విశేష ఫలవంత మగును.

పూజా-జీవనములను తప్పు త్రోవల విచారించుట చేతను, తప్పుడురూపముల నడుపుటచేతను వీనియందు మనకీ విరోధము కనబడుచున్నది. జీవన మెన్నడును నిరాకరింపఁగినది కాదు. జీవనమునగల జీవనత్వము సర్వసమన్వయము - సర్వసంబద్ధతయే గాని సర్వవియోగ మెన్నటికిని కానేరదు.

ధర్మములన్నియు (మతములు) నీశ్వరుని శుభకరుడని యెంచుచున్నవి. ఆతడే ప్రపంచమును నిర్మించుననియు నమ్ముచున్నవి. అట్టిచో నీ ప్రపంచము మన యుపకృతికొఱకు గాక మనలను తప్పుత్రోవల నడపునని యెంచెదవేని, ఈశ్వరుని దపరిహార్యదోషము నారోపించినవాడ నగుదువు. “ఈశ్వరుడు శుభకరుడే కాని ప్రపంచ నిర్మాత గాడు. లేదా ప్రపంచనిర్మాతయే గాని శుభకరుడు గాడు” అని యనవలసి వచ్చును. అట్లు కాని పక్షమున దోహరోపణమున గల యాచిత్యమేమి? అది యెట్లు సంగతమగును? మనము నివసించు నీప్రపంచము మనకొకటేయనియు, దీనిని నిర్మించు

సీశ్వరుడెంతయు శుభకరుండనియు నింతకు ముందే వర్ణించి యుంటిమి. ఇందు సందేహ విసుమంతయు లేదు. కాబట్టి ప్రపంచనిర్మాతను గూర్చియు ప్రపంచ ప్రయోజనమును గూర్చియు విచారించినపుడు ధార్మిక కర్తవ్యములకును లౌకిక వ్యవహారములకును సంబంధముండి తీరివలయుననియే మనకు బోధపడును. పూజ యొక ధార్మిక కర్తవ్యము అందువలన నది లౌకిక జీవనముతో సంబంధమై యుండవలయును. సంబంధమైయుండుటయే గాక ప్రాపంచిక జీవన వ్యవహారములకు సహకారియు కావలసియున్నది. లోకమునందు మంచి పూజకుడు మంచి జీవనమును నడపు వాడై యుండవలయును. అతడు తన వంశమున నెన్నదగినవాడై, తన జాతికి, తనరాష్ట్రమునకు నుపయుక్త సభ్యుడై ప్రపంచమునకు సముచిత - అంగమై విరాజిల్లును. అట్లు గాక - ఈశ్వర పూజకు డైనంతమాత్రమున కుటుంబమునకు, సమాజమునకు, జాతికి, రాష్ట్రమునకు, ప్రపంచమునకు, నుపయోగింపక-వీనికి దూరుడగునేని, అతని పూజావిధానమున కొండొక లోపము-దోషగుండెన్నట్లు ఎంచవలయును. అతడొక తప్పు దారి పట్టెనని భావింపవలసి యుండును. అతడు త్యజింపవలసినది ప్రపంచము కాదు. ప్రపంచ విషయమున నతనికి జగుప్ప గలుగుటకు అతడంగీకరించిన పూజా పద్ధతయందు గల దోషమేమో? యని విచారింప వలయును. కారణమేమన:

"విష్ణోః కర్మాణి పశ్యత, యతో వ్రతాని పస్పశే"

ఇంద్రస్య యుజ్యః సఖా" (ఋగ్వేదము)

“ఈశ్వరకార్యములను తిలకింపుము. నీవు నీవ్రతములను నిర్ణయింపుము. ఈశ్వరుడు జీవున కత్యంత మిత్రుడు.” ఇందు ఈశ్వర నిర్మిత ప్రపంచమే జీవుని వ్రతనిర్ణాయకమని స్పష్టపడుచుండ పూజ ప్రపంచ త్యాగమును నేర్పుననుట సత్యదూరము కాక మఱియేమగును. పూజ వలన మానవుడు తన యైహికాముష్మిక కార్యములను సరిగా నెఱవేర్చుటలో నెంతయు సమర్థుడగును. స్వార్థము, భీరుత యనునవి మనుజుని యసఫలతకు కారణములు. ఈ యవగుణములను తొలగించి జీవనసాఫల్యమునకు తోడ్పడుటయే పూజా ప్రయోజనము. పూజ మానవాత్మను పరమాత్మ సమీపమున జేర్చుచు, పరార్థబుద్ధి నొదవించి ప్రలోభములనుండి రక్షించును. మానవహృదయమున నుదారభావములకు తావొసంగి, పరప్రయోజనము నన్వేషింపజేయును. సాహసికుల నొనర్చి యీశ్వర విశ్వాసుల నొనరించి బలమును చేకూర్చును.

అ అ వ అ ధ్యా య ము ఎవరిని పూజింపవలయును?

“మన మెవరిని పూజింపవలయును?” ఈశ్వరునా? రాష్ట్రమునా?” అని యొకనా డొక యువకుడు లేఖకుని ప్రశ్నించెను. అటుపై నీక్రింది విధమున సంభాషణ జరిగెను.

లేఖకుడు : రాష్ట్రమును పూజించుటయన నీ యుద్దేశ్య మేమి? దేశమునందుగల పర్వతములకు నతమ స్త్రోతములు టయా? లేక నదులకు శిరమును వంచుటయా?

యువకుడు : కాదు. అట్లేన్నడును కాదు. రాష్ట్రమును పూజించుట యన రాష్ట్రజనులను పూజించుట యని నా భావము.

లేఖ : నీ భావమెంతయు ప్రశంసనీయుము నిశ్చయమే. నీవు రాష్ట్ర జనుల నెట్లు పూజింతువు? వారిలో నొక్కొక్కవ్యక్తికి గాని, సమూహములకు గాని నమస్కరింతువా? సామాన్యముగా జనులు దేవీదేవతల యెదుట నిలబడి యట్లే నమస్కరింతురు గదా!

యు : కాదు : కాదు. అది నాయుద్దేశ్యము కాదు.

లేఖ : భక్తులు దేవీదేవతలగుణగానము - గుణధ్యాన మొనర్చినటుల నీవు రాష్ట్రజనుల గుణములను ధ్యానింతువా?

యువ : అట్లెన్నడును కాదు. నీవు నాభావమును సరిగా తెలిసికొన నైతివి. వైగా నన్ను పరిహసించుచున్నావు.

తేభ : మిత్రమా ! నేను నిన్ను పరిహసించుచున్నా ననిగాని నీభావమును తెలిసికొనలేకున్నా నని గాని యెంచటం నిన్నిట్లు ప్రశ్నించుటలో నా యుద్దేశ్య మేమందువా ? నీకు నీభావమునగల లోటును జూపించుటకే నిన్నిట్లు ప్రశ్నించు చున్నాడ. నీ వెన్నడును సరిగా నాలోచింపకయే యనిశ్చి తముగా రాష్ట్రమును రాష్ట్రజనులను పూజించుటయే శ్రేయ స్కరమని యనుచున్నావు. అందువలన రాష్ట్ర పూజ యన నేమో దయచేసి వివరింపుము.

యువ : రాష్ట్రజనుల సేవ యనియే నాభావము.

తేభ : అట్లయిన పూజయనగా సేవయని నీభావము. కాబట్టి రాష్ట్రీయులకు సేవ చేయవలయునా ? దేవుని సేవ చేయవలయునా ? యని నీ ప్రశ్నాభిప్రాయమనవచ్చును.

తేభ : అట్లయిన నొకవిషయము స్పష్టము గావలసి యున్నది. ఈశ్వర సేవ - రాష్ట్రీయ సేవ సమానమని నీ భావమా ! నీ వొక మనుజునకు సేవచేసితి వనుకొనుము, అట సేవయన నేమి ?

యువ : వానికి కావలసినవానిని చేకూర్చుటయే. అత డడుగు సాహాయ్యము నిచ్చుటయే. ఇది స్పష్టమేకడా !

లేఖ : నీ వనుకొన్నంత స్పష్టము కాదు. ఒకింత యూలోచించితివేని నా యడిగిన ప్రశ్నముల యావశ్యకత నీకు బోధపడకపోదు. మనుజునిసేవ యన నతనికి కావలసిన సహకారమొనర్చుట యని నీ విపుడే నుడివెతివి. అవునా ?

యు : అవును. నేను చెప్పియుంటిని. నా యభిప్రాయ మదియే.

లే : మంచిది. నీవీశ్వరుని పూజించితివి - సేవించి తివి. అనసేమి ? నీవతనికి కావలసిన కోరికలను తీర్చి సాహాయ్య మొనర్చితి వనిగదా తేలును ?

యు : కాదు. కాదు. అట్లనుట పరిహాస మగును. ఈశ్వరుడు నాసాహాయ్యమున నపేక్షింపడు.

లే : అట్లయిన రాష్ట్రసేవ ఈశ్వరుని సేవకు సమా నము కానేరదు గదా ! రాష్ట్రీయులసేవ నొనర్చి దేవుని పూజించితిమని యనుకొనుటెట్లు ?

యు : అట్లే కనబడుచున్నది.

లే : ఇప్పుడు నా ప్రశ్నల ప్రయోజనము తెలిసి నదా ? నీ యూలోచన భ్రమాత్మకము కాదా ? 'పూజ - సేవ' శబ్దముల ననిశ్చితార్థమున ప్రయోగించుచుంటివా ?

యు : అవును. ఇప్పుడు నేను దానిలోగల భేద మును గుర్తించితిని. రాష్ట్రీయుల సేవ నొనర్చుట యనగా

వారి కోర్కెల నీడేర్చుచు, కావలసిన సాహాయ్య మొనర్చుచు వారిస్థితి నున్నతికి తెచ్చుటయని భావము. ఈశ్వరుని పూజ కాయర్థ మెన్నడును సరిగాదు.

లే : ఇప్పుడు స్పష్టమైనది కదా ! రాష్ట్ర) సేవ యనగా దానికి కావలసిన వానినిచేర్చి, యందలి కొఱంతలను దూర మొనర్చుటయే. ఈశ్వర పూజయన, తనయందలి కొఱంతలను దూర మొనర్చుటకును, ఉన్నతదశ నొందుటకును ఈశ్వరసాహాయ్య మన్వేషించుట యన నగును. నీవు రాష్ట్ర) సేవ నొనరింతువేని రాష్ట్ర)మునకు నీవే కొంచె మొసంగుదువు. నీ విశ్వరుని పూజింతువేని అతనినుండి నీవే యొక కొంత యపేక్షించువు. ఇవిరెండు నెన్నడును సమానములు గానేరవు. ఇవి భిన్నభిన్న ఫలములను సూచించును.

యు : అవును. నా భావమునగల దోషము నా కిప్పుడు బాగుగా తెలిసినది. 'రాష్ట్ర)మునకు సేవనొనర్చుట' 'దేవుని పూజించుట' అను నీ రెండువాక్యములందుగల రాష్ట్ర), దేవ, పదములను మార్చి, దేవునకు సేవనొనర్చుట రాష్ట్ర)మును పూజించుట, యని వాడుదుమేని నిర్ధకము లగును.

లేఖ : నిర్ధకమేగాక వంచకము నగును. హాస్యాస్పదమేగాక మూర్ఖతా పూర్ణము నగును యవకుల నిది చెడుమార్గమున నడపును. వాస్తవమున రాష్ట్ర)సేవ నెంత బాగుగా నొనరింతుమో యంతబాగుగా దేవుని సేతము పూజింపవలయును.

యు : కాని మానవసేవ ఈశ్వరపూజ కానేరదా ? నాకు మానవసేవయే యుత్తమోత్తమమగు ఈశ్వరపూజ యని తోచుచున్నది.

లే : సర్వధా అట్లు భావించవీలులేదు. మానవసేవ, ఈశ్వరపూజ అను నివి రెండును భిన్నకర్తవ్యములే. నాని స్వరూపమునందు, ప్రయోజనమునందును భేదము కలదు. కాని యవి పరస్పరము సంబంధము కలిగియున్నవి.

యు : అనగా నేమి ? సరిగా వివరింపుడు.

లే : మానవసేవ రాష్ట్రసేవలెనే ఈశ్వరపూజతో సమానము గానేరదు. కాని, యీశ్వర పూజవలన మనలో మానవసేవ - రాష్ట్రసేవ చేయుటకు తగిన శక్తి కలుగును. రాష్ట్రసేవ యీశ్వరపూజవలన కలుగు ప్రయోజనములలో కొండొక ప్రయోజనమును మాత్రము సిద్ధింపజేయును. నిజమైన పూజకుడు తనతోటి మానవులు దుఃఖితులగుచుండ చూచి యూరకుండజాలడు. ఒకానొక యథార్థ దేశభక్తుడు ఈశ్వరపూజకుడు కాజేని అతడు దేశసేవ చేయుటకు వలయు సాధనసంపత్తి, శక్తి మున్నగునవి లేనివాడగును. తోటి మానవులసేవ నొనరింపని యీశ్వరభక్తుడు ధనసంచయమొనర్చి తోటిమానవుల యుపయోగార్థమై యొక-కాసైన వ్యయింపజాలని యతితోభివంతివాడగును. ఈ స్వార్థపరత మానవు డీశ్వరభక్తుడగుటలో కొఱంత నాపాదించును. స్వార్థపరుడు తన ప్రయత్నమునందెన్నడును సఫలుడు కానేరడు. ఈశ్వరపూజద్వారా తన

యాభ్యాత్మిక + ఉన్నతిని సైతము పొందనేరడు. ఈశ్వరుని పూజింపక మానవసేవ చేయనెంచువాడును ధనము సంపాదించక దానముచేయనెంచు దరిద్రునిపగిది లోకమున నసఫలుడగును. హాస్యపాత్రు డగును. ప్రలోభములను, నానావిధ కష్టములను నెదుర్కొనదగు నాత్మజలము సంపాదించక మానవసేవాప్రవృత్తి కఠినకార్యములందు పాల్గొనగోరువాడొకనాడు వినాశ మొందును. వాడితరులసేవ చేయజాలక పోవుటయేగాక తన్నుదా రక్షించుకొనుటకు నసమర్థుడగును. సద్బుద్ధేశ్యము కలవారయ్యై నీశ్వరభక్తులు గాని మానవసేవకులు కష్టపరంపరలనుండి పరులను రక్షింపలేకపోగా స్వాత్మలను సైతము రక్షింపజాలకుండినట్లు చరిత్రలు ఘోషిల్లుచున్నవి. ఇట్టివారి యుత్సాహమువలన మానవజాతికి సుఖమొడగూరక పోవుటయే కాక చిరకాలముండు ఊనియే చేకూరెను.

యు : కాని మానవపూజా విషయమున మీ యుద్దేశ్యమేమి ?

లే : నేను నా యుద్దేశ్యమును వెలిబుచ్చుటకు పూర్వము మానవ పూజయన (The worship of humanity) నీ యభిప్రాయమేమో తెలిసికొనుట మంచిదనితోచుచున్నది. గాలికబుర్లవలన సేమిప్రయోజనము ?

యు : మీరెన్నడైన 'ఆగస్ట్ కాంటె' (Auguste conte) మహాశయుని 'పాజిటివిజమ్' (Positivism) ను గూర్చి వినియుంటిరా ?

లే : అవును. వింటిని. అందు నీ యభిప్రాయమేమో స్పష్టముగా వివరింపగలవా?

యు : 'కాంటే' మహాశయుడు మత (Religion) విషయమున ఆదర్శాత్మకమును, ఈశ్వరవాద విషయమున (Theology) అవిశ్వాసాత్మకమును నగు రెండు విధములయిన మనోవృత్తులు కలవాడు. అతని యభిప్రాయానుసారముగా, మానవజ్ఞాన వికాసమునందు ఈశ్వరీయము, దార్శనికము, వైజ్ఞానికము నను మూడుదశలు గడచినవి. వీనియందు ప్రస్తుతము మానవులకు ఉపకరించునది నిశ్చయముగా మైన విజ్ఞానమే. ఈశ్వరవాదమునకు సంబంధించిన జ్ఞానము భ్రమోత్పాదక మగుటచే నది యెంతయు త్యాజ్యము. సామాజికమగు నభివృద్ధికొరకై ధార్మికజ్ఞానమును ఆదరింపవలసియున్నది. అని యంగీకరించినందువలన నీశ్వరుని స్థానమున మానవత్వమున కతడు మహత్త్వము నొసంగెను. అనగా "నీశ్వరునకు బదులుగా మానవతను పూజింపుము" అని యభిప్రాయము. ఈశ్వర సంబంధములగు ధార్మిక భావములను మానవసేవ ననుగమించునట్లు మార్చుము. మానవోన్నతికై పాటుబడిన ఆదర్శ జీవన వ్యక్తుల మూర్తులను స్థాపించి వానిని పూజించిన పూజా ప్రయోజనము సిద్ధించుననియు కాంటే మహాశయు డెంచుచున్నాడు.

లేఖ : మూర్తులను పూజించుటచే గలుగు ప్రయోజనములను గూర్చి ముందుప్రకరణమున నాలోచింతుము.

మానవపూజను గూర్చి యిట నాలోచింతము. 'కాంటే' మహాశయుని వాదమునకు ప్రపంచమున ప్రాభావ్య మెక్కడను కానబడదు. రెండువిధములగు దోషములచే నతని వాదము నశించినది. అందు ప్రథమదోష మెద్ది యన : మానవపూజ యొనరింపవలయునను నభిప్రాయము పలు విధములగు నపరిహార్య సమస్యలను తెచ్చిపెట్టును. ప్రస్తుతము మనచే జూడబడు మానవత పూజార్హము కాదు. అందువలన పూజార్హమగు ఆదర్శమానవతను కల్పించి యదియే 'కాంటే' మహాశయునిచే నుద్దిష్టమైన దందుమా ? అది 'పాజిలవిజమ్' యొక్క యభిప్రాయరూపమున నుండునే కాని లోకమున దానికి స్థానమొందును గానరాదు. 'పాజిలవిజమ్' నశించుటకు కారణభూతమైన రెండవదోషము విజ్ఞాన మెప్పటికప్పుడు అనిశ్చితమై క్రొత్త రూపమును ధరించుటయే. ప్రాకృతిక పదార్థముల విషయమున విజ్ఞానమింతవఱకు నిశ్చితాభిప్రాయము నొసంగజాలదయ్యె. వైజ్ఞానిక సిద్ధాంతముల విషయమున శ్రేష్టవైజ్ఞానికులందెన్నో భేదాభిప్రాయములును జూడబడుచున్నవి. పలువురి యభిప్రాయమున (సైన్సు) విజ్ఞానము కొన్ని ప్రతిపత్తుల ప్రదర్శనముకంటె మిన్నగాదు. అందువలన నట దర్శన విజ్ఞాన మపేక్షింప బడక తప్పదు. కేవలము 'కాంటే' మహాశయునిచే నుద్దేశింపబడిన వైజ్ఞానిక సంశ్లేషణ మాత్రమున ప్రయోజన మొందును సిద్ధింపదు. మే మింతకు పూర్వమే ఈశ్వరపూజకు-రాష్ట్ర రాష్ట్రీయపూజకు మధ్య గల భేదమును వివరించి యుంటిమి. ప్రపంచమున నెక్కడను

కనిపింపనట్టియు, మనచే నూహింపబడి యెన్నడో రూప ధారణనొనర్చునట్టియు నాదర్శమానవత్వమును పూజించుట యన నాకాశస్రవ్వుము నందఱోరుట యనదగును. ఇయ్యది వ్యావహారిక జీవనమున కంపరానిది. అందరాని పండ్ల కట్టులుసాచుటను నీవు వాంఛించుచున్నావు. ఆదర్శమానవత నీ యభిప్రాయమునమూత్ర ముండును. దానికి బాహ్యసత్త లేదు. అభిప్రాయగత ఆదర్శముకూడ వ్యక్తి భేదముననుసరించి భిన్నమగును. భిన్న భిన్న వ్యక్తులు భిన్న భిన్న అభిప్రాయములను, ఆదర్శములను గలిగియుండును. ఇట్లు అభిప్రాయగత ఆదర్శమానవత పూజించుటయనగా నీ యభిప్రాయమేమి? నీ బుద్ధి గత ఆదర్శపాపప్రాణులను పూజించుటయేనా? వీని ఫలిత మేమి?

యు : మీ రతి సూక్ష్మముగా విమర్శించు చున్నారు. మా యాదర్శములు మాచే నిర్మింపబడిన ప్రాణులెన్నడును కానేరవు. అవి యున్నతములు. మమ్ములను తమవైపున కాకర్షించును. క్రమముగా మమ్ముల నున్నతస్థితి నందించును. ఆదర్శమానవత యనగా వికాసవాదమని యనవచ్చును [Religion of evolution].

లే : ఆగు మాగుము. నీవొక వికాసమును (Evolution) గంభీరపదమును మన సంభాషణ క్షేత్రమునకు తెచ్చితివి. కాని యిదియొక మృగత్పష్టవంటిది కాదుగదా?

యు : అది యెట్లగును?

లే : అది యెట్లందువా ? మంచిది; వినుము. వికాసమునకు సంబంధించిన యాలోచన (conception of evolution) ఎల్లప్పుడు నొక్కతీరుననుండదు. ప్రపంచమున వికాసవాదమునందు జడయంత్రవాదము రాజ్య మొనరించెను. కాని నేడా జడయాంత్రిక వాదమునకు విరుద్ధముగా జీవనవాదము (Vitalism,) ఉత్కర్షణవాదము (Emergence) అతివేగముగా ప్రబలు చున్నవి. వీని యెదుట ప్రాచీన జడ యాంత్రికవాదము (mechanistic theory of evolution) కంపించుచున్నది. దానికి లోకమున స్థానమే లేదు. జీవనవాదము ననుసరించి చూచిన వికాసమునందు జీవనశక్తి యొకటి కార్యమొనరించు చున్నట్లు తెలియును; ఉత్కర్షణ వాదము ననుసరించి విచారించుమేని జడప్రకృతియు తద్గత క్రియాశక్తియును వికాసవాదమును వివరింప జాలకున్నవని స్పష్టపడును. కారణమేమన : ఉత్కర్షణ వాదము ననుసరించి నేడు కనిపెట్టబడు అనేక పదార్థములను వాని పూర్వపరిస్థితి నాధారముగాగొని వివరించుట - వికాసక్రమమును నిరూపించుట దుస్సాధ్యమగుచున్నది. కాబట్టి ఈ రెండువాదములు ననగా జీవనవాదము - ఉత్కర్షణవాదము సమానములు గావు. అట్టిచో నీవు వికాసవాదమును పూజాసంబద్ధమొనర్చు శ్రుతి పొనగును ?

యు : జడయంత్రవాదవిషయమున మీ యభిప్రాయమును నేనంగీకరించు చున్నాను. కారణమేమన : వికాసవాదమునందు జడయంత్ర వాదమునకు సంబంధించినంత వఱకు ధర్మమున కెట్టి స్థానమును గనిపింపదు. కాని, మీచే

వర్ణింపబడిన మిగిలిన రెండువాదములందును ధర్మమునకు సంబంధము లేకపోలేదు. వానిద్వారా నూతన ధర్మమొకటి స్థాపింప ననువగుచున్నది. వికాసమునకు సంబంధించిన జీవనోత్కర్షణవాదములందు కొండొక విశేషప్రయోజనము సుద్దేశించి జీవనశక్తి ప్రవహించుచున్న క్షౌంచబడుచున్నది. అట్టి జీవనశక్తికి సహకార మొనర్చుచు, వికాసవాదముచే పొందదగు నుత్కర్షణ నాశించుటయే యీ నూతన ధర్మస్వరూప మనదగును. ప్రస్తుత సాహిత్యమున నీ నూత్న ధర్మమున కున్నంత ముఖ్యస్థానము మఱియొండు ధర్మమునకు కనిపింపదు. మిప్టర్ జి. బి. షా (Mr. G. B. Shaw) చే రచించబడిన పుస్తకములందును, హెచ్. జి. వెల్. (H G. Well) మహాశయుని పుస్తకములందును ఈధర్మస్వరూపము విశేషముగా గాననగును.

లే : అవును. నా కిది యంతయు తెలియును. నీవు చెప్పిన దానియం దొకింతసారము లేకపోలేదు. కాని యత్యల్పము. నీ యీ వర్ణిత ధర్మమునందు వికాస మొకానొక విశిష్టప్రయోజనోన్ముఖమై యున్నది. అట్టి విశేష ప్రయోజన గుంభిత ప్రాపంచిక వికాసక్రమము ననుగమించుటచే ప్రాణులకు ప్రయోజనము - సుఖము-సిద్ధించుననియే నీ యభిప్రాయము. కాని, ఉపేక్షింపవీలుగాని కొన్ని దోషము లిందు దృగ్గోచరము లగుచున్నవి. వికాసవాదులు వికాసక్రమమున కధిష్ఠాతయగు నీశ్వరు నంగీకరింపరు. అందువలన ధర్మమున కొక నిత్యవస్తువు ఆధారముగా లేదు. వికాసవాదుల దృష్టియం దీబ్రహ్మాండమునగల పదార్థములన్నియు

నతివేగమున తమ తమ రూపములను మార్చుకొనుచు వికాసక్రమము ననుగమించుచున్నవి. కాబట్టి యీ వికాస గమ్యముకూడ పరిణమింపని నిశ్చిత స్థిరరూప మన పేలు గానము. ఇంకేకాక యీ వికాసక్రమమును నడపువ్యక్తికి నిందు స్థానములేదు. అందువలన నీనూత్న ధర్మమున కొక స్థిరరూపము కనిపించదు. మఱియు నీ వికాసవాద ధర్మము మనవంటి యల్పజీవుల ప్రయత్నములకు ధ్యేయభూతిమగు నొక యంతిమ పదమును కల్పింపజాలదు. మనకొక గమ్య స్థానీయుడగు నీశ్వరునైన నీ ధర్మ మంగీకరింపదు. అట్టిచో నిరంతరముగా యాత్రినొనరింపవలసిన వారమే కాని, మన మొకానొక శాంతిమయ స్థానమున జేరి ప్రేమమయ యగు తల్లి యంశమున జేరి సుఖించు బాలకుని పగిది సుఖంప నవ కాశమును గానము. మనకంటె నత్యుత్తమ శక్తి మంతుడగు నీశ్వరు నంగీకరించుటకుగాని, యతని నాశ్రయించుటకుగాని, యీ ధర్మ మనుజ్ఞ నొసంగను. ఇందొకానొక జ్ఞానశూన్య మగు క్రమము నాశ్రయింప బలవంతము చేయబడును. అది మనకంటె నెంతయు నల్పమనదగును. ఇట్టి ధర్మము మానవుల పూజాభావమును సంతోష పెట్టుననుటతో మాకెంతయు సంశయము గలుగుచున్నది.

యు : అవును. నాకిప్పు డీవిషయము బాగుగా తెలిసినది. కాని, యిట్లే మఱియు నొకటిరెండు విషయములను గూర్చి నే నడుగవచ్చునా? ఇవియు నాచే కల్పింపబడినవి కావు. జనసముదాయమున వ్యాపించియున్నవే.

లే : అడుగుము. అందేమి దోషము !

యు : మీరు ప్రాశ్నసరు - అలెగ్జాండరుని యాలోచనలను వినియుంటిరా ?

లే : అవి యెట్టివి ?

యు : 'అలెగ్జాండరు' దృష్టిలో పూజ్యస్థానీయుడుగా మనచే నంగీకరింపబడు నీశ్వరుడు ఇంకను వికాసరూపమగు మాతృగర్భమునందే యున్నాడు. అతడు ముందు సిద్ధము కాగలడు. కాబట్టి యిప్పుటి యుత్కృష్ట వికాసమునే ఆదర్శముగా నెంచి దానిని పూజించుట మంచిది. ఇట్లే భవిష్యత్తునను రాబోవు ఉత్కృష్ట ఆదర్శముల నుద్దేశించి పూజించుటయే ధర్మమనిన కలుగు హానియేమి ? ధర్మమునకు కావలసిన యాదర్శ మిందును కలదుగదా ?

లే : అహా ! హా ! అట్లయిన అలెగ్జాండరుని దృష్టి యందు సత్తారహితమై - అజ్ఞాతమైన నీశ్వరుని పూజింప వలయునని తేలుచున్నది. అది యెట్లన : మున్నుండు రాబోవు విశిష్ట వికాసదశలే యాదర్శ - ఈశ్వరుడై నపుడు ప్రస్తుత మతిని సత్తా ప్రపంచమున లేకుండుట సత్యమేకదా ? ఇట్లే ముందురాబోవు వికాస స్వరూపమేమో, స్వయముగా నలెగ్జాండరుగూడ నెఱుగడు. అట్టిచో నజ్ఞాతముగాక మఱి యేమగును. ఎవరిచేతను తెలియబడక, అస్తిత్వమునులేని యీశ్వరుని పూజించు తెల్లు పొసగును ? అట్టి యీశ్వరుని మందిరములును సృష్టియం దెచ్చటను గానిపింపవు.

ఏ డ వ ఆ ధ్యా య ము

అర్థదేవతలు - సాధువులు - వీరపురుషులు

కడచిన యధ్యాయములో సంభాషణ రూపమున అంతుడు - పూర్ణుడు - సర్వజ్ఞుడు - సర్వశక్తిమంతుడు నయిన ఈశ్వరుడే పూజార్హుడనియు, వేదములం దతడు బ్రహ్మ శబ్దముచే వ్యవహరింపబడు ననియు వర్ణింపబడినది. మఱియు మానవత వ రమానము కానిండు లేక ఆదర్శప్రాయము కానిండు, పూజావిషయముకాదనియు నందు వర్ణింపబడినది.

కాని ప్రపంచమున 'కాంత' వలె నీశ్వరు నంగీకరింపనివారు పలువురు కలరు. వారిదృష్టిలో ధార్మికభావములను పెంపొందించుటకై నిత్యస్వరూపుడగు నీశ్వరునందు విశ్వాసముంచవలసిన యావశ్యకము కానివింపదు. కాని, వారు మానవులందుగల ధార్మికభావములను సంతోషపఱచుటకై మూర్ఖులను, ప్రముఖవ్యక్తులను ఆశ్రయముగా నంగీకరింతురు. ఈ విషయమున వీరు ఈశ్వరవాదుల నొకింత సమీపింతురు. పూజకుల ధ్యానము నాకర్షించు వ్యక్తులు - ఈశ్వరాతిరిక్తులు అనేకులు గలరు. వా రెవరన?

(౧) దేవీదేవతలు. (౨) అర్థదేవతలు. (౩) సాధు సత్పురుషులు. (౪) వీరపురుషులు.

బాధులుగాని, కై నులుగాని, యాశ్వరుని విశ్వసింపరు సృష్టికర్త నంగీకరింపరు. కాని వారు సాధువులను సత్పురు

మలను పూజింతురు. వారికి పూజ్యులగు బుద్ధుడులు ఆదర్శ మానవతా పూర్ణులుగా నెంచబడుదురు. హిందూ పురాణములు గ్రీకు-రోమును పురాణములవలె దేవీదేవతల గాథలతో నిండియున్నవి. ఆ దేవీదేవతల జీవన చరిత్రవిచిత్రమై, రహస్యపూర్ణమై, స్పష్టముగా వివరింపదగనిదై యున్నది. ఆ దేవీదేవతలెవరు? ఈశ్వరునితో వారికి గల సంబంధమేమి? సృష్టియందు వారికి గల యధికారమేమి? జీవేశ్వరులమధ్య నీ దేవీదేవతలకుగల స్థానమెయ్యది? పూజకుల కీప్రశ్నములు ఎన్నడును గోచరించి యుండకపోవచ్చు. పురాణములం దీదేవీదేవతల గాథలు నిండియున్నవి. అందు వారి జన్మలను గుఱించియు, పెండ్లిండను గుఱించియు, వివాహ ఫలములను గుఱించియు తగవులను గుఱించియు, యుద్ధములను గుఱించియు, ననేకవర్ణనలు చూడనగును. వారు జన్మింతురు, కాని మరణింపరు. మర్త్యులు మరణధర్ములు. దేవతలమరులు. 'ఈ దేవీదేవతలు మానవులకంటె నెట్లు భిన్నులగుదురు?' అనునది యొక కఠినప్రశ్నము. జడపదార్థములతో వారికి గల సంబంధము నతివిచిత్రమే. వారికి దేహములు స్థూలములుగాని సూక్ష్మములుగాని యున్నవా? ఉన్నచో వారి శరీరములు మన శరీరములకంటె నెట్లు భిన్నములగును? దేహములు లేకున్న వారివివాహముల కర్థమేమి? శివపార్వతుల దాంపత్యము, గణేశాది సంతతి మున్నగు ఘట్టముల కర్థమేమి? గణేశు డుద్భవించియు మరణరహిత దేవత. అతనితల్లి పార్వతి యనేకజన్మల ననుభవించియు మానవ విలక్షణయై యమరదేవియై యున్నది. జను లీ దేవీదేవత

లను పూజించుచు తా మొకేదేవుని పూజించుచున్న జ్ఞేయరు. వీరి పూజ యొక యనిశ్చితమగు నాధారము నాశ్రయించి యున్నది. వీరెన్నడును దీనిని విశ్లేషించి తత్త్వము నెఱుంగ గోరరు. విమర్శించునెడల పూజయనెడి గోడఁ యొక్క పునాదులు కదలిపోవునని వీరికి భయము. ప్రజలకుకలుగు సంశయములను పాఠద్రోలుటకు నానావిధ విచిత్రపుటూహము, కథలు పన్నుదురు. కొందఁ టీదేవీదేవతలను సర్వశక్తిమంతుడగు నీశ్వరుని యంశములుగా నెఱుఁగు. కొండఱు బుద్ధిమంతు లీశ్వరునం దంశాంశిభావము పొసగదనియెంచి యీదేవీదేవతలు ఈశ్వరుని నానావిధ స్వరూపములుగా నుడుపుదురు. కాని యీ స్వరూప నిర్వచనము మిక్కిలి యస్పష్టము. ఈశ్వరుని భిన్నస్వరూప మనగా సరియైన యర్థమేమి? పురాణగత గాథలతో వీని నెట్లు సమన్వయింపనగును? ప్రాకృతికశక్తులే దేవీదేవత లగుదురేని వారి పూజ్యతా గౌరవము నశించును. ఇట్టిదేవీదేవతల సిద్ధాంత మతయు రహస్యమయమై యగోచరమగును.

లోకమున అర్థదేవతలు ననేకులు గలరు. వాస్తవమున వీరు మానవమాత్రులే. భయంకర శత్రువుల దాడి నుండి దేశమును రక్షించుటచేతనో మహాతాపర్యముల నాచరించుటచేతనో వారు దేవతలుగ చేయబడిరి. ఇట్టివారు దేవీదేవతలయినట్లు వర్ణించుకథలు ననేకములు చూడనగును. వారిస్థానములును భిన్నములై యజ్ఞాతములై యున్నవి. వారు దేవతలో లేక సామాన్యజీవులో లేక మధ్యకోటి వారో యేరికిని తెలియదు. వారు జన్మమరణ చక్రము నను

నర్సింతురో లేక శాశ్వతానందము ననుభవించుటో యెవ్వరు తెలియగోరరు. వారే నేడు పూజ్యస్థానీయులు. ప్రబలముగా పూజింపబడుచున్నారు. వీరిమూర్తులతో (విగ్రహములతో) మందిరములు నిండియున్నవి. పూజ్యస్థానమును గుత్తకుటీసి కొని రనదగియున్నారు. జనులును ఈశ్వరుని విస్మరించి వీరిని పూజింతురు. దరిద్రులు వీరినుండి ధనమును యాచింతురు. రోగు లారోగ్యమును కోరుదురు. ఈ పరిస్థితిని విచారించిన నీశ్వరుడు తన సింహాసనము నీయర్థదేవతలకై కాళీచేసినట్లు గనబడుచున్నది. సింహాసన మొసంగుటయేగాక తనముఖ్యాధికారముల నన్నిటిని వీరికే యొసంగినట్లు బోధపడుచున్నది.

దేశమునకు మిక్కిలి విలువైన శివ నర్పించిన వీర పురుషులు, సాధు - సంత లనబడువారును దేవతలని పిలువ బడకున్నను, మానవహృదయమున నెంతయు ముఖ్యస్థాన మాక్రమించి రనుటలో సందియ మిసుమంతయు లేదు. వారి మూర్తులకు ప్రత్యేకముగ గుళ్లు గోపురములు విశేషముగా నిర్మింపబడకున్నను, దేవీదేవతల మందిరములందే స్థానములు నియతములయియున్నవి. కుమారి మరియుమ్మయు, (Vargin mary) ఆమె బిడ్డడైన క్రీస్తుయొక్కయు మూర్తులు ప్రతిష్ఠింపబడిన తావులందే సాధు సంతలయు నాత్మసమర్పకులయు విగ్రహములును జూడనగును. రామని గుడిలో హనుమంతుని విగ్రహమును జూతుము. శివ - పార్వతుల యాలయమున నతని వాహనమైన వృషభరాజుపై తము పూజకుల ధ్యానమాకర్షించి, వారిచే సమర్పణల నందుకొనుటయు క్రొత్తగాదు. శివాజీ పటములు పైతము

పూజింపబడుచుండుట మహారాష్ట్రీల గృహములందు నేరుచూచియుంటిని. ఒకప్పుడు నేనొక పాఠశాలయందు బాలురచే ఈశ్వరప్రార్థన చేయింప నారంభించితిని. అప్పుడు కొందఱు మహారాష్ట్ర మిత్రులు “శివాజీ గీతముల నేల పాడింపరని” నన్నడిగిరి. అందులకు “శివాజీ యొక వీరక్షత్రియడు. ఈశ్వరుడు ఈశ్వరుడే. “శివాజీని ప్రశంసింపుడు. కాని ఈశ్వరుని ప్రార్థింపు” డని నేను సమాధానమిచ్చితిని. వారు నా యభిప్రాయమును సరిగా తెలిసికొనగలిగిరో లేదో నాకు తెలియదు.

ఇట్లు పూజ్యవ్యక్తుల గందరగోళమునబడి మానవులు వాస్తవికమగు నీశ్వరపూజను విడనాడిరి. ఈ యర్ధదేవతలయు, సాధువులయు, వీరపురుషులయు పూజయే మానవ ధార్మికతాస్థానమును స్వధా ఆక్రమించినది. ఈశ్వరుని పూజింపవలచినపు డెల్ల హిందువులు రాముని, కృష్ణుని మూత్రము స్మరించి తృప్తులగుదురు హిందువులు రామకృష్ణులను వారి యవతార సమయములందేగాక నేటికిని దేవుళ్ళనియు, వారి మూర్తులే ఈశ్వరప్రతిమ లనియు నెంచుచున్నారు. కష్టములు కలిగినపుడు సహాయార్థము రామకృష్ణులచే ప్రార్థింతురు. రామకృష్ణులును భక్తులమొఱి లేటనుండియో వినుచుందురనియే వారి భావన.

‘కాంటే’ మహాశయుడు కూడ విగ్రహముల నుపయోగింప సలహా నిచ్చును, మానవుని ధార్మిక భావనలు వానివలన తృప్తము లగునని యతని యభిప్రాయము. ఈశ్వరుని పూజించుటకంటె సాధువులను, వీరులను పూజించుట

మిక్కిలి శ్రేయస్కరమనియు నతడొచును. అతని దృష్టిలో నీశ్వరుడు కేవలము రుగ్గచూనసములచే నిర్మింపబడిన పదార్థముకంటె మిన్నగాదు. మానవహితకారులయిన పూర్వుల స్మరణ కనీసము ప్రోత్సాహ మొసంగి, బుద్ధిమాంద్యమునైన తొలగించునని యతని ధారణ దుఃఖవిమోచకులయిన పురుషులయెడ మనము మనకృతజ్ఞతను నెల్లడించుట న్యాయమే గాక కర్తవ్యము నని యతని భావన. ఆ దుఃఖవిమోచకులు ధార్మికులు గావచ్చు. లేక రాజనైతికులు గావచ్చును.

అవును : ఇవి కొంతవఱకు ఉచితమే. కాని ఇంత కంటె శ్రేయ మొండులేదని యెంచుట పొరపాటు. వీరు లయు, సాధువులయు స్మరణ మనునదొక విషయము. సృష్టి కర్తయగు నీశ్వరుని పూజ మతీయొక విషయము. ఈ రెండు విషయములను కలిపి యేమేమో విచారించుట మిక్కిలి హానికరము. ఇవి పరస్పర మెంతయు విభిన్నవిషయములు. ట్రాఫల్ గార్ స్క్వేరు [Trafalgar Squar] నందు నెల్సను [Nelson] విగ్రహముంచి యప్పుడప్పు డక్కడ నతనియెడ నాదరమును గనబఱచుటలో లేక స్మరించుటకో సభలను చేయుటకును, ఆంగ్లేయుల ఈశ్వరపూజకు నెట్టిసంబంధము లేదు. వారు తమ హృదయములను దేశభక్తితో నిలుపు కొందురు. కాని దేశభక్తిని, ఈశ్వరప్రార్థనకు స్థానాపన్నముగా నెన్నడు నెంచరు. 'నెల్సన్' ఒక మానవుడు. అతడు తనదేశమునకై యుద్ధభూమియందు మరణించెను. అంత మాత్రమున నతడు దేవుడు గాడు. అర్థదేవుడును గాడు. అతడు నేటికిని శ్రద్ధేయుడగు పూర్వజుడేగాని దేవుడుగాడు.

తమ ప్రాచీనులను స్మరించుటయు వారి జీవనమునుండి కొండొక శిక్షను గ్రహించుటయు నొక విషయము. అతడొక దేవుడనియు, సృష్టిని పాలించుటలో నతనికి కొంత హక్కుగలదనియు నెంచుటయు దానికంటె సర్వథా భిన్న విషయము. ఈ రెండు విషయములును రెండు భిన్నప్రవృత్తులను గలిగించును.

కొందఱు విద్వాంసు లీ గందరగోళమును దార్శనిక ప్రతిపత్తులతో నిరూపింప నెంచును. “ప్రతివ్యక్తి జీవనమును నొక పూర్ణజీవనపు టంశమే జీవులన్నియు సేవ్యుడని పిలువబడు నొక గొప్ప యగ్నిగోళమునకు చెందిన యగ్నికణములే కదా! లేక సూర్యకిరణముల ప్రతిబింబములే కదా!” అని వారి యభిప్రాయము. ప్రస్తుతమున నిట యీ దార్శనిక ప్రతిపత్తులను మీమాంసించుట కనువు గాదు. కాని, యీ యాలోచనలు, యుక్తులును మానవులనెంతో హానికరము లగు తప్పుత్రోవల నడపుటకును తమతమ మనోగత సిద్ధాంతముల వ్యాపింపజేయుటకును సమర్థములయినవని చెప్పిన చాలును. ఆత్మజ్ఞియు నొక గొప్ప యాత్మాంశములేమైన నతడే మనము. మనమే యతడని యభిప్రాయమగును. అప్పుడు పూజకు తా వెక్కడ? పూజ్యుడెవడు? పూజకు డెవడు? ఇట్లు చెప్పట సులభమేకాని యాచరణ మసంభవము. పూజ్య పూజకు లెల్లరు నొక్కటే. భేద మొందును లేదని చెప్పవారిలో ప్రసిద్ధ దార్శనికులును గలరు. వారు విశేషముగా ఆలోచకులను ముగ్ధులనొనరించిరి. కాని తమ సిద్ధాంతములను కార్యరూపమున పరిణమింప జేయజాలక

పోయిరి, ప్రముఖ దార్శినికులు సయిత మిట్టి యాలోచనలను క్రియాత్మక జీవనముతో నేకము చేయలేకపోగా వానిని సమన్వయించుటకును నసమర్థులైరి. వారి విచిత్ర యుక్తులును సఫలము కాలేకపోయెను.

మానవులలో ధార్మికపక్ష మీ గందరగోళమువలన నత్యంతహానిని పొందినది. సాధువులు, వీరపురుషులు నెల్లరు తమ జీవితమును వినయవిధేయతలతోను, ఈశ్వర విశ్వాసముతోను ప్రారంభించిరి. వారి గుణములను జీవితమంతయును విడువరైరి. వీరిలో నధిశంఖ్యాకులు ప్రాణాంతము వఱకు తమ యీ సిద్ధాంతములను జయప్రదముగా గాపాడి రని చెప్పక తప్పదు. హిందువులచే ఈశ్వరునివలె పూజింపబడు శ్రీరామచంద్రుడు తన్నెప్పుడును ఈశ్వరుడని చెప్పుకొని యుండడమై. అతడు తన ప్రతిమహత్కార్య సఫలతా సమయమునందును పరమేశ్వరునకు ధన్యవాదముల నర్పించుటను మనమెఱుగుదుము. కాని యిట్టి మహాపురుషులలోను సాధుసంతలలోను కొందఱు ఉన్నతస్థితినిపొంది తామే ఈశ్వరులమనియో, ఈశ్వరాంశముల మనియో, చెప్పుకొనినవారు లేకపోలేదు. కాని అట్లు ప్రచురించుటచే వారు వారి సిద్ధాంతములనే నష్టమొనర్చిరి. నీ యనుచరులు నిన్ను-నీవ్యక్తిత్వమును గ్రుడ్డితనముగా ననుసరింప వలయు నన్న “ఈశ్వరుడ ననియో, ఈశ్వరుని ప్రతినిధి ననియో. ఈశ్వరునితో సాక్షాత్ సంబంధము గలవాడ ననియో ప్రకటించుట యొక ముఖ్యమార్గము. ఈ ప్రమాత్మకమగు నాలోచనలు ప్రథమమున నొకింత లాభకరములుగా తోచి

నను అంతమున హానికరములే-పంచకములే-యగును. లోకమున ప్రసిద్ధిగన్న 'జెల్లి' భవిష్యద్వాణులు తాత్కాలికముగా కొన్ని రాజకీయ సమస్యలందు లాభకారియైనను క్రమముగా దాస్యభావమును పెంపొందించుటకే మిక్కిలి బలమొసంగెను శారీరిక-మానసిక-ఆస్తిక బంధనములనుండి ముక్తినిపొందుట ధర్మోద్దేశ్యమని యెల్లరు నుడువుదురు. ఇట్లు నుడువుటయేగాక దాదాపు ప్రపంచమునగల మానవులెల్లరు దీనిని నిరాంతకముగా నంగీకరింతురు. కాని, మానవ ధార్మిక చరిత్రను పఠించితే దీని నీకు దాస్యభావ మధికముగా నందు సామ్రాజ్య మొనరించినట్లు తెలియగలదు. అనేక ధర్మ తేత్రములు మధ్యాహ్న సమయమునందును ప్రదీపసాహాయ్యము లేకున్న ప్రవేశింప నలవిగాని యంధకారముతో గూడియున్నవి. ఇతర ప్రపంచమంతయు దివ్యమయిన సూర్యప్రకాశమున ఆనందించుచుండ పూజాగుహాగవ్యరము లంధకారబంధులములై భయము నొదవించుచున్నవి. ఇవి శారీరిక మేగాక మానసికముగా పైతము హానికరములనుట సత్యము. ధార్మికతను గుప్తపటచుటకై, రహస్యమయ మొనర్చుటకై తదనుచరులు దీపము నొక పాత్రతో మూసినట్లు సత్యమును మఱిగుపఱచిరి. అనుచరులు నేత్రములు విచ్చీచూడగలరను భయముతో సత్యకిరణములను వెలుపల ప్రసరింపనీయరైరి. చులకనగా తెలియనగు సత్య సిద్ధాంతములను పైతము విచిత్రభాషాబద్ధ మొనర్చి యస్ఫుటమగు నట్లొనర్చిరి. జిజ్ఞాసువులు స్పష్టార్థ మపేక్షించి నపుడెల్ల

ఇష్టమువచ్చిన వ్యాఖ్యానముల నొనరింప ననువగున
ట్లొనర్చిరి.

వీరుల వీరత్వము, సాధు - సత్పురుషుల సాధుత్వము
ఉత్సాహ వర్ధకిములని మే మంగీకరింతుము. కాని వీరిస్మృతి
యచిరకాలముననే నికృతమై పూజారూపమును ధరించును.
ఉత్సాహము భ్రామక-అలోచన రూపమున మూలును. ఈ
రోగ మొకమాటు ఉత్పన్నమైన సులభముగా నివారింప
ననువుగాదు. మానవ పూజ ప్రశంసకులును, పోషకులును
తఱచుగా నీ విషయమును విస్మరించిరి. ఒక గురువునుండి నీ
వాక శిక్షణను గ్రహింతువేని అతడు నీకు గురవగును. అతని
యెడ నీవు గౌరవ ముంతువు. శ్రద్ధావిశ్వాసములను ప్రదర్శి
తువు. వీనికిన్నిటికికారణ మాగురువునుండి శిక్షణను గ్రహించు
టయే. శిక్షణయే ముఖ్యవస్తువు. తక్కినవన్నియు గౌణ
ములు. కాని యీ శ్రద్ధావిశ్వాసములు గురువుగారి విగ్ర
హము నెదుట సతమస్తకు డగునట్లును, గురువుగారి నామ
మును సహస్రముల కొలది సంఖ్యలో జపించునట్లును,
గురువుగారు అపరాధ తమాషకు డని యెంచునట్లును చేసిన
నాడు ఆధారకేంద్రము [The centre of gravity] నశిం
చిన స్థైర్యవలయును. శ్రద్ధావిశ్వాసము లుత్పన్నము లగు
టకు ముఖ్యకారణ మైన శిక్షణ విస్మరింపబడిన స్థైర్యవల
యును, అట్టిచో “కాంక్షే” మున్నగు మహాశయుల యాశ
యమును సిద్ధింపనేరదు. మనము క్రమముగా సత్యమును
విడిచి యసత్యమువైపునకు బయలుదేరుదుము. అదియును
తెలియకయే. మిక్కిలి నెమ్మదిగా కనులు మూసికొనియే

చేయుదుము, లేక మనము కన్నులు తెరిచునప్పటికే పరిస్థితి
యతిక్రమింపబడును. కన్నులు తెరిచి పరిస్థితి నెఱుంగువారే
యత్యల్పముగా నుందురు,

పూజ లన్నిటిలోను మనుష్యపూజ [వ్యక్తిపూజ]
మిక్కిలి హానికరము అది తన యుద్దిష్ట సిద్ధాంతములందలి
ప్రేమచే ప్రారంభింపబడును. దీని ప్రారంభము దోషావ
హము కాదు. కాని క్రమముగా వ్యక్తిత్వమునందు
ప్రేమ యారంభమగును. ఇది స్వాభావికము. అటుపై
నా వ్యక్తినామమునందును స్మృతీయందును శ్రద్ధ కలుగును.
ఇదియే జాగరూకత వహింపవలసిన స్థానము. తప్పుత్రోవ
బట్టుట కిదియే యనుభూత స్థలము. ఇట్టియెడ నవలంబించు
నేమరుపాటు మనుజుని వాస్తవిక దశనుండి యతిమూలము
కొంపోవును. శిక్షణయందుంచవలసిన శ్రద్ధా విశ్వాసముల
నట నుంచక, సామాన్య జనులవలె శిక్షకుని యందు శ్రద్ధా
విశ్వాసముల నుంతువేని ఎంతయు నపాయకరమగును. నీవు
ప్రేమించు సిద్ధాంతము లొకానొక వ్యక్తియం దతిసామా
న్యములై తోచుటచే సిద్ధాంతములయం దుంచవలసిన
శ్రద్ధను వ్యక్తియం దుంచి సిద్ధాంతములను విస్మ
రించుటయు ప్రాయశఃముగా జరుగుచుండును. అట్టి
యెడ నీడవెంట పరుగులిడుటయే యగును. ఇందులకు
'యేసుక్రీస్తు' ముఖ్యప్రమాణ మనదగియున్నాడు. క్రీస్తు
యొక్క జీవన మరణముల కాధారభూతములగు సిద్ధాంతము
లెంతయు ప్రశంసనీయములు. కాని యా సిద్ధాంతములకును
యతని జన్మనుగుఱింబిచెప్పబడు అసాధారణ మార్గమునకు,

అట్లే మరణానంతర పునరుత్థానమునకు, జనుల పాపముల క్షమింపజేయువా డగుటకును గల సంబంధ మేమి ? క్రైస్తవ మతమునందు గల ముఖ్యసిద్ధాంతము 'లెయ్యవి' కుమారి మరియుమ్మద్వారా ఈశ్వరప్రభు డుద్భవించుట, అతడు మరణించిన మూడవ దినమున మరల సమాధినుండి లేచుటయే కదా ! రాముని జీవితమున గల విశేష గుణగణముల ననువర్తింపక, రామలీలలందు రాముని ప్రతిరూపములను ధరించినవారి యెదుట మ్రొక్కులిడు హిందువుని రామస్మృతి వ్యర్థము కాక మఱి యేమగును ?

మానవపూజలో మఱియొక హానికరపక్షమును గలదు. మనుష్యులందఱు అపూర్ణపాణులు. వారియందు మంచిగుణములు లేకపోలేదు. కాని కొన్ని కొఱుంజులును గలవు. శిష్యులకు శిక్షణ నొసంగునపుడు తమలో నున్న గుణములను మాత్రము గ్రహించుటకును చెడుగులను విడుచుటకును బోధింతురు. వైదికయుగ లిట్లు చెప్పియుండుటను మన మీ క్రింది వాక్యములందు జూడగలము.

“యా న్యస్మాకం సుచరితాని తాని త్వయోపాస్యాని
నో ఇతరాణి”

‘మా సుచరితములు నీచే నుపాసింపదగినవి; ఇతరములు కావు.’ కాని యీ రక్షణోపాయమును సాధారణముగా జనులు విస్మరింతురు. కొన్నివేళలందు శిష్యులచే మంచిని గ్రహింపజేయవలయు ననెడి సదుద్దేశ్యముతో గురువులు తమయందు పూర్ణతను దేవత్వమును ఆపాదించుకొందురు. ఒక్కొక్కప్పుడు గురువులు తమయందుగల దోషగుణను

కప్పిపుచ్చుటకు నిట్లు చేయదొడంగుదురు. తమ తమ ఇష్ట సిద్ధికోటకై యిట్లు వలలను బన్నుచుందురు. ఇట్టి యుదాహరణములకు లోకమన కొడువలేదు. జ్యోతిష్కులు స్వార్థసిద్ధికై గ్రహోపగ్రహములకు సంబంధించిన నానావిధ విచిత్ర యుక్తులను బన్నుచుండుట ననుదినమున జూచుచునే యున్నాము. ఇట్లే యుపదేశకులు, దేవదూతలును (సందేశహరులు-పైగంబరులు) మనుష్యులకు తమ దొసగులను కప్పిపుచ్చుట స్వభావము. ముఖ్యముగా సదాచారమునకు సంబంధించిన దోషములను (వ్యభిచారాదులను) దాచుటకు మిక్కిలిగా యత్నింతురు. మనుజుడు తానొక సంఘమునకు ధార్మిక గురువుగా నెంచబడినపుడు విశేషముగా నిట్టి పరిస్థితికి వచ్చును. అప్పడతడు తన్ను దా నెక్కువ శుద్ధచరిత్రునిగా ప్రకాశింపజేయగోరును. అందువలన తనలోగల దోషములను దాచిపెట్టును. ఇంతేగాక గురువులందు గల దోషములను గుణములుగా నెంచి శిష్యులచే క్రమముగా నాచరణమునకు తేబడుటయు జూడనగును. గురువు వాస్తవమున గురువుగా నున్నంతకాల మతడు తన శిష్యులకు మంచి మార్గమును జూపును. కాని యతడు శిష్యుల పాపములను త్రిమంపజేయువాడో, ఈశ్వర సందేశహరుడో, లేక ఈశ్వరునకు మానవులకు మధ్యవర్తియో యైనవాడు మిక్కిలి భయంకరుడు, హానికారకుడు నగును. అట్టివాడు నిన్ను పాపములనుండి తొలగించునని యెంతువు. అతడు నీకు మార్గదర్శకుడు కాడ. పాప త్రమాపకు డగును (He atones for you). ఈ స్థితియే నాశనమునకు హేతువగును.

ఈ పాద్యాయుడు నీకు గణితమును నేర్పుచేసి, అతడు గుణకార భాగహారాదుల ద్వారా లెక్కను వేయు తెట్లో నేర్పును. కాని యతడు నీకు ధనమొసంగడు. వ్యాపారిక గణితము ద్వారా నీవు వ్యాపార మొనర్చి ధనమును సంపాదించువేని అతడు నిన్ను ధనవంతునిగా నొనర్పజాలడు. అట్లే ధార్మిక గురువు సయితము నీకు సదాచారమునకు సంబంధించిన శిక్షణ నొసంగగలడు. కాని, నీవు సదాచారివి కావలయునను నుద్దేశ్యముతో నతడు సదాచరణ నొనర్పజాలడు గదా ! గురువు సదాచరణము నొనర్చునేని గురువే సదాచారి కాగలడు. నీ వెట్లగుదువు ? నీ దురాచరణమువలన నీకు గలుగజొవు దుష్ఫలములనుండి నిన్నతడు రక్షింప నెట్లు సమర్థు డగును ? కష్టసమయములందు గురువుల స్మృతి యుత్సాహము కలిగించును. కాని, గురువుల మూర్ఖులను పూజించుట చేతను, వారి నాముమును జిపించుట చేతను పాపములు తొలగగలవని యెంచెదవేని నిన్ను నీవే వంచించుకొన్నవాడ వగుదువు.

మఱియొక గొప్పదొంగు లోకమున జూడనగును. ఇందు పేరుగన్నవారే చిక్కుకొందురు. వారందు చిక్కుకొన నుద్దేశింపకున్నను అట్లు చిక్కుకొనుటయు గలదు. లోకమున గొప్పతనమును సంపాదించుట అంత కఠినము గాదు. దానిని రక్షించుట మిక్కిలి కఠినము. మహాపురుషులలో ననేకులు ప్రప్రథమమున తమ బుద్ధిబలముతో మానవులను కొండొక దిశను నడపియో, లేక కొండొక కార్యమునందు నియోగించియో సఫలతను పొంది క్రమముగా

నటుపై తమకు కలుగు కార్యసిద్ధుల కన్నింటిని తమతో
 నీళ్ళరునకు సాక్షాత్ సరిబంధ ముండుటయే కారణమని
 ప్రకాశింప దొడగుదురు. వీరు తమకంటె శిష్యుల
 కెక్కువ హానిని గలిగింతురు ఇట్టి భయంకర హానికారక
 దోషములందు పెక్కురు మహాపురుషులు చిక్కుకొనియుండి
 రనుటలో సందియము లేదు. ప్రప్రథమమున నీ గురుశిష్యులు
 చక్కగా విచారించియే కార్యముల నారంభింతురు. అందు
 వలన వారికి కార్యములు సిద్ధించుటయు కలదు. కాని క్రమ
 ముగా వారి ప్రతికార్యము నిర్విఘ్నముగా సిద్ధించుటచే నీళ్ళ
 రుడే తమచే నిట్లు చేయించుచున్నా డని వారెంచ నారంభిం
 తురు. అటుపై ఆలోచించు బుద్ధిని విడిచి నాయకులు తమ్మ
 దాము దేవదూతలమని యెందురు. అనుచరులు నందు సందే
 హింపరు. క్రమముగా వారు తమయందు కలుగు ప్రతి
 కోర్కెకు కారణము దేవుడేయని యెందురు. వారు విమర్శ
 బుద్ధినే విడిచివుత్తురు. ఈ పరిస్థితియే నాయకుని అభిమా
 నిగా నొనర్చును. అనుచరుల సంధవిశ్వాసుల నొనర్చును.
 దీని పరిణామము భయంకరమగును. ఈ దోషములుకొఱం
 తలు భార్గిక గురువులయు రాజనైతిక నాయకులయు జీవ
 నములందఱ జూడనగును. వారే సిద్ధాంతములకై ముఖ్య
 ప్రయోజనములకై తమ జీవనములందు విశేషయత్నముల
 నొనర్చిరో వానిని మఱచి, వారి అనుచరులు వారి మూర్ఖ
 లను పూజింప దొడగిరి. వారి నామములను జపింపసాగిరి.
 ఇది యెంత భయంకర పతనమో చూడుడు ! ఈ పతనము
 పైతము తెలియకయే జరుగును ఒకానొక గంభీరగర్తమున

పడుచు నున్నతి నధిరోహించుచున్నామని యెంచెదరు. ఈ పరిస్థితి యనేక సంఘ సంస్కర్తలందును, సంస్కరణ సిద్ధాంతము లందును, మతము లందును జూడనగును. మానవ పూజలో నిదియొక హానికర భాగము. ఈ విషయమున నెంతయు జాగరూకత వహింపవలయును.

అందువలననే శాస్త్రములం దీశ్వరు డొక్కడే పూజ నీయుడని వర్ణింపబడి యున్నాడు. అన్యులు పూజార్హులు గారు.

“మాచిదన్యత్ విశంసత

ఇంద్రమిత్రై స్తోత” ఋ. ౮ మం. ౧ మంత్రము.

అన్యుని పూజింపకు-ఈశ్వరునే పూజింపుము.

ఎ ని మి ద వ ఆ ధ్యా య ము

దే వ త లు

సంస్కృత భాషయందు 'దేవ' శబ్ద మతివ్యాపకమైనది. అతివంచనాత్మక మనియు చెప్పనగును. అందువలన నీ శబ్దము ప్రత్యేకముగా వివాహాంసింప దగియున్నది. వేదములు అనే కేశ్వరవాదమును బోధించు నను భావముకూడ లోకమున ప్రచలితమై యున్నది. అనగా నానావిధ దేవీదేవతలను పూజింప నేర్పునని యభిప్రాయము. ప్రస్తుతియు హిందువులు అనేకేశ్వరవాదులనుటలో ఎట్టి సందేహమును లేదు. హిందువులు తమ్ము అనేకేశ్వర వాదులని చెప్పుకొనుట శౌరవమని యెంచురు. వీరి దేవాలయములును నానావిధ దేవీదేవతల కొఱకే యేర్పడియున్నవి. వీరి పురాణములును దేవతల కథలతో నిండియున్నవి. ప్రస్తుత సమస్త హైందవత అనేకేశ్వర వాదపు టాధారమున స్థిరమైయున్నట్లు కనబడుచున్నది. కాని వాస్తవమున హిందువులు అనేకేశ్వర వాదులయి యుండిరా? అనున దొక గంభీరమగు సమస్య. ఏకేశ్వర వాదమున కాధారశీలల మని చెప్పుకొను క్రైస్తవ మహమ్మదీయ మతములు హిందూత్వముతో ననేకేశ్వర వాదమును సంబంధ పఱచుటయం దెన్నడును (విరతిని గాంచవు) విసుగుచెందవు. ఇందువలన వానికి లాభము చేకూరును. కాని యిది సత్యమున కెంతయు దూరము.

ప్రాచ్య సాహిత్యవేత్తలయొక్క వేదాది ప్రాచీన గ్రంథముల యధ్యయనమునుబట్టి చూడ, వైదిక కాలమున హిందువులును ఏకేశ్వరవాదాభిజ్ఞులనుటకు వీలులేదని తెలియుచున్నది. మరియు ఈశ్వర శబ్దమునకు పర్యాయముగా నెంచబడు 'దేవ' శబ్ద మనేక విధములయిన భిన్నార్థము లందును వాడబడిననియు తెలియుచున్నది. మోక్షముల్లర్ మహాశయుడు (Maxmuller) తన "Origin and growth of religion" అను పుస్తకమున, "ప్రకాశవంతమగు వస్తువును బోధించు దేవశబ్దము ఈశ్వర బోధకముగా వాడబడినద"ని వర్ణించియున్నాడు. సంస్కృతమున "దివు" ధాతువునుండి దేవశబ్ద మేర్పడుచున్నది. 'దివు' ధాతువునకు సంస్కృత భాషయం దనేకార్థములు చూడనగును. ధాతుపాఠమునందు దీని కే క్రింది పది యర్థములు ప్రాయబడి యున్నవి.

(౧) క్షీడ (౨) విజగీష (౩) వ్యవహారము (౪) ద్యుతి (౫) స్తుతి (౬) మోదము (౭) మదము (౮) స్వప్నము (౯) కాంతి (౧౦) గతి

ఈ విధముగా సంస్కృత వ్యాకరణము ననుసరించి చూచిన దేవశబ్దమునకు పైన జూపిన అర్థములం దొకటిగాని, అనేకముగాని ప్రకరణము ననుసరించి జెల్లునని తెలియుచున్నది. ప్రాచ్య విద్యావిదు లందఱు, ప్రారంభమున వైదికశబ్దము అనేకార్థకములయి యుండెననియు క్రమముగా నవి కొన్ని రూఢ్యర్థములందు ప్రయోగింపబడిన

వనియు నేకగ్రీవముగా సంగీకరింతురు. వైదిక సాహిత్య మతి ప్రాచీనమగుటచే శబ్దార్థము లాయాకాలమున పరివర్తనము నందుట చేతను, ఏనా దేశబ్ద మేయర్థమునందు ప్రయోగింప బడినదో, మరల నది మఱియొక భిన్నార్థమున నెట్లు ప్రయోగింపబడినదో రూపింప ననువగు చారిత్రక ప్రమాణములు లభించుట దుస్సంభవమగుటచేతను, వైదిక శబ్దార్థముల నీ నాడు నిర్ణయించుటయు, నెఱుంగుటయు సతి కఠినమైనది. కొలది శతాబ్దములనుండి యేర్పడిన సాహిత్యమునం చా యా శబ్దములు, శబ్దార్థములు పొందిన రూపభేదములను గుర్తించుట సులభమే కాని, వైదిక సాహిత్య మతిపురాతనమై యతి జటిలమై యుండుటచే నందలి శబ్దములకు ఇదమిథేమని యర్థములను నిర్ణయించుట యసంభవము, అయినప్పటికి వైదిక సాహిత్యమును, అర్వాచీన సాహిత్యమును తులనాత్మక దృష్టితో నధ్యయన మొనర్చుటచే శబ్దార్థములందు గలిగిన మార్పుల నెఱుంగుటలో మిక్కిలి తోడ్పాటు లభింపగలదు.

శబ్దములు తమ రూపములను ఆశ్చర్యము గొల్పునట్లు సంపూర్ణముగ మార్చుకొనిన యుదాహరణము లెన్నియో కలవు. అట్టివానిలో మిక్కిలి దురదృష్టమునకు గుఱియైనది దేవపదము. అది యెంతగానో యపార్థములను కల్పించినది. దేవపద మొక్కడ వచ్చినను అది పరమేశ్వరునకు పర్యాయపదముగా సామాన్య లర్థము చేసికొందురు. దయానందస్వామి దేవశబ్దమున కనేకార్థములను చెప్పెను.

“అత్ర పరిగణనం గాయత్ర్యాది చందోన్వితా మంత్రా, ఈశ్వరాజ్ఞా, యజ్ఞః, యజ్ఞాంగం. ప్రబావతిః, పరమేశ్వరః, నరాః, కామః, సిద్ధాన్, అతిథిః, మాతా’ పితా, ఆచార్యశ్చేతి, కర్మకాండాదీని ప్రత్యేతా దేవతాః సంతి.”

(ఋగ్వేదాది భాష్యభూమికా— వేదవిషయ విచారః)

[౧] గాయత్రీ మంత్రముతో బాటు మిగిలిన మంత్రములు (౨) ఈశ్వరాజ్ఞలు (౩) యజ్ఞము (౪) యజ్ఞభాగము (౫) ప్రజాపతి (౬) పరమేశ్వరుడు (౭) మనుష్యులు (౮) కామములు (౯) విద్వాంసుడు (౧౦) అతిథి (౧౧) మాత (౧౨) పిత (౧౩) గురువు

ప్రాచీన వైదిక నిరుక్త కారుడయిన యాసాక-చార్యుడీ క్రింది విధమున దేవశబ్దమును నిర్వచించియున్నాడు.

“దేవో దానాద్ వా, దీపనాద్ వా, ద్యోతనాద్ వా, ద్యుష్ఠానో భవతితి వా” (నిరు. అ. ౩ ఖం. ౧౫)

‘ఇచ్చుటవలనను, ప్రకాశించుటవలనను, ప్రకాశింపజేయుటవలనను, జ్యోతిర్మండలమున నుండుటవలనను నొక వస్తువు దేవుడనబడును’ - అని పై వాక్య తాత్పర్యము. అందువలన దానరూపమున పరులకేదైన నిచ్చు వానిని దేవశబ్దముచే వ్యవహరింపనగును. రాజులు దేవశబ్దముతో వ్యవహరింపబడిరి. అట్లే విద్వాంసులును దేవుళ్ళనబడిరి. పకాశమాన వస్తువులు - ప్రదీపము, నక్షత్రములు. సూర్యుడు మున్నగునవి దేవతలే. వైదిక మంత్రములును

దేవుళ్ళనబడును. అవి ఆలోచనముల నొసంగును. ఈశ్వరుడును దేవుడే. అతడు సమస్త ప్రకాశమాన పదార్థముల కాధారము. నిర్మాంకిత యజుర్వేద మంత్రమున దేవశబ్దము పంచేంద్రియ వాచకముగా వాడబడినది.

“నైవ ద్వేవా ఆప్నువన్”

య. ౪౦-౪

“ఇంద్రియములు (దేవాః) భగవంతుని ప్రాపింపనేరవు”

అని మంత్రభావము.

దేవశబ్ద మిట్లు అనేకార్థ బోధకమై యుండ వేదము లందలి దేవశబ్దము బహుత్వమును బోధించుచున్నది. శాబ్దాత్తి యనేకేశ్వర వాదమును వేదములు బోధించుచున్నవని నిరయించుట న్యాయసంగత మెట్లగును? సంస్కృత భాష యందు ప్రయోగింపబడు దేవశబ్దమునకు సరియైన యర్థముల నొసంగు పద మింగ్లీషు భాషయందు కనుగొనుట యసంభవమనిన సత్యదూరము కాదు. కొందఱు ప్రాచ్య విద్యావేత్తలు ప్రకాశమాన పదార్థము (Shining ones) అని దేవపర్యాయముగా వాడిరి. (ఉదాహరణమునకై, బెసెంటు గీతా వ్యాఖ్యానమును తిలకింపుడు). కాని యిదియు నంత సరియైనపద మనరాదు. ప్రకాశవంతమగు సూర్యుడు దేవపదముతో వర్ణింపబడిన చోటులందు ప్రాచీనార్యులు సూర్యాది ప్రాకృతిక పదార్థములను పూజించుచుండెడివారని ప్రాచ్యవిద్యా విపశ్చితు లెంచిరి. కాని యిది సత్యము కాదు. అట్టిచోటులు పూజకు సంబంధించినవికావు. సూర్యుడు, చంద్రుడు, ప్రదీపము మున్నగునవి ప్రకాశ

మాన పదార్థములని వర్ణించుటయు, అవి పూజింపబడినవని చెప్పుటయు పరస్పర మెంతయు భిన్నములు.

కొందఱు దేవతలనగా కనబడని యునికి గలిగిన వారనియు, వారు ప్రాకృతిక శక్తులపై నధికారము గలిగియుండు రనియు నెఱుఁగు. అధిష్ఠాన దేవతలనియు వీనిని వ్యవహరింతురు. అగ్ని దేవత జలదేవత, అరణ్యదేవత, మున్నగున వన్నియు నిందు జేరును. కాని వాస్తవమున నీ యధిష్ఠాన దేవతల సరియైన స్వరూపమేమో తెలిసికొన నెవరును యత్నింపరు. తెలిసికొనవలసిన యావశ్యక మేరికిని కనబడదు. వీరు పర్వతముల మీదను, నదులు - అరణ్యములు మున్నగు వానిమీదను నధికృతులై యుండు చిన్న చిన్న దేవుళ్ళను నొక యనిశ్చితాభిప్రాయము మాత్రము కలదు. వారు జ్ఞాన వంతులేనా? తప్పనిసరిగా జ్ఞానము కలవారై యుందురు. జడులు కారని యూహింపక తప్పదు. ఈశ్వరునివలె వారు సర్వజ్ఞులు సర్వశక్తిమంతులు నందుమా? అట్లు కానేరదు. అగునన్నచో సర్వజ్ఞులు, సర్వశక్తిమంతులు నయిన ఈశ్వరులనేకు లగుదురు. ఈశ్వరునకు దేవతలకు మధ్యనుండు భేదక భిత్తియు కూలిపోవును. ఉచాహరణమునకై వరుణదేవుని గైకొందము. అతడు జలదేవత. సమస్త జలముపై నత డధి కృతుడై యున్నాడు. ఈ వరుణదేవుడు సృష్టికర్తయైన నీశ్వరునితో సమానుడా? లేక భిన్నుడా? లేక భిన్నద్వైతకోణముతో చూడబడిన ఈశ్వరుని భిన్ననామము మాత్రమేనా? ఈ పరిస్థితిని స్పష్టపఱచుట కొక యుచాహరణమును తీసికొనుడు. ఇండియా గవర్నర్ జనరల్ దేశము నంతటని

పాలించుచున్నాడనుకొనుడు. అతడొకేసమయమున వర్షర్ జనరల్ - వైస్రాయ్ యు నగును. సైనికశాఖను పరిపాలించుటకు షటియొక వ్యక్తి నియమితుడై యుండును. అతడు 'కమాండర్ ఇన్ చీఫ్' అనబడును. కాని యతడు గవర్నర్ జనరల్ కంటే సర్వధా భిన్నుడు. ఇతడు తన శాఖకు మాత్రమే యధికారి. గవర్నర్ జనరల్ వలె సర్వశాఖాధికారి కాజాలడు. ఇట్లే ఈశ్వరుడు సర్వాధికారియై సృష్టి సంచాలకుడై యుండ వలెనాది భిన్న దేవతలు భిన్న భిన్న పదార్థములపై సధికారులై యుడిరని యెంచగలమా? అట్లై చెదమేని ప్రారంభమున పై సమస్యను పరిష్కరించుటలో గల కష్టములనుండి ముక్తమైనట్లు భావింపగలిగినను తరువాత క్రమముగా నాలోచించినమీదట దుర్గమకష్టముల చిహ్నకొనవలసి వచ్చును. ఇది కేవల మేకేశ్వరవాదమునకేగాక యీశ్వరవాదమునకే హానిని కలిగించును. సృష్టి యంతయు నొక్కటి. దానిని సృష్టించు నీశ్వరుడు నొక్కడే యను భావమే యీశ్వరవాదమునకు మూలము. కాని, షటియొక విధముగా నీయధిష్ఠాన దేవతలు వేఱు వేఱు గారనియు, యీశ్వరుడే నానావిధ దృష్టికోణములతో చూడబడి యాలంకారికభాషయందు భిన్ననామములతో పేర్కొనబడుననియు నంగీకరింతుమేని. ముష్కరాక మానదు. అది యెద్దియన, అలంకారికభాషయందుగల యా యాలంకారికత శీఘ్రముగ జనులదృష్టికి మఱుగగును. అలంకార రూపమున వర్ణింపబడినదంతయు సత్యమని యెంచసాగుదుము. అధిష్ఠాన దేవతలయందు విశ్వాసముంచువారు ఆలంకారిక భాష

నాలంకారికముగ నెంచరు. వారు నిజముగా నీ దేవతలు భిన్న భిన్న శక్తులు గలవారై భిన్నులనియే నమ్ముదురు. నేను నా శరీరమునకు శాసకుడను. నా యధీనమున భిన్న భిన్న క్రియలు జరుగుచుండును. కంటితో చూచునపుడు నేను ద్రష్టను. శ్రవితో నాలకించునపుడు శ్రోతను. భుజించు నపుడు భోక్తను. అందువలన నిట్లు భిన్ననామములతో వ్యవహరింపబడినప్పటికి, చూచుట, వినుట, భుజించుట మున్నగు క్రియల కధిపతులయిన వ్యక్తులనేకులు నా శరీరమున నున్నట్లెంచజనదు. అట్లెంచెదమేని నేత్రాత్మ, నాసికాత్మ, రక్తాత్మ, ముఖాత్మ యనిడి నానావిధ - ఆత్మ లొక్కొక్క శరీరమున నున్నవని యనవలసి వచ్చును. ఇది యెంత మూర్ఖతయో మీరే విచారింపుడు. ఆలంకారిక భాష నుపయోగింతుమేని, హస్తపాదాదు లొండొరులతో వివదించుచున్న వనియు-కలహించుచున్న వనియు నుడువ గలము గాని, వస్తుతత్త్వమును విచారింప బూనునపు డా యలంకారమును విడిచి పదార్థముల నెఱుంగవలసి యుండును. అట్లు కానిపక్షమున వస్తువును నిర్ణయింప జాలము.

అట్లయిన వేదములందు వర్ణింపబడిన బహుదేవతల విషయ మేమైయుండునా ? అని ప్రశ్న వొడమును. వేదములందు భిన్నసత్తాకములగు ధ్మద్రదేవతలు గాని, అధిష్ఠాన దేవతలు గాని యొక్కడను గానరావు. అనేక స్థలములందు దేవశబ్దము సైతము ఈశ్వరార్థమున వాడబడక ప్రాకృతిక పదార్థ వాచకముగా నుపయోగింపబడెను. శతపథబ్రాహ్మ

ణమున పలుతావులం దిట్లు దేవశబ్దమున కర్థము వివరింపబడి యుండుట జూడనగును.

[౧] 'య ఏష తపతి'

ఈ తపించువాడు సూర్యుడు

[౨] 'అయం వై వాయుర్వాయం పవతే'.

ఈ వీచునదే వాయువు.

[౩] 'అయం వై లోకో బహ్నిః, ఓషధయో బహ్నిః

ఈ లోకమే బహ్ని ఓషధులే బహ్ని.

[౪] 'విశో విశ్వేదేవాః'

మనుజులే విశ్వేదేవతలు.

[౫] 'వాగ్నై సరస్వతీ'

వాణియే సరస్వతి.

[౬] 'భూమిహ్నియ మదితి రసీతీయం వా అదితిరియం

హీదం సర్వం దదతే.'

ఈ భూమియే అదితి. ఎంనువల్ల ననగా నిదియే సర్వము నిచ్చుచున్నది.

స్త్రీ పులింగములందు వాడబడు నీ దేవీదేవ శబ్దములు ప్రస్తుత కాలమునను విద్యావంతులగు స్త్రీ పుంశ్చక్తులం దుపయోగింపబడుట సూరిజన విదితమే. ఇట్లే ప్రాచీనకాలమునను వాడియుండబడు ననుటలో సందియముండనేరదు. కాని యీ రహస్యము మఱుగువడి దేవీదేవతా శబ్దములు ఈశ్వర సంబద్ధులగు చిత్రవిచిత్ర శక్తిహంతులయిన దేవతలను బోధించునట్లెంచబడుచున్నది. పండిత

వాచకమయిన గంధర్వ శబ్దము విచిత్ర దేవజాతిని బోధించు నని యెంచబడు చున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులు అర్వాచీన సాహిత్యమున మిక్కుటముగా గాననగును. కిరాతార్జునీయాదు లిందుకు తార్కాణములు. కాని, ప్రసిద్ధిగాంచిన మహీధరా చార్యుడు యజుర్వేద భాష్యమున నొక్కచో గంధర్వ శబ్దమును నిర్వచించుచు నెట్లు వ్రాసెనో తిలకింపుడు.

గాం = దేవవాచం, ధారయతి = విచారయతి, ఇతి గంధర్వః = వేదాంతవేత్త, వేదవాణిని ఆలోచించుచువాడు వేదాంతవేత్త, గంధర్వు డనబడును. (యజు. ౩.౨. ౯.)

శబ్దముల యాగిత్కారము కూడ నిట్టి విషమస్థితికి హేతు వనవలసి యున్నది. వేదములందు కొన్ని శబ్దములు పరమేశ్వరుని బోధించినట్లే, ప్రాకృతిక పదార్థములనుకూడ బోధించును. మాతృ, పితృ, బంధు శబ్దము లిందు గమనింప దగినవి. ఈ శబ్దములు లోకమున తల్లిదండ్రులను చుట్ట పక్కములను దెలుపును. వేదములందు ఈశ్వరుని బోధించును. కాని మాతృ పితృ బంధు శబ్ద వాచ్యులయిన భిన్న భిన్న దేవుల్లు గల రని యెవరైన వాకొనగలరా? 'చంద్ర మాః' శబ్దము ఆహ్లాదము నొసంగువా డను నర్థమును పురస్కరించుకొని చంద్ర పరమేశ్వరుల కిరువురకు వాచక మగు చున్నది. అందు చంద్రు డను నర్థమునే గ్రహించి జనులు ప్రాచీనకాలపు టార్యులను ప్రకృతి పూజకు లనియు, నానా దేవ పూజకు లనియు నెంచుచున్నారు. ఇది యెంతయు పొరపాటు. వేదములం దీవిషయము స్పష్టపటపబడియున్నది.

“ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదన్తి.” ఋక్.

దేవుడొక్కడే. నామము లనేకములు. కావున నామము లందే బహుత్వమున్నది. కాని ఈశ్వరు డొక్కడే యని స్పష్టపడుచున్నది. నామ బహుత్వ మీశ్వరుని యేకత్వము నకు బాధక మెన్నడును గానరదు. ఈశ్వరుని గుణములను బోధించుట కైనను, అతనితో మనకుగల సంబంధమును వివరించుటకును నామబహుత్వ మానవత్వక మనక తప్పదు. అవియును ప్రాకృతిక పదార్థ బోధకములై యుండుటచే మఱిత సుఖువుగా నీశ్వర స్వభావమును వెల్లిబుచ్చగలవని బుద్ధిమంతు లంగీకరింతురు. అట్టి పదములకు యోగికార్థము గ్రహించినంత కాలము ప్రమాద మొందును గలుగదు. రూఢ్యర్థములను తీసికొన్నపు డిట్టి యనర్థము వాటిల్లును. భగవద్గీత యందులకు పరమ ప్రమాణము.

“తదేవాగ్ని స్తదాదిత్య స్తద్వాయు స్తదుచంద్రమాః,

తదేవ సుక్రం తద్బ్రహ్మ తా ఆపః స ప్రజాపతిః”

యజు. 32. 1.

ఈయజుర్వేద మంత్రమున గల అగ్ని, వాయు, ఆదిత్యాది శబ్దములు ఈశ్వర వాచకములు.

ఈశ్వరు డగ్ని అనగా, ప్రపంచమునకు గతి నిచ్చువాడు. ఆదిత్యుడు = ప్రపంచమునకు ప్రాణమువంటివాడు. వాయువు = జీవితము నిచ్చువాడు. చంద్రమాః = ఆనందము నొసంగువాడు. సుక్రం = గొప్పబీజశక్తి. బ్రహ్మ = గొప్ప తత్త్వము, ప్రజాపతిః = సృష్టికి అధిపతి. ఇట్టి యోగికార్థము

లను విడిచి ప్రస్తుతమున ప్రచారములో నున్న రూఢ్యర్థములను గ్రహింతుమేని, అగ్ని-ఆదిపదములకు 'నిష్పా, గాలి, సూర్యుడు, చంద్రుడు, శుక్రుడు, బ్రహ్మ, 'ప్రజాపతి' యర్థము లగును. ఇదియే బహుదేవతా వాదమునకు మూలము. చంద్రమన్ శబ్దమునకు వాస్తవికార్థము ఆహ్లాదమును కలిగించువా డని. ఈ యర్థము చంద్రునందును, ఈశ్వరునందును వర్తించును కాని చంద్ర శబ్దమునకు శశాంకాది శబ్దములు పర్యాయము లని యెంచుట పొరపాటు. ఇట్టి పొరపాట్లు కాలక్రమమున జరిగి నే డెంతయు క్లిష్టపరిస్థితికి తెచ్చి తత్త్వబోధయందు బాధకము లగుట మిక్కిలి విచారకరము. ఈ క్రింది గీతాశ్లోకమును పరికింపుడు.

“వాయు ర్యమోఽగ్ని ర్వరుణః శశాంకః

ప్రజాపతి స్తప్తిం ప్రపితామహశ్చ”

ఈశ్వరుడు వాయు, యను, అగ్ని, వరుణ, శశాంక - ఆదిశబ్దములతో పేర్కొనబడి యున్నాడు. ఇందు శశాంక శబ్దమర్వాచీన సాహిత్యమునందు చంద్రార్థమున వాడబడినది. చంద్రునిలో శశము అంకముగా శోభించుచున్నదని జనుల వాడుక. వైదికభావము లెట్లు పతనము నొందిననో యిట తెలిసికొన ననువగుచున్నది. వైదికభాషయందు చంద్రమన్ శబ్ద మొసంగగల యాహ్లాదకర రూప అర్థమును గీతాప్రయుక్త శశాంకశబ్ద మెట్లొసంగ గలదు? చంద్రశబ్దము వలన బోధింపనగు భవ్యభావ మీ శశాంకమున నెటునుండి వచ్చును? సుందరార్థమును బోధింపకుండుటయే గాక నికృష్ట

ర్థమును బోధించి వైదికార్థములను కలంకిత మొనర్చుచున్నది. వైదిక మంత్రమున బోధించిన యేకేశ్వర వాదమునకు విరుద్ధముగా నికృష్ట బహుదేవతా వాదమును ప్రాచీన హిందువులమెడ కంటగట్టుచున్నది. కాబట్టియే శ్రీమద్దయానంద సరస్వతీ స్వాములవారు తమచే రచింపబడిన సత్త్వార్థప్రకాశము, ఋగ్వేదాది భాష్యభూమిక మున్నగు గ్రంథములందు విద్వాంసులను సంబోధించి వైదిక శబ్దార్థముల నెఱింగి వేదబోధిత సిద్ధాంతములను రక్షింపుడని పలుచోట్లను జ్ఞేషించియుండిరి.

ఈ బహుదేవతా వాదమువలన భారతీయులలో నానావిధ భేదము లేర్పడి జాతీయందు ఐకమత్యము నశించినది. ఒక సంఘము మఱియొక సంఘమును ద్వేషింప మొదలిడినది. హరిదాస భట్టాచార్యు డీవిషయమును గుఱించి యొకచో నిట్లు వ్రాసియున్నాడు.

“ఒకే యీశ్వరుడు—నారాయణ విష్ణు, రామ, హరి, కృష్ణ—ఆదినామములతో చెప్పబడుటయేగాక, నామ భేదములతో బాటు అనేక భిన్నసాంప్రదాయములు నేర్పడినవి. సంప్రదాయకు లొండొరులకు శత్రువులు నై యున్నారు. స్పెయిను దేశపు కృషికులు కొందఱు క్రీస్తు తల్లి యయిన మరియమ్మను “వర్జిన్ మేరీ” (Virgin mary) నామముతో పూజింతురు. మఱికొందఱు ‘మదోనా’ (Madona) నామముతో నుపాసింతురు. వీరిరువురు నొకరి నొకరు పరిహసించుచుందురు; ద్వేషించుచుందురు.”

సామాన్య జనులు మాత్ర మిట్లు ద్వేషింతురుగాని విద్వాంసులలో నిట్టిభేదము లుండవన వీలులేదు. భక్త కోటిలో పేరెన్నికగన్న గోస్వామి తులసీదాసువంటి విద్వాంసుడు సైతము కృష్ణుని మూర్తికి నమస్కరింప తిరస్కరించెననియు, నపుడా మూర్తి ధనుర్బాణ సహితుడగు రాముని రూపమును ధరింపగా నతడు దర్శనమొనర్చెననియు ప్రవాదము వినుచున్నాము. ఇందు తన కభీష్టమైన రూపముకంటె భిన్నరూపమున నున్న విగ్రహములందు గల ద్వేష ముట్టి పడుటలేదా ?

వాస్తవమున జేవశబ్దమునకు గల సరియైన యర్థమెఱింగి వైదికభావములు జనుల హృదయములందు మరల రేకెత్తిన ట్లయిన నీ యనర్థములు భారతమునుండి దూరములగును. పునః పురాతన శాంతి నెలకొనగలదు.

తొమ్మిదవ అధ్యాయము

విగ్రహారాధన

నేడు మానవలోకమున సర్వసామాన్యముగ వెలయు చున్న విగ్రహారాధనము పూర్వాధ్యాయమున వర్ణింపబడిన దేవ సమన్వితో నెంతయో ముడివడి యున్నది. మానవుడు తా నారాధించుటకై యీశ్వరునకు బదులుగా నేర్పఱచు కొనిన యొక మూర్తిమంతమగు పదార్థము విగ్రహ మన బడును. ఈ లక్షణము ననుసరించుమేని అనేకులు విగ్రహారాధకులు గారని యననొప్పుదురు. కాని బాగుగ పరిశీలించు నెడల విగ్రహారాధనమును విరోధించువారిలో ననేకులీ దోషమునకు గుఱియగుదురు. కొందఱు విగ్రహముల నారాధింతురు. మఱికొందఱు గ్రహములను, వేతొకకొందఱు జంతువులను బూజింతురు. పలువురు సర్పములను బూజింతురు. ఇట్లను బూజించువారును గలరు. వీరంశఱు మూర్తిపూజకులే. ఇంకేగాక వ్యక్తుల పూజ, సమాధి పూజ, సాధుసజ్జనుల పూజ మొదలగున వన్నియు విగ్రహారాధనకు జెందినవే.

“వ్యక్తిమీదను, కుటుంబముమీదను, లేక జాతిమీదను కలిగిండు పాశవిక ప్రభావమువలన విగ్రహారాధనము వ్యక్తిని దేవునినుండి విగ్రహము వైపునకు మరలించుట గాదు. కాని దేవుని ఆశీర్వాదములను పొందుటకు

ప్రయత్నించుట యననగును. ఇందు భగవంతునకును, పూజించు వ్యక్తికిని సంబంధమేమియు నుండదు.” అని క్రైస్తవపూజా విధానమునందలి కర్మకలాపమును గూర్చి ‘జేమ్స్ బార్న్లీస్’ ‘బ్రాన్’ వ్రాయుచు నింకను ఇట్లు చెప్పెను.

“మీ బంగారు దుస్తుల వేసుకను, మీ నీలిపట్టు వస్త్రముల ముసుగునందును, మీ రంగుల సముదాయము చాటునను, మీ సుగంధ ద్రవ్యధూమముల మధ్యను పవిత్ర జలపానముతోను, మద్యపానముతోను, మీరు చర్చించు లాటిన్ మంత్రములలో దాగియున్న దేవుడెవడు ?

ఒక బానిస క్రూరుడైన యజమానుని తన కనుకూలునిగా చేసికొన ప్రయత్నించునట్లు పైన వర్ణించిన వస్తుజాలముతో మీరారాధించు దేవుడు చివరకు మీ నీడకు నీడయే కాని మఱి యెందు కాడని తెలిసికొనుట తథ్యముకాదా ! మఱియు మీ ఆరాధనాలయమున తుదకు మీకు మిగులు నవి పశ్చేరములు. వానిపై కప్పియిండు దుస్తులుకాక మఱి యేమి యుండును ?”

కొందఱు తమ్ము తాము విగ్రహారాధకులమని పిలువ బడుట కంగీకరింపరు. వారు విగ్రహములను, తాళ్ళను పూజించుట లేదనియు, ఆ విగ్రహములలోను, తాళ్ళలోను వ్యాపించియున్న యగోచర దేవుని పూజించుచున్నామనియు నందురు. కావున నీ సమస్యను వివరముగా పరిశీలింపవలసిన యావశ్యకము కలదు.

విగ్రహములు రెండువిధములుగా నుండును. మహా త్పులయు, సాధువులయు, ప్రవక్తలయు, గురువులయు, అవతారపురుషులయు విగ్రహములు, పటములు ఒకవిధము. ఇష్టదేవుని కనబడని గుణములకు గుఱుతుగా నుంచుకొనబడు విగ్రహములు రెండవ రకము. ఈ విగ్రహములు కొండొక మండీరముననో, స్థానవిశేషముననో ముక్త తంత్రములతో ప్రతిష్ఠింపబడిన మీదట వానిలో పూర్వములేని రహస్య పూర్ణ దివ్యత్వము కలుగునని యెంచబడును. భారత దేశము నందును, ఇతర దేశములందును గల దేవాలయములలో గనబడు పివిధరూపములు గల విగ్రహములు ఎక్కువగా దేవీదేవతల యవతారములని యెంచబడు పౌరాణిక, ఐతిహాసిక పురుషులకు, ప్రాతనిధ్యము వహించునవిగా నున్నవి. ఈ విగ్రహములు పురాణములలో వర్ణింపబడిన కథలను సూచించును. సాధువులు, ప్రవక్తలు భక్తులు కూడ నీయవతారములలో నవివేకముగ జేర్చబడిరి. రాముడు, కృష్ణుడు ననువారు మానవాకృతులలో నున్న దేవుళ్ళుగా నెంచబడిరి. క్రీస్తు మానవరూపమును ధరించిన దేవుని కుమారుడు. కుమారి సురియమ్మకు క్రీస్తుతో సంబంధము కల్పింపబడెను. ఆమె తన కుమారునిద్వారా దివ్యత్వమును సంపాదించుకొని నది. గణపతి శివుని పుత్రుడై నందున దేవత యయ్యెను. శివుని విగ్రహము శివపురాణమునందు వర్ణింపబడిన శివలింగము.

జోతిశ్శాస్త్రము సూర్యచంద్రులయు, గ్రహములయు పూజలతో కూడియున్నది. ఉత్తానపాదుని కొడుకు ద్రువుడే

భగవద్భక్తుడై ధ్రువతార యయ్యెనని పురాణములలో చదువుదుము. అట్లే సప్తర్షి మండలమున అరుంధతీ వసిష్ఠ నామక నక్షత్రములు రాముని పురోహితుడైన వసిష్ఠుని యొక్కయు, అతని పత్ని అరుంధతి యొక్కయు ప్రతి రూపములని నమ్మబడు చున్నవి.

గ్రీకు, రోమను, భారతీయ పురాణములలో నాయా జేశపు మహాపురుషులు తన యున్నత జీవన విధానమువలన నెప్పుడు నీవిధముగా ఆకాశమున ప్రకాశించు నక్షత్రము లుగా రూపొందినో చూడవచ్చును. కొందఱువ్యక్తులు సూర్య చంద్రులను ప్రాణముగల దేవతలనియు, వారు తమ ప్రార్థనలను గ్రహింతు రనియు నెంచెదరు.

జంతువులవలన కలుగు భయమువలననో, వానివలన కలుగు ప్రయోజనమువలననో, ప్రాచీనకాలమున కొండొక మహాపురుషున కాయా జంతుసంతానమువలన కలిగిన సాహాయ్యము వలననో జంతుపూజ మానవులలో ప్రబలినది. జంతువులను దేవతలకు బలియిచ్చుటయు జూచుచున్నాము.

భారతమున రావి, బిల్వ, ఆమ్లాది వృక్షములుకూడ నానావిధములుగా పూజింపబడును. గంగ, గోదావరి, మున్నగు నదులు, గారీశంకరాది హిమవత్పర్వత శిఖరములు, వింధ్యాద్రి మున్నగు పర్వతములు దైవీవిభూతులుగా నెంచబడుచున్నవి. ఆయ్యవి స్వయముగానో, వాని ప్రతిరూపముల రూపముననో పూజింపబడును. యాత్రికు లెందఱో నదులం జేరి, వానికి నమస్కరింతురు. అట్లు వానిం

జేరజాలనివారు నదులకు స్త్రీరూప మూర్తులను గల్పించి పూజింతురు.

వ్యక్తి పూజ యనిన మా యభిప్రాయము సాధు సత్పురుషుల విగ్రహములను పూజించుట కాదు. వారిని స్వయముగా పూజించుటయే. కొన్ని వర్గములకు చెందినవారు యువతులను స్త్రీదేవతల ప్రతిరూపులుగా నెంచి పూజింతురు. తాము పూజింపదలచిన వ్యక్తిని కొండొక విశేషపద్ధతిలో కూర్చుండబెట్టి ప్రతిమలను పూజించునట్లే మంత్రతంత్రములతో సేవింతురు. సమాధిపూజ (శవముపూడ్చి, దానిపై కట్టబడిన చిన్న గృహము సమాధి) విగ్రహారాధకులలోనే కాక, క్రైస్తవులలోను, మహమ్మదీయులలోను చూడనగును. సెయింట్ థామస్ బకెట్ యొక్క సమాధిని పూజించు విధము చాసరు వ్రాసిన కేంటర్బరీ కథలలో వివరముగా చూడనగును. మహమ్మద్ ప్రవక్త యొక్క హూసేన్, అతనికి సంబంధించిన వారియొక్కయు గోరీలు బహుసంఖ్యలో మహమ్మదీయుల నాకర్షించుచున్నవి.

భారతదేశమునందు మహమ్మదీయులు స్మశానము నందలి గోరీలకు మ్రొక్కుచు కురాన్ లోని ఆయతులను పఠించుచుందురు. ఆ గోరీలలో శవము లున్నవి, యని యెంచుటకు బదులు సజీవులైయున్న వ్యక్తులున్నారని యెంచెదరు. ముస్లిమ్ ప్రవక్తలయొక్క గోరీలను పలువురు హిందు

వులు కూడ పూజించి, మహమ్మదీయ పీఠులకు కానుక
లిచ్చుటయు కలదు. భారతజేశమునందు మహమ్మదీయుల
గోరీలను మూర్తులవలె పూజింపని గ్రామము లేదు. దక్షిణ
భారతమున దేవాలయములలో జరుగు విగ్రహారాధనకు,
శ్యాథలిక్కుల చర్చీలలో జరుగు పూజలకు నెక్కువ భేద
ముండదు.

ప ది య వ అ ధ్యా య ము

మహాపురుషులు - విగ్రహారాధనము

ప్రతి దేశమునందును ప్రతి యుగమునందును విగ్రహారాధనను విమర్శించిన, తీరస్కరించిన మహాపురుషు లెందఱో కలరు. విగ్రహారాధన పైరులలోను, తోటలలోను పెరుగు కలుపు మొక్కల వంటిది. కర్షకుడు, తోటమాలి ఆ కలుపును పెరికివేయుటకు యత్నించును. కారణమేమన : కలుపు మొక్కలు ముఖ్యమైన పైరును పెరుగనీయవు. శ్రుతి, స్మృత్యాది ప్రాచీన - అర్వాచీన గ్రంథములనుండి విగ్రహారాధన విషయమునకు సంబంధించిన కొన్ని భాగముల నిట నుల్లేఖించుచున్నాము.

(1) “న తస్య ప్రతిమా అస్తి

యస్య నామ మహద్వ్యకః” యజు. 3.1. 3.

“మహాయశస్వియైన గూఢ పరమేశ్వరున కొక ప్రతిమ - మూర్తిలేదు.”

(2) “నైన మూర్ధ్విం న తిర్యం చ

న మధ్యే పరిజగ్రభత్

న తస్య ప్రతిమా అస్తి

యస్య నామ మహద్ యశః” శ్వేతా. ఉ. 4-౧౯.

“మహాయశస్వి యగు నా పరమేశ్వరునకు ప్రతిమ లేదు. అతనిని పై నుండికాని, క్రిందినుండికాని, మధ్యనుండి కాని గ్రహింపజాలము.

(8) విష్ణుపురాణము ద్వితీయార్థములో వర్ణింపబడినది.

“ఏకో వ్యాపీ, సమః శుద్ధో నిర్గుణః
ప్రకృతేః పరః జన్మవృద్ధ్యాదీ
రహిత ఆత్మా సర్వగతోఽవ్యయః”

విష్ణుపురా. ౨. ౧౪. ౨౯.

‘పరమేశ్వరుడు ఒక్కఁడు, వ్యాపకుడు, సముడు, శుద్ధుడు, నిర్గుణుడు, ప్రకృతికంటె పరుడు-సూక్ష్ముడు, జన్మ వృద్ధ్యాదులు లేనివాడు. ఆత్మ-అంతట నిరంతరముగ వ్యాపించి యుండువాడు-సర్వగతుడు, అవ్యయుడు.’”

“దేవుడు నిరాకారుడు, నిర్విశేషుడు, అనిర్వచనీయుడు, వర్ణింపనలవికానివాడు, దోషరహితుడు, నాశము - మార్పు, బాధలు-జన్మలు లేనివాడు. నిత్యుడు-అనియే యతనిని చెప్పగలము.

పామరులు దేవుని నీటియందును, నాగరికులు నక్షత్రాదులలోను, మూర్ఖులు కొయ్యలలోను, రాళ్ళలోను, విద్వాంసులు విశ్వాత్మయందును జూతురు.”

(రాజారామమోహనరాయ్ వర్కు P. 68.)

(4) భాగవతము - దశమస్కంధములో కృష్ణుడు వ్యాసాదులతో నిట్లనెను.

“యస్యాత్మబుద్ధిః కుణపే త్రిధాతుకే
స్వధీః కలత్రాదిషు భౌమ ఇజ్యధీః,
యత్తీర్థబుద్ధిః సలిలే న కర్త్తిచి
జ్జనేష్వభిజ్ఞేషు స ఏవ గోఖరః.” భా. ౧౦. ౮౪. ౧౩.

‘వాతసిత్త శ్లేష్మాత్మక త్రిదోషములతో కూడిన శరీరమును ఆత్మగా నెంచువాడు, భార్యాదులను తన్నుగా నెంచువాడు, పార్థివపదార్థములలో పూజ్యభావము కలవాడు, విద్వాంసులను తీర్థములుగా - తరింపజేయువారుగా - నెంచక నీటిని తీర్థముగా నెంచువాడును గోవులలో గాడిదగా నెంచబడును.’

(5) “విద్వాంసులైన బ్రాహ్మణులు పెక్కురు విగ్రహారాధనము హేతుబద్ధము కాదనియు, హాస్యాస్పదమనియు బాగుగ నెఱుగుదురు. దేవుని ఆరాధించు పవిత్రపద్ధతి వారికి బాగుగ తెలియును. కాని, పూజాపద్ధతులలోను, విగ్రహారాధన విధులలోను వారికి కలుగు సౌకర్యములు, ఫలములు కారణముగ విగ్రహారాధనను అన్నివిధములైన ఆక్రమణలనుండి రక్షించుటయే కాక దానిని కొనసాగించుట కెంతగానో ప్రయత్నింతురు. అంతేకాదు. ప్రాచీన గ్రంథములలో నున్న యథార్థజ్ఞానమును దాచియుంతురు. వారి యనుచరులు కూడ వారియందు విశ్వాస ముంచి, జన్మగోను, ఆకృతియందును, మానసిక ప్రవృత్తులలోను,

తమ్ముపోలిన వ్యక్తులలో దివ్యత్వము కలదని నమ్ముటలో సార్థకతను భావింతురు. కావుననే వారు నైతికసిద్ధాంతముల నాశమొనర్చు నట్టియు, మూఢవిశ్వాసములను, దురభిప్రాయములను కలిగించునట్టియు, ఇంద్రియముల కింపై నట్టియు విగ్రహారాధన పద్ధతిని సహజముగ ప్రేమింతురు.”

(రాజారామమోహనరాయవర్కు, 1 భా. పే. 70)

(6) “ప్రతిదేవుని విషయమున అతని నివాసస్థానము, స్థితిగతులం గూర్చి మానవులు తాము వాడుకొను భౌతిక పదార్థములకు సంబంధించిన అభిప్రాయముల కనుగుణముగ వర్ణింతురు. ఇట్లు శైవులు ప్రాచీన గ్రంథములందు వర్ణింపబడిన యాథార్థ్యమును సరిగా గ్రహింపక, శివుడొక ప్రత్యేక దేవుడనియు, అతడు సర్వశక్తిమంతుడనియు, దేవదేవుడనియు, ఉత్తరమున కైలాసపర్వతమున నుండుననియు, అతనికి ఇరువురు భార్యలు, శివులు కలరనియు, పెక్కుమంది సేవకులతో పరివేష్టింపబడి యుండు ననియు నమ్ముదురు.

అట్లే, విష్ణుభక్తులు కూడ శాస్త్రములలోని విషయములను తప్పుగా గ్రహించి విష్ణువే దేవతల కందఱకు అధిపతి యనియు, అతడు తన భార్యతోను, ఇతర భృత్యులతోను వైకుంఠమున విరాజిల్లుచుండుననియు నెంచెదరు. ఇదే విధముగ కాళికాభక్తులు కూడ తమ దేవతలను గూర్చి యిట్టి యభిప్రాయములనే కలిగియుందురు. వాస్తవమున భారతీయులలో భిన్న భిన్న వర్గములకు జెందిన భక్తులు

తాము విశ్వసించిన దేవదేవతలను గూర్చి యిట్టి యభిప్రాయములే కలిగియుండురు. ఇట్లు తాము విశ్వసించిన దేవతల యెడ దృఢనిశ్చయము కలవారై పర్యవసాయములలో ప్రయాగ, హరిద్వారము మున్నగు స్థానములందును, దక్షిణమున శివకాంచి, విష్ణుకాంచి యనబడు నగరమునందును పరస్పరము కలిసినపుడు తమ తమ యిష్టదేవతల విషయమున తగవులాడుటయే కాక కొట్టుకొనుటకును సిద్ధపడుచుం డెడివారు. ఇంతేకాక, వారు తాము సమ్మిన దేవతావిగ్రహములు తమచే భావింపబడు దేవతాలక్షణములను గ్రహింపజేయుచు మానసికోన్నతకి తోడ్పడు సాధనములుగా నెంచక, వానిని తామొనర్చు పూజకు విషయములనుగా - లక్ష్యములనుగా జేయుదురు. హిందువులు అంగడి వీధిలో కొనిన బొమ్మలనుకాని, తాము నిర్మించుకొనిన బొమ్మలనుకాని తీసికొని వానికి ప్రాణప్రతిష్ఠయను పేరుతో కొన్నితంతులు నడపి, యా బొమ్మలలో వానికిగల ప్రాకృతిక స్వభావము మాటిపోయి వానియందు ప్రాణము నెల కొనినట్లును, వానికి దివ్యశక్తులు కలిగినట్లును నమ్ముదురు. తరువాత వెంటనే ఆ విగ్రహములను స్త్రీ పురుష దేవతలనుగా నెంచి, వానికి పరస్పరము వివాహ, గర్భాభానాది వేడుకలు తమ సంతానమునకు జరుపునట్లు మిక్కిలి ఆడంబరముగా జరుపుదురు. ఇట్లే శార్యకలాపములను పూర్తిచేసి యా దేవతలను తమ భాగ్యవిధాతలనుగా నెంచి సదా పూజింతురు. అదే సమయమున విగ్రహారాధకులు ఆ విగ్రహములకు పరస్పర విరుద్ధములైన మానవ, అతిమానవ

లక్షణముల నాపాదించురు. ఆ విగ్రహములకు లేని క్షుత్తి పాసాదులు మానవులకువలె కల్పించి వానిని దీర్చ నైవేద్యాదుల నర్పించుచున్నట్లు నటించురు. మఱియు, వేసవియం దా విగ్రహములకు శీతలోపచారాదు లొనర్తురు. చలికాలమున నావశ్యకములగు ఉన్నివస్త్రాదులను కల్పించి యా దేవతలకు సుఖము కల్పించుటకు తూలికాతల్పాదులందు పరుండజేయుదురు. ఈ మూఢవిశ్వాసము లింతటితో పరిసమాప్తము కావు. ఆ విగ్రహములు మాటలాడుననియు, ఏమేమో చేయుననియు, ఆకారములను, రంగులను మార్చుకొను ననియు వాని ప్రభావములను బ్రాహ్మణులు వివిధరూపముల దర్శింతురు. వారి మాయలకు లోబడిన భక్తులు ఆ విషయములను మిక్కిలి శ్రద్ధతో నమ్ముదురు. ఇంకను ఆ విగ్రహములకు వా రాపాదించు విషయములను అవాచ్యములుగా నెంచి చెప్పజాలకున్నాను.” (ఐబిడ్డే పేజీ 71. 72. 73.)

(7) “మృచ్చిలా ధాతు దార్వాది

మూర్తా నిశ్వరబుద్ధయః,

క్లిశ్యంతి తపసా మూఢాః

పరాం కాంతిం న యాంతి తే.”

(మహాభారత.....)

‘మట్టితోను, రాతితోను, లోహాదులతోను, కొయ్యతోను చేయబడిన మూర్తియందు ఈశ్వరబుద్ధి కలిగిన మూఢులు పరమశాంతిని పొందరు.’ (మహాభారతము)

(8) “కంఠమున పాషాణమును బ్రేలాడవేసికొనినను ఇంటియందు దేవుడు కనిపింపడు.” నానక్

(9) “మూర్ఖుడు రాతిని పూజించును. మునిగి చావ నిశ్చయించుకొన్న వ్యక్తి నేవడు రక్షింపగలడు.” నానక్

(10) “ఒకడు రాతిని పూజించి శిరస్సు వంచి మ్రొక్కును. ఇంకొకడు రాతిని మెడలో కట్టుకొని తిరుగును. ఒకడు పూర్వమునకు మఱియొకడు పశ్చిమమునకు తల వంచును. ఎందుకు వీనిని పూజింతురు? ఎందుకు రాతి వంకకు పరుగులిడుదురు? ప్రపంచమంతయు పిచ్చిది. ఈశ్వర రహస్యము నెఱుగజాలడు.” నానక్

(11) “రాతిని పూజించువాని సేవ యంతయు వ్యర్థ మగును.” కబీర్

(12) “రాతిని కాలికింద త్రొక్కియుంచి శిల్పి విగ్రహమును నిర్మించును. ఆ మూర్తి సత్యమైన దగుచో నా శిల్పిని మ్రొంగియుండును.” కబీర్

(13) “రాతిని పూజించినచో హరి దొరకునేని నేను పర్వతమును పూజింతును.” మూర్తి (రాతివిగ్రహము) కంటె తిరుగలి క్రేష్టము. దానితో పిండి విసిరికొని తినవచ్చును.” కబీర్

(14) “రాతిని కడిగి యా నీరు త్రాగి, ఆ రాతిని పూజించినచో అజ్ఞానముతో నిండి చివరకు రాయివలె నగుదువు.” చాదూ

(15) “మీ గ్రామ దేవతలలో దుష్టులను జంపి మనలను రక్షించు శక్తి కలదా? ఈశ్వరు నొక్కని మించిన దేవత ముఱియొండు లేదు.

“పరమేశ్వరుని విడిచి యన్యదేవతలను స్మరించుట పాపము—వ్యభిచారము. కావున వానిని విడువుము.

“ఈశ్వరు డొక్కడే మనకు పూజ్యుడు. శరీరమును మందిరముండగా ముఱియొక దేవాలయ మెందులకు?

“ఒకయెడ పాత్ర దేవత. ఇంకొకయెడ వృక్షము దేవత. ముఱియొకచో వీధియందు పడియున్న రాయి దేవత. కొండొకచో దీపము దేవుడు. ధనస్సు ఒకచో దేవతయెన, ధనుర్దణము—(వింటిత్రాడు) ముఱియొక యెడ దేవత. ఇంతయేల! ఇట్టి యసంఖ్యదేవతల వలన భూమియందు నిలువతావు లేకున్నది. దేవత యొక్కటియే. అదియే పరమేశ్వరుడు. నేను చెప్పునది విశ్వసింపుడు.” బసవేశ్వరుడు

(16) ఐదువేల సంవత్సరములకు పూర్వపు సాహిత్యముని తమిళులు గర్వముతో జెప్పుకొను ‘తొలకప్పియము’న పరమేశ్వరుడు కండలి—ఆనందమయుడు—అని వర్ణింపబడెను.

దాక్షిణాత్య యోగులలో ప్రసిద్ధుడైన శివాక్కియర్ ఇట్లు నెను. పరమేశ్వరుడు సీలోనుండగ మంత్రములను జపించుచు విగ్రహమును పరిక్రమించుటలో అర్థమేమి? వంట పాత్ర వంటకము రుచి నెఱుగజాలదు. మానవ ప్రతిష్ఠిత విగ్రహము మాటలాడనేరదు.”

విగ్రహారాధనను ఖండించు వా క్య ము లిట్టివి
యొన్నియో కలవు,

“తాయుమానవర్ నామక తమిళకవి పరమేశ్వరు
నిట్లు వర్ణించెను.

“పరమేశ్వరున కొక నిశ్చితస్థానము కలదని చెప్ప
జాలము. అత డంతట నుండును. ఆనందమయుడు. సుఖ
స్వరూపుడు.”

మాణిక్యవాచికర్ నామక మఱియొక దాక్షిణాత్య
ఆచార్యుడు విగ్రహారాధనను ఖండించుచు ప ర మే శ్వ రు
నిట్లు నిర్వచించెను. [అతడు ప్రసిద్ధులైన తమిళ - ఆచార్య
చతుష్టయమున నొకడుగానెంచబడును.] “ఒకనికంటిపాపవలె
ప్రియుడైన పరమేశ్వరుడు రాళ్ళలోను, లోహములందును,
ఉండునా ?”

[17] శంకరాచార్యుడు :

“పూర్ణ స్వావాహనం కుత్ర సర్వాధారస్య చాసనమ్,
స్వచ్ఛస్య పాద్య మర్ఘ్యం చ శుద్ధ స్వాచమనం కుతః?” ౧

“నిర్మలస్య కుతః స్నానమ్ వస్త్రం విశ్వేదరస్య చ,
నిర్లేపస్య కుతో గంధః ? పుష్పం నిర్వాసనస్య చ” ౨

“నిర్విశేషస్య కా భూషా కోఽలంకారో నిరాకృతేః !
నిత్యతృప్తస్య నైవేద్యం తాంబూలం చ కుతో విభోః?” ౩

“స్వయం ప్రకాశమానస్య కుతో నీరాజనం విభోః ?
అంతర్ బహిశ్చ పూర్ణస్య కథం నిర్వాసనం భవేత్?” ౪

పూర్ణుడైన పరమేశ్వరునకు అవాహన మెక్కడిది సర్వాధారున కాసన మెక్కడ ? నిర్మలునకు అర్ఘ్యపాద్యము లేల ? శుద్ధునకు ఆచమనమేల ? నిర్మలునకు స్నానమేల ? విశోదరునకు వస్త్రమేల ? నిర్లిప్తునకు గంధమేల ? గంధ రహితునకు పుష్పమేల ? నిర్విశేషునకు భూషణ మేమగును ? ఆకాశరహితునకు అలంకార మేమగును ? నిత్యతృప్తునకు నైవేద్యము, విభునకు తాంబూలము నేల ? స్వయం ప్రకాశకుడైన విభువునకు నీరాజనమేల ? బాహ్యభ్యంతరముల నిండియుండువానికి నిర్వాసన మెట్లు కలుగును ?

“నిరంజనస్య కిం ధూపైః దీపైర్ వా సర్వసాక్షిణః
నివాసందైకత్వస్తస్య నైవేద్యం కిం భవే దిహ” ౧

“విశ్వానందయుతు స్తస్య కిం తాంబూలం ప్రకల్పితే,
స్వయం ప్రకాశచిద్రూపా యోఽసావర్కాదిభావకః
గీయతే శ్రుతిభి స్తస్య నీరాజన విధిః కుతః?” ౨

“ప్రదక్షిణ మనంతస్య ప్రమాణోద్వయ వస్తునః
అంతర్బహిః సంస్థితాస్య ఉద్వాసన విధిః కుతః?” ౩

(శ్రీశంకరాచార్యవరున్. 18 వా. నిర్గుణమానస పూజ-పే. 107. 108.)

‘నిరంజనునకు ధూపములతోను, సర్వసాక్షికి దీపములతోను నేమిప్రయోజనము ? తన యానందముతోనే తృప్తుడగువానికి నైవేద్య మేమికాగలదు ? విశ్వము నానందింపజేయువానికి తాంబూల చర్వణ ప్రయోజనమేమి ? స్వయంప్రకాశ చిద్రూపుడు, సూర్యాదులను భాసింపజేయు

వాడు, శ్రుతులచే కీర్తింపబడువాడు నగు పరమేశ్వరునకు
నీరాజనమేల?

అనంతసకు ప్రదక్షిణము, అద్వయవస్తువునకు
ప్రమాణము, బాహ్యభ్యంతరముల నుండువానికి ఉద్వాసన
విధియు నెట్లు కలుగును?

(శంకరాచార్యుడు)

(18) మథ్యాచార్యుడు :

“న హ్యచేతనకం కించిత్ ఫలదం స్యాత్ కదాచన
తస్మా దచేతనోపాసాం న కుర్యాత్ క్వాపి కన్దన.”

“న చాసత్యాం న చాయోగ్యాం యదీచ్ఛే దుత్తమం ఫలమ్.”

ఛాందోగ్యోపనిషత్ భాష్య. ౭. ౧౪

(ఉపాసనాలక్షణ నామక గ్రంథము)

“అచేతనవస్తు వెన్నడు ఫలము నియ్యదు. కావున
అచేతనము నెన్నడు నెవ్వడు నుపాసింపరాదు. ఉత్తమ
ఫలము కోరువాడు, ఉనికి లేనిదానిని అయోగ్య వస్తువు
నెన్నడు నుపాసింపరాదు.”

(ఉపసనా లక్షణము)

(19) “అచేతనా సత్యాయోగ్యా న్యనుపాస్యా

-న్యఫలత్వ విపర్యయాభ్యామ్,”

(సంకర్షణసూత్రమ్)

‘అచేతనములు, అసత్యములు, అయోగ్యములు నగు
వాని నుపాసింపరాదు. కారణమేమన : అవి ఫలదాయక
ములు కావు. విపరీతఫలముల నిచ్చును.’

[20] సర్వమూలమునుండి [పే. ౬౩౦]

మాధ్వఛాందోగ్యభాష్యమున గ్రహింపబడిన శ్లోకములు - వాని యర్థములు.

“స హ్యన్య దన్య దిత్యేవ ధ్యాతం స్మాత్ పురుషార్థదమ్,
అనర్థస్థ భవేత్త స్మాద్ భృత్యే రాజేతి బోధవత్.”

“ఒకదానిని మఱియొక దానినిగా ధ్యానించినచో నది పురుషార్థమును కలిగింపదు. అందువలన భృత్యుని రాజుగా నెంచినందువలన కలుగు ఫలమువలె అనర్థము వాటిల్లును.”

“రాజపూబాం యథా భృత్యే కుర్యాద్ రాజా హినస్తి హి
తద్వశత్వా తథా భృత్యః ఏవం నామాదికం చ యః”

“ఉపాస్తే బ్రహ్మరూపేణ తం బ్రహ్మధేతరాపి చ
పాతయంతి తమస్యన్తే తస్మా న్నేక్షేత తాం స్తథా”

“ఆచేతనాయోగ్యం చ తథైవాతాత్త్వికం చ యత్
నోపాసీత పరోఽనర్థః స్యా త్తథోపాసనాకృతః”

‘రాజున కీయదగిన గౌరవము భృత్యున కిచ్చునెడల రాజు వానిని దండించును. అట్లే బ్రహ్మము స్థానమున నితరములు పూజింపబడినచో బ్రహ్మము, ఇతరులు నా పూజకుని అంధకారమున బడివేయుదురు. కావున వానివంశకు బోరాదు. అచేతనము, అయోగ్యము, అతాత్త్వికము నైన దానిని పూజింపజనదు. అట్టి పూజవలన అనర్థము వాటిల్లును.’

[మాధ్వఛాందోగ్య భాష్యమునుండి ౬౩౦]

[21] 'స ప్రతీకే న హి సః' అను నీ వేదాంత సూత్ర భాష్యమున మధ్యాచార్యుని శ్లోకములు- [అనువ్యాఖ్యానము]

“ప్రతిక విషయత్వేన స కార్యా విష్ణుభావనా,
ప్రతికం నైవ విష్ణుర్ యద్ మిథ్యోపాసా హ్యనర్థదా”

“స్వాత్మానం ప్రతిమాం వాపి దేవతాంతర మేవ వా,
చేతనాచేతనం వా స్యద్ ధ్యాయేద్ యః కేశవ స్త్రిత”

“కిం తేన స కృతం పాపం చోరేభేనాపహరిణా
యత్కించి దన్యథా సంప్తం అన్యథా ధ్యాత మంజసా”

“ధ్యాతుర్ మహదోషకరం కిము సర్వేశ్వరో హరిః
తస్మాద్ వస్తు యథారూపం జ్ఞేయం ధ్యేయం చ సర్వదా”
కారణం పురుషార్థస్య నాన్యథా భవతి క్వచిత్॥
(వేదాంతసూత్ర-అనువ్యాఖ్యానము. సర్వమూల పృ-౨౨౩)

విష్ణువుగా ప్రతీక నించరాదు. ప్రతీకము విష్ణువు కాదు. మిథ్యోపాసన అనర్థమును కలిగించును.

స్వాత్మను కాని, ప్రతిమను కాని, అన్యదేవతను కాని, ఇతర చేతనాచేతన పదార్థములను కాని కేశవు డని యెంచి ధ్యానించువాడు చేయని పాప మేమి యుండును ? అత డీశుని హరించిన చోరుడు కదా !

అజ్ఞానముచే ఉన్నదాని నున్నట్లు తెలిసికొనక యన్య విధమున ధ్యానించిన మిక్కిలి దోషకర మగును. విష్ణువునే

యన్యవిధమున భావించిన కలుగు దోషమునకు మేర
యేముండును? కావున వస్తువుయొక్క యథార్థ స్వరూప
మును తెలిసికొని ధ్యానింపవలయును. అయ్యది పురుషార్థ
సాధనమగును. వ్యర్థము కాదు.

వేదాంత సూత్రానువ్యాఖ్యానము. సర్వమూలము.
(పే. 223)

(21) “ఓప్రియులారా! కావున విగ్రహారాధనకు
దూరముగ నుండుడు.”

[11 కోరింథియన్స్ చాప్టర్ 10-4.]

(22) “నిజము చెప్పిన, భగవంతుడు కాక నీవు సంబో
ధించు ఇతర మిథ్యాదేవతా విగ్రహములను పూజింపకుము.
అని యాజ్ఞాపింపబడితిని.”

[కురాన్ చాప్టర్ 6, కెల్లీ.]

పదునొకండవ అధ్యాయము

విగ్రహారాధనకు పునాది - ఆధారము

ఎండతో సమర్థులు విగ్రహారాధనకు వ్యతిరేకముగా ధ్వజమెత్తి, యెంత ప్రయత్నించినను విగ్రహారాధన ప్రపంచమున వ్యాపించుటకు గల కారణ మేమి? యని ప్రశ్నించుట న్యాయమే యగును. ఈ ప్రశ్నకు తృప్తికరమైన సమాధాన మొసగుటకు వివిధ మతములయు, ఉద్యమములయు నభివృద్ధిని గూర్చి సూక్ష్మముగ పరిశీలింపవలసి యున్నది. విగ్రహారాధనకు సంబంధించిన వివిధరూపములకు గల మూలకారణములను పరిశీలించుటకు మతములను పురాణములను అధ్యయనము చేసినవా రెండతో మిక్కిలిగ శ్రమపడి యుండిరి. నిస్సంక్షేపముగా నీ యధ్యయన నూకర్షణదాయక మనక తప్పదు.

బైబిలులోని ప్రాతనిబంధనమునకు జెందిన కొన్ని యధ్యాయములను చూచినచో, యహూదీ ప్రవక్తలు విగ్రహారాధనను నిర్మూలించుట కెంత ప్రయత్నించినను, వారి అనుచరులలో కూడ నది మాటిమాటికి తలయెత్తుట కాననగును. గత నాలుగైదు శతాబ్దములలో భారతీయ సాధు సంతలు చేసిన ప్రయత్నములు కూడ నీ స్థితినే చూపును. వీరు కురాన్, బైబిల్ ప్రచారకులవలె మూర్తి భంజకులు కారు. అయినను వీరు విగ్రహారాధనవలన కలుగు

దుష్ఫలితములను గుర్తించి వానిని తగ్గించుటకు శక్తికొలది ప్రయత్నించుచునే యున్నారు. హిందూసంఘమున వ్యాపించి యున్న పూజావిధానముకు విరుద్ధముగ వీరు ప్రకటరూపమున తిరుగుబాటు చేసి సంఘమును సర్వస్కరించుటకు సిద్ధపడకపోయినను విగ్రహారాధకులైన జనులలో వ్యాపించి యున్న అజ్ఞానమును తిరస్కరించుచు, పూజకుల మనస్సును ఆంతరిక పూజావిధానము వైపునకు మరల్చి ప్రయత్నించిరి.

‘ఆత్మలో ప్రవహించు గంగలో నేల స్నానమాడవు’ అను ప్రసిద్ధసూక్తి యిట విచారింపదగియున్నది. ఈ సూక్తి రచయిత గంగాస్నానము ముక్తి నొసంగజాలదని బాగుగ నెఱుగును. కాని, గంగాస్నానములోని మూఢ విశ్వాసమును ఎదుర్కొనుటకు బదులు డొంకతిరుగుడు మార్గము ననుసరించెను. ఆతని ప్రయత్న మెంతవఱకు సఫలమయ్యెనో చెప్పజాలము. పైసూక్తి రచయిత గంగాతీరమున నిలబడి పనిత్ర గంగాప్రవాహమున స్నానమాడి స్వర్గసుఖము నందగోరు జనుల నుద్దేశించి, ‘మీరు దైహికముగా నొనర్చు స్నానాది కృత్యముల వలన స్వర్గము నాసించుట వ్యర్థమని చెప్పడు. మీరు ఆశ్రద్ధచేయరాని మఱియొక ప్రవాహము మీలో ప్రవహించుచున్నదని చెప్పను. ఆ మాటలను విని కొండఱు తమ యామోదమును, హర్షాతిశేషమును సూచించుటకు తలల నూపుట మన మూహింపవచ్చును. కాని, తదుపరి వారి ప్రవర్తన - యతని బోధ ప్రభావ మతిస్వల్ప మనియు అందువలన నయ్యది వారిలో

సామాన్యముగ వ్యాపించియున్న తెలంపులను, చేష్టలను మార్చజాలకపోయిన దనియు మనకు తెలుపుచు. దక్షిణభారతమున ప్రసిద్ధిపొందిన తుకారామ్ సాధువును గూర్చి కాని, అంబిగచౌర్యుని గూర్చి కాని, చదివిన మన కదియే వ్యక్తమగును.

కొందఱు విగ్రహారాధనను గూర్చి గంభీరార్థమున తెలుపుదురు. విగ్రహారాధన మనుజుని స్వభానుగుణ మైన క్రియగా వా రెంచి దానిని ఖండించుటవలన ప్రయోజనము లేదందురు. సూక్ష్మ వ్యాఖ్యానముల మూలమున విగ్రహారాధనను సంస్కరించుట కంటె మిక్కిలిగ చేయవలసిన వొందు లేదని వారి యభిప్రాయము. కాని, గోడమీది పిల్లి వాటముగ వ్యవహరింపదలచు నీ వ్యక్తులు చెప్పు మాటల నంగీకరించుట మిక్కిలి కష్టము. ప్రవాహము ననుసరించి యీదుట సులభమే. కాని ప్రవాహమున కెదురుగా నిలబడి యున్న గండశీలల తాకిడినుండి తప్పించి పడవను రక్షింప వలయునా? లేక ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోనియ్యవలయునా?

విగ్రహారాధన యందలి ప్రేమ మానవులకు సహజమనియు, స్వభావముచే మానవులు అజ్ఞాను లనియు, విగ్రహారాధన మానవ శరీరమున స్వాభావికముగ నాటుకొని యున్నదనియు చెప్పుట సరికాదు. ఒకవంక సామాన్యమానవులు విగ్రహారాధన చేయుట యెంత ప్రాముఖ్యమును తెలుపుచున్నదో, మఱియొకవంక విచారశీలురు విగ్రహారాధనను సాక్షాత్తుగానో, అన్యౌపదేశముతోనో ఖండించుట

యంతకంటె నెక్కువ ప్రాముఖ్యమునే తెలుపుచున్నది. ఈ రెండు ప్రక్రియలు వివరింపదగినవియు, న్యాయము చేకూర్చదగినవియు నై యున్నవి. లోకములో రోగము లొక వంక నున్న, వానిని కుదుర్చుటకు చికిత్సాలయములు మఱి యొక వంక నుండును. రోగము శరీరమునకు సహజముకాదు. అది సహింపదగినదియు కాదు. దానిని తొలగించుకొనుటకు జేయు ప్రయత్నములు - చికిత్సాదులు ఖండింపదగినవి కావు. జంతువు సౌఖ్యము ఆరోగ్యము మీదను, రోగరాహిత్యము మీదను ఆధారపడియుండును. అప్పుడప్పుడు శరీరమున నాక్రమించు వ్యాధులను తొలగించుకొనియే సౌఖ్యము పొంద నగును. అట్లే విగ్రహారాధనయు సాంప్రదాయికమైన వ్యాధియే. దానినుండి తప్పించుకొనుట ఆవశ్యకము.

ప్రపంచములో వ్యాపకముగా నున్న విగ్రహారాధన పద్ధతులను స్థూలముగా నీ క్రిందివిధమున విభజింపవచ్చును.

౧. కొన్ని మూర్తులు అవతారములకు ప్రతీనిధులు.
౨. కొన్ని ప్రవక్తలకు, సాధువులకు ప్రతీనిధులు.
౩. మూర్తులలో కొన్ని సుగుణములకు చిహ్నములు.
౪. ప్రాణప్రతిష్ఠాదుల వలన జీవితము కలవిగా నెంచబడు మూర్తులు కొన్ని.
౫. విషమ సామ్యముతో నిర్మింపబడిన మూర్తులు కొన్ని.

పరమేశ్వరుడు అవతరించి శరీరధారి యగు నని యెంచువారు ఆ అవతారమును గుర్తించుటకు మూర్తి

యావత్సేక మందురు. అవతార వాదము మూర్తి పూజా విభాసమునకు పునాదిరాయి వంటిది. కృష్ణుడు భగవంతుని అవతారము. అట్లే రాముడు మున్నగువారు; క్రీస్తుగూడ భగవదవతారముగా నెంచబడుచున్నాడు.

ఈ యవతారవాదము - ఈశ్వరుడు శరీరధారి యగు నను వాదము - ఏకేశ్వరవాదులను తప్పదారి పట్టించినది. ఏకేశ్వరవాదము విశ్వమును నియమించు దేవు డొక్కడే యున్నాడనును. అతడు సర్వశక్తిమంతుడు, సర్వవ్యాపకుడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వనియంత యని యెంచబడును.

అనేక దేవతావాద మే మనును? దేవు డొక్కడే కాక యనేక చిన్నదేవతలు కాని, దేవునికి ప్రతినిధులు కాని యందు రనియు, వారు చక్రవర్తికి సామంతులవలె తమ యవధులలో వర్తించుచుందు రనియు నా వాద మంగీకరించును. పరమేశ్వరుడు తనకు ప్రతినిధులైన చిన్న దేవతల మూలమున ప్రపంచమును పాలించుచున్నాడను వాదము సామాన్య మానవుల యూహల కనుగుణముగా నుండుటచే లోకమున ప్రసిద్ధి చెందినది. జనులు లోకమున రాజు తనకు ప్రతినిధులైన సామంతులు, అధికారులు మున్నగువారి సాహాయ్యముతో రాజ్యమును శాసించుట నిత్యము చూతురు. అందువలన ఈ సామ్యమునే భగవంతుని విషయమునను ఊహింతురు. కాని భగవంతుని విషయమున నీ దృష్టాంతము పనికిరాదని వా రెఱుగరు. భూమిపాలకులైన రాజులలో నెవ్వరును సర్వశక్తిమంతుడు, సర్వవ్యాపకుడు, సర్వజ్ఞుడును

కాదు. రాజునకు గోడ కవతల నేమి జరుగునో తెలియదు. ప్రతిరాజు దేశమును తా నొక్కడే పరిపాలింప నెంచును. కాని, అతని జానమును, శక్తియుక్తులు పరిమితములు. కావున ప్రతి చిన్న విషయమునందు అతడు రాజప్రతినిధియైన 'వైస్రాయి' వంటి పెద్దయధికారిమీదను, అంతేగాక చిన్న యధికారులమీదను ఆధారపడవలసి యుండును. రాజునకు ప్రతినిధులు కావలయును. అతని శక్తులు పరిమితములు. కావున సతడు ఇతరులను సహాయకులుగా నంగీకరించును. దేవుడు మనకు రాజు. కాని యతడు రాజకంటె నెన్నియోవిధముల గొప్పవాడు. అతని శక్తులు పరిమితములు కావు. అవి పూర్ణ సమర్థములు. నేను నా వస్తువుల నన్నిటిని నాకంటితో జూడగలిగిననాడు సహాయకుల నపేక్షింపను. విశ్వపాలనకు భగవంతునకు సహాయకులாவశ్యకమని యెంచుట అతనిని శక్తి హీనుడైన రాజువలె చిన్నబుచ్చుట యగును. పరమేశ్వరుని శక్తి యనేకవిధముల సృష్టియంగు వర్తించును. వివిధములైన ప్రాకృతిక శక్తులు వేఱువేఱు వ్యక్తులు కారు. అవి యా పరమేశ్వరుని శక్తియొక్క ప్రకటరూపములే. దేవతలకు మనుష్యులకువలె రాగద్వేషాదులను, శరీరాద్యవయవములను ఆపాదించు దేవతావాదము శోచనీయము. అందు - పరమేశ్వరుని భూపాలకులైన రాజుల స్థితికి దిగజార్చి యతనికి మానవు డూహించు పరిమితుల నాపాదించుట జరుగును. అవతరించుట - శరీరధారణ చేయుట యనునది యేవిధముగ జూచినను జీవునకు నావశ్యకమగును; కాని పరమేశ్వరునకు కాదు. భౌతికములు, లౌకికములు నగు పరిస్థితులకు లోబడి

వర్తించు వ్యక్తి, పరమేశ్వరు డెన్నడు కాజాలడు. కావున నతడు మనపూజలకు, గౌరవములకు అర్హుడు కాడు దేవుడు పరిణతి నొందడు; నిర్వికారుడు. కావున నతడు బుద్ధిపూర్వకముగా తనలో మార్పుతెచ్చుకొనగల డని యూహించుటయు తగదు. పరమేశ్వరు డొక స్వయంభూతత్వము. అతడేర్పడువాడు కాడు. అవతారవాదమునకు విగ్రహారాధనకు దగ్గఱసంబంధ మున్నది. ప్రతిమలు ఎక్కువగా దేవతలలో లేక దివ్యత్వ మాపాదింపబడిన వస్తువులలో చెందినవియై యుండును. దివ్యత్వము నాపాదించుటయో లేక దేవతలను నిర్మించుటయో లోకమున నున్నంతవఱకు విగ్రహారాధన మానవుని విషవదు. మనుష్యుడు విగ్రహములను పూజించును. కారణమేమన అతడు వానిని కొండొక మహత్కార్యమును సాధించుటకు పరమేశ్వరుడు ధరించిన మానవాదిరూపములను స్మరింపజేయునవిగా నెంచును. ఆ మహత్కార్యములెయ్యవి! యన : అవి పరమేశ్వరుడు తక్క యితరులెవరు చేయజాలనివియు కావు. అవతారపురుషు డెవ్వడును సృష్టిసిద్ధి లయములకు కర్తగా వర్ణింపబడలేదు. పరమేశ్వరు డొక్కడే సృష్టి స్థితిలయములకు కర్త. అవతారములెన్నడును కావు. అవతారపురుషులు ముఖ్యముగా నాచరించినట్లు వర్ణింపబడిన విశేష కృత్యములు దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణ మాత్రమే. ఈ విషయమును నిరూపించుటకు భగవద్గీతలోని ఈక్రింది శ్లోకమును ఉదాహరింతురు.

“పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కృతామ్
ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే.” భ. గీ.

“సత్ పురుషులను రక్షించుట, దుష్టకృత్యముల నొనర్చువారిని శిక్షించుటకు యుగయుగమున సంభవించును” ఇందు మూడు విషయములు గణింపబడినవి. [౧] సజ్జన రక్షణ. [౨] దుష్టనాశము. [౩] ధర్మస్థాపన. సృష్టిరచనా ప్రయోజనమును తిలకించిన పై మూడు ప్రయోజనముల నిమిత్తమే సృష్టి యేర్పడినట్లు భువమగును. దేవుడవతరింపకయే యీ కార్యములు చేయగలడు. దేవుని ప్రతికియ లోను పై ప్రయోజనములే కననగును. శరీరధారణ చేయకయే - అవతరింపకయే కంస రావణాది దుష్టులను సృష్టింపగలిగిన పరమేశ్వరుడు వారిని జంప నవతరింపనేల? శరీరధారణ చేయనేల? నిర్మించుటకంటె - సృష్టించుటకంటె - నాశముచేయుట మిక్కిలి కష్టమా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానము చెప్పుట కెన్నియో దంతకథలు అల్లబడినవి. అవి మూఢవిశ్వాసములు కలవారికి మాత్రమే రుచించును. వానినిట నుజ్జేఖింప నావశ్యకము కానము. ఆ కథలు వానిరచయితల యవాస్తవికతను ప్రకటించునే కాని, భగవానుని కించపఱపబడుట నుండి రక్షింపజాలవు. అట్టి యవాస్తవిక కల్పనలకు భగవంతుడు గుఱియగుచో నతడు ఆ కల్పకుల వంచనలను గుర్తింపజాలని పసివాడనవలసివచ్చును.

వాదము కొఱకు భగవంతుడవతరించు నని కొంత తడవంగీకరించినను అవతార సమయమున గ్రహించు దేహము నశించినవీధి మరల భగవంతుడు శరీరములేని యవృశ్యమగు నిరాకారస్థితి నే పొందును. అప్పుడు ఆతడు శరీరసాహాయ్యము లేకయే సృష్టిస్థితిలయములు చేయగలిగి

యందునుకదా? అట్టియెడ అవతార వాదమును నమ్ము భక్తులకు ఆ యవతారము వలని ప్రయోజన మేమి? భక్తుల జీవితకాలములో భగవంతు డా యవతార రూపమున నుండడుకదా? అప్పుడు వారికి వారి మూఢవిశ్వాసములు తప్ప మఱియేమి మిగులును? విశ్వనిర్మాణము పరిశీలించుట చేతను అంతర్నిరీక్షణయు వలనను వారు భగవంతుని తెలిసికొనవలసినవారే యగుదురు.

విగ్రహములే పూర్వ మొకప్పుడుండి, యిప్పుడు మన యెదుట లేని, యవతారముల కృత్యములను జ్ఞప్తికి తేగలిగినచో, అన్నింటిలోను నెల్లప్పుడు నిండియుండి మన ప్రార్థనలను స్వీకరించుచు, మన యంతర్వాణిని వివరింపగలిగిన పరమేశ్వరుని గుర్తింపజేయు భగవద్వ్యాప్తములైన వస్తువులు లోకమున నెన్నియో కలవుకదా! ఒకప్పుడుండి యిప్పుడు మనయెదుట లేనివారిని గుర్తింపజేయుటకు విగ్రహములు తోడ్పడగలుగును. కాని దేవు డెల్లప్పుడు మనతో నుండును. అట్టియెడ భగవంతునకు ఒకప్పుడు కల్పింపబడి ఇప్పుడు లేని రూపములను గుర్తింపజేయు ప్రతిమల నాశ్రయింపనేల?

ఇక ప్రవక్తలయు, సాధువులయు ప్రతిమలను గూర్చి విచారించెము. అవతారములను తెలుపు విగ్రహములకంటె ఈ ప్రతిమల విషయ మొకింత భిన్నమై యుండును. ప్రవక్తలు మున్నగువారు మానవులు. అందువలన వారి ప్రతిమలను వారిని గుర్తింపజేయు సాధనములుగ నెంచవచ్చును.

స్మారకములుగా నుపయోగించు విగ్రహములు, చిత్రపటములు మాత్రము విగ్రహారాధన కాదు. విగ్రహములకు విగ్రహారాధనకు మధ్య స్పష్టభేదము కలదు. విగ్రహములలో దివ్యత్వము, పూజ్యత లేనినా డవి విగ్రహారాధనకు పనికి రావు. నాణెములమీదను తపాలా బిళ్ళల మీదను రాజులయు, ఇతర మహాపురుషులయు విగ్రహములను ముద్రించుట విగ్రహారాధన మనబడదు. కారణ మేమన; వాని నెవరును పూజింపరు. అట్లే వీరులయు, యోధులయు, మహాపురుషులయు విగ్రహముల నట నట నగరములలో నెల కొల్పుట విగ్రహారాధన కాదు. అవి జ్ఞాపకచిహ్నములే కాని పూజార్హములు కావు. దక్షిణ హిందూదేశమునందు మల్లయుద్ధము చేయువారు (వస్తాదులు) తమ వ్యాయామశాలలందు హనుమంతుని విగ్రహములనుంచి పూజింతురు. ఆ హనుమద్దేవత యునికి వారికి ధైర్యము నొసగునని యెంతురు. ఆ విశ్వాసమే వారిని విగ్రహము నెదుట మోకరిల్లజేయును. వారు కానుకలను సమర్పించి యా దేవత తమకు తోడ్పడవలయునని ప్రార్థింతురు. వారి ప్రార్థనల నా దేవత విని వారి కోర్కెలను నెఱవేర్చునని యెంచెదరు. ఈ విగ్రహము కేవలము స్మారకము కాదు. ఉన్నదోష మంతయు నిక్కడనే యున్నది. తమ నుత్తేజింపజేయుట కనువుగా స్మారక విగ్రహముల నేర్పటచుకొనుటకు, విగ్రహారాధనకు మధ్యనున్న భేదకభిత్తి యిదియే. ఇది మొదట అస్ఫుటముగా నుండెడిది. విగ్రహములు స్మారకములు కాక, ఆరాధ్యము లెన్నడయ్యెనో చెప్పజాలము. విగ్రహములలోని స్మారకత

యెన్నడు వెనుకబడిపోయినదో, ఆ విగ్రహము లెన్నడు పూజ్యము లయ్యెనో గ్రహించుట కష్టము.

గాతమ బుద్ధుడు విగ్రహారాధకుడు కాడు. తన ప్రతిమను పూజింపుడని యతడు తన యనుయాయులకు బోధింపను లేడు. 'రండు, బుద్ధుని శరణు జొచ్చుడు' అని యతడు చెప్పియుండినచో నది తన బోధనల ననుసరింపుడని చెప్పియుండెనే కాని, తన ప్రతిమను పూజింపుడని చెప్పియుండలేదు. కాని, బుద్ధనిర్యాణము తరువాత అతని యస్తులనో, దంతములనో, ఇతరావయవ శేషములనో లేక యతనికి సంబంధించిన వస్తువులనో యొకచో నుంచి స్మారకములుగా స్థూపాదులను నిర్మించుట జరిగినది. ప్రథమమున నిది స్మారక మాత్రమైనను పిమ్మట మనుజుల దౌర్బల్యము కారణముగా బుద్ధుని విగ్రహములకు ఆలయములు నిర్మింపబడినవి. క్రమముగా దోషముల కాలవాలమగు విగ్రహారాధన రూపొందినది. తదుపరి బహుకాలము చిన్న పెద్ద భేదము లేక బౌద్ధులెల్లరు బుద్ధుని విగ్రహములను నిర్మించుటలోను, పూజించుటలోను తమ జీవితములందు ముఖ్యభాగము వ్యయించినట్లు కనిపించుచున్నది.

మన కాలములోనే యెన్నియో గుట్టి నివర్తనములు కాననగును. తిరువాన్కూరు రాష్ట్రమున వార్కాలటేషను సమీపమున శ్రీ నారాయణ గురుస్వామి యను నొక సాధువు మతము కలదు. అతడు తన కులమువారి నెండఱనో సంస్కరించిన మహావ్యక్తిగా నాకు చెప్పిరి. అతడు ఏకేశ్వర పూజను ముఖ్యముగా ప్రచారము చేసియుండెను. అతనికి

పదిలక్షల సంఖ్యలో (10,00,000) శిష్యులున్నట్లు చెప్పుదురు. నే నా సాధువు ఆశ్రమమును జూచితిని. అట నతని సమాధియే కాక యత డుపయోగించిన మంచము కూడ పూజింపబడు చుండెను. ప్రతి సంవత్సర మొక నిశ్చితదినమున నతని యనుచరులు గురువును బూజించుటకు బహు సంఖ్యలో నచటజేరి యుత్సవము జరుపుదురు. వారు తామేమి చేయుచున్నారో గమనింపక తమ గురువు బోధలకు వ్యతిరేకముగా నడుచుకొందురు.

క్రీ. శ. ౧౯౨౧ లో మహాత్మాగాంధీ మొదటిసారిగా ఆంగ్లప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకముగా సహాయనిరాకరణోద్యమము ప్రారంభించినపుడు అతని విగ్రహము లమ్మబడుటయేకాక, వానిని తమ గృహములందు పవిత్రమూర్తులుగా నుంచి వానియందు మహత్తుల నాపాదింపసాగిరి. ఇప్పు డది మహాత్ముని ప్రోత్సాహము లభింపనందున ప్రారంభస్థితిలోనే యుండిపోయినది. కాని మహాత్ముని తరువాత నది యెట్టిరూపముల పరిణమించునో చూడవలసియున్నది. అతని యెడ నందవిశ్వాసము కలవారు ఎట్టి కట్టుకథలను కల్పింతురో చూడవలసి యున్నది. ఇది యెంతయు ప్రమాదకరమనుట తథ్యము. ఇట్టి మూఢవిశ్వాసమును జనులలో వ్యాపింపజేయుట హానికరము. ఇది ధర్మవిరుద్ధము. ఇయ్యది యాధ్యాత్మిక భావములను రేకెత్తింపజేయుటకు బదులు వానిని నిర్మూలింపజేయును. ఆమాయకులైన ప్రజలను వివేకులం జేయుటకు బదులు అంధానుకరణము చేయువారినిగా మార్చును. వ్యక్తులలోని వాస్తవికతకు మఱుగుపఱచు

కథలు, మహత్తులు మిక్కిలిగా కల్పింపబడును. అయ్యవి రానున్న సంస్కర్తలకు భేదింపరాని యంధకారబంధురమైన యరణ్యములుగా సిద్ధములగును.

ఐతిహాసిక పురుషులను సూచింపని మూర్తులును కొన్ని కలవు. అయ్యవి అదృశ్యములగు కొన్ని గుణములకు చిహ్నములు. సరస్వతి విద్యాదేవత. కాళి సాహసమునకు, దుష్టసంహారమునకు ప్రతీక. అదృశ్యములయిన సుగుణములను మానవ మనస్సులో రూపొందించుటకు ఇట్టి విగ్రహముల నారాధించుట యావశ్యక ముందురు. కవులు, చిత్రకారులు మతబోధకులు నెల్లరు ఇట్టి చిహ్నముల నేర్పజుచుందురు. కవి రూపకా ద్యలంకారములతో శబ్దచిత్రమును రూపొందించును. చిత్రకారు డా యలంకారయుక్తమైన శబ్దములకు అందమైన చిత్రములను వ్రాయును. శిల్పి ఆ చిత్ర రువునకు స్పర్శవంతములగు రూపములను నిర్మించును. మత బోధకుడు ఆ విగ్రహమునందు ప్రాణములోని దివ్యత్వమును ప్రవేశింపజేయును.

చిహ్నములనో, సంకేతములనో యేర్పజుట అసహజమని నేనెంచును. కాని, వాని, నేర్చుకొనుటలో కొన్ని యవధులను పాటింపని పక్షమున అశ్రద్ధవలనను, జాగరూకత లేనందువలనను, స్వార్థపరత్వమువలనను మానవులు పతితులగుదురు. చిహ్నములకును కొన్ని యవధు లుండును. అది నియమితము కానినాడు హానికరము, నిష్ఫలమునగును. ఉపమా, రూపకాలంకారాదులు శబ్దరూపమున నున్న పుడెంతో యందముగాను, శోభావంతముగాను నుండవచ్చును.

అయ్యవి శిల్పిచేతిలోను, చిత్రకారుని హస్తమునను బడి హాస్యాస్పదములుగ వికటములుగ మాటును. ఊదాహరణకు 'రణజేత్రసింగ్ పంజాబుకేసరి' అనునది యిప్పై న రూపకాలంకారము. ఈవాక్యమును వినిన పృథ్వీకి రణజేత్రసింగ్ యొక్క ధైర్యము మాత్రము బోధపడును. కాని సింహపు శారీరక జంతులక్షణము అతనికి గోచరింపవు. చదువరి కాని వాడును పై వాక్యార్థమును తెలిసికొనుటలో పొరబడడు. 'పంజాబుకేసరి, రణజేత్రసింగ్' ను అరణ్యములో పొదల మాటున తిరుగుచు భయంకరసింహముగా చిత్రలేఖకుని కుంచె చిత్రించును. ఇట్లుచేసినచో స్థితియంతయు నెట్లు మాటునోచూడుడు! రూపకాలంకారప్రయోజనమే సిద్ధింపదు. ప్రతీకల నేర్పఱచుటలో గల ప్రయోజనమే వమ్మగును. అప్పుడు దానివిలువ యేముండును! పరిస్థితియంతయు మాత్రే పోవును. హాస్యాస్పదము, వంచనాత్మకము నగును. హిందూ, క్రీస్తుపురాణములకు సంబంధించిన భయంకరములైన విగ్రహములు చాలవఱకు చిత్రకారునియొక్కయు శిల్పియొక్కయు నజ్ఞానజనితములే. స్వయముగా వారు అమాయకులు కావచ్చును. కాని నాటి మతబోధకులవంచన, స్వార్థపరతల కారణముగా వారికి సులభముగా నట్టిపరికరములు లభించి యుండును. మొదట సౌందర్యాభిలాషతో ప్రారంభింపబడిన యీ ప్రయత్నములు తుదకు నవి నీతికరములుగాను వంచనాత్మకములుగాను పరిణమించినవి. ప్రాచీనములు, అర్వాచీనములునైన యుద్యమముకూడ నిట్టి యపాయములనే బుజువుచేయును.

ఈక్రింద నుదాహరింపబడిన మారిదాసభట్టాచార్యుని మాటలు ప్రస్తుతవిషయమును సరిగా వివరించును.

“వంచనాత్మక సిద్ధాంతములను అస్పృష్టములైన యాచరణలను కల్పితగాథలతో సమర్థించుట మంచిపద్ధతి కాదు. ముఖ్యముగా ననౌచిత్యములైన ప్రతీకలతో మతవిషయముల బోధించుట మిక్కిలి హానికరము. రహస్యాత్మకములగు నాధ్యాత్మిక సిద్ధాంతములకు నైతికాచారములకు విరుద్ధముగాని యల్పములైన యాలోచనలు, ఆచరణలు కేవల శబ్దికార్థములను గ్రహింపజేయును. పూర్వజులనమ్మకములను కొనసాగించుటకు వంచనాత్మకములైన కల్పితగాథలతో సమర్థింపబడెడి నీచములైన మతప్రక్రియలనుగూర్చి ప్రాచీన మతములకు సంబంధించిన దైవభక్తిని, మిథ్యాకల్పనలను ఆశ్రయించియుండు అంగీకృతమతాచారములు హెచ్చరించును. మానవుని యాధ్యాత్మికావశ్యకములను తీర్చుటకై నైతికముగాను, హేతుబద్ధముగాను సమర్థముకాని మతమును కొంతకాల కృత్రిమవిశ్వాసముతో బ్రతికింప గల్గినప్పటికినది పూర్తిగా కోలుకొనజాలదు. వివిధములగు సాంస్కృతికదశలలో భక్తివాదముకూడ లక్షణమైనభావంతో నొప్పుచుండును. పదునాఱవ శతాబ్దమున నవద్వీపమున ఉన్నాదము కల్పించిన సంకీర్తనము నేటికిని అనుకూల ప్రవృత్తులలో మతోత్సాహమును కల్గింప శక్తి మంతమై యున్నది. కాని దానిని జనసముదాయమును మూర్ఖుల కనుకూలముగా పునరుద్ధరింపజాలము, మార్నాతిరేకమును కల్గించువివశతకు గల

మతపువిలువను నమ్మని మన స్తత్త్వముగల ఆధునికుల కడి రుచింపదు.”

(‘ఫౌండేషన్సు ఆఫ్ లివింగ్ ఫెయిత్స్ 1 భా. షేకి0.’)

మతబోధ ఇంకను ముందుకు బోవును. శిల్పి ప్రాణము లేని విగ్రహమును నిర్మించును. మతబోధకుడు దానికి నూపిరి పోయును. అత డేదో కొన్నిక్రియాకలాపముల నొనర్చి దానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ యనును. అట్లు చేయుటవలన నావిగ్రహము ప్రాణముగలది యగునని సామాన్యజనులు తలంతురు. తమకానుకలు గ్రహించుననియు, ప్రార్థనలు విని తమ కోర్కెలు తీర్చుననియు వారు భావింతురు. హిందూదేవాలయములలో నిత్యము చేయు కర్మకాండ- పూజలు- హాస్యాస్పదములై యున్నవి. వాస్తవమున సాంకేతికములుగా నుంచబడిన ప్రతిమలప్రయోజనము నేడు అదృశ్యమైనది. దానిస్థానమును నేడు మిథ్యాచారములు గ్రహించినవి. విగ్రహములకు నైవేద్య ముంచుట, వానిని నిద్రింపజేయుట, వేసవిలో వింజామరలతో వీచుట, చలికాలమున వేడివి కలిగించు వస్త్రములతో కప్పుట దేవాలయములందు మధురా, బృందావనాది స్థలములలో సామాన్యమైనది. మధురలో మీనాక్షి దేవాలయమున శివపార్వతులు రాత్రియందు వేకాంతమున శయనించుకయనాగార మొకటి నాకు ప్రత్యేకముగా జూపబడినది. తెలివిగలిగిన పండితు డొకడు ఈక్రియలనన్నిటిని అవాస్తవికపద్ధతులతో వివరింప యత్నింపవచ్చును. కాని సీవు యాత్రికుల నడిగినచో విగ్రహములుకూడ సామాన్య మానవునివలె నైందియికసుఖముల ననుభవించుననియే

వారు చెప్పదురు. ప్రాణప్రతిష్ఠయను పూజాకలాపము జనులను నమ్మించుటకు జేసుబడు క్రియ యని వారెఱుగరు. విగ్రహములు ప్రాణము లేని వని క్షజలు గ్రహింపనంతవఱకు వారికా విగ్రహముల దివ్యత్వములోని నమ్మకము దుర్బలము, అస్థిరము కాదని మతిబోధకులు బాగుగ నెఱుగుదురు. అందువలన, వారు ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసిన తదుపరి విగ్రహములు దేవిదేవతలుగా మారునని చెప్పదురు. కాని బుద్ధిమంతులు వారివంచనను సులభముగా గ్రహింపగలరు. విగ్రహము ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసిన తదుపరి కూడ మునుపటివలెనే యది ప్రాణ రహితముగానే యుండు నని ప్రతివాడును తెలిసికొనును. కా ర ణ మే ము న దాని యందు ఉచ్చాస్యస నిశ్వాసలుకాని, చలనముకాని, ప్రతిక్రియకాని కనిపింపవు. ప్రతిమలో మార్చేమియు నుండదు. పూజించువాని విశ్వాసమునందు మాత్రమే మార్పు గలుగును. అతడు వాస్తవమున లేనిదాని నున్నట్లంగీకరించును. అతడు తన్ను తానే వంచించుకొనును. ప్రాణము లేనిదానిని జీవితునిగా జేయుశక్తి అర్చకునకులేదు. కేవలమంత్రోచ్ఛారణముకాని, పూజాకృత్యములుకాని చేయున జేమియులేదు. ఇందు ప్రమాణముల యావశ్యకత లేదు. అది పగటి వెలుగువలె సత్యము. కాని పూజారులు ప్రతిమలనుగూర్చి అసత్యములను వ్యాపింపజేయుదురు. సామాన్యజనులు విశ్వసించురు. పూజారి వాస్తవికత నెఱుగును. కాని యతడుదానిని కప్పిపుచ్చి, స్వార్థమును సిద్ధింపజేసికొనుటకు మిథ్యావాదముల ప్రచారము చేయును. ఇట్లు పూజారులు, దేవాలయ

ములు వెలుగునకు బదులు చీకటికిని, జ్ఞానమునకు బదులు అజ్ఞానమునకును, ఆధ్యాత్మికతకు మాటుగా మూఢవిశ్వాసములకును ఆలవాలము లగుచున్నవి. ఎక్కువగా విగ్రహములు, భారతదేశములో శివలింగపూజ వికృతరూపములతో జూడనగును. తల్లిదండ్రుల కలయిక కారణముగా మరుష్యోత్పత్తి కలుగునను సామ్యముతో నీ లింగపూజ ప్రారంభింపబడినట్లగపడుచున్నది.

ముర్రే ఐన్స్లీ (Murryay Aynsley) అనునతడు 'సింబాలిజం ఆఫ్ ది ఈస్టు అండ్ వెస్టు' అను గ్రంథమున మిస్సెన్ చైల్డ్ యొక్క 'చాప్టర్ ఆన్ ఈజిప్టు' అను గ్రంథమునుండి యీ క్రింది పంక్తుల నుల్లేఖించెను.

“లోకమున క్రమబద్ధమైన జీవన రహస్యమునందు గల గౌరవము ఆధ్యాత్మికములు, భౌతికములునైన సర్వ పదార్థములందును స్త్రీపుంభావ సిద్ధాంతమును గుర్తింపజేసినది. ప్రతితాత్త్విక శక్తియు రెండుగా విభజింపబడినది. అవి విఃగిలిన శక్తులకు తల్లిదండ్రులు. గతిమంత మగు వాయువు పురుషుడు, స్థిరమగు పరిస్థితి స్త్రీ. గండ శిలలు పురుషుడు, సారవంతమగు పృథివి స్త్రీ. ప్రతి మండలమునకు (Nome) అధిపతి త్రిత్వాత్మక దేవత (Triad) థీబుస్ (Thebes) లో ఆదేవత అమున్ (Amun) ఉత్పాదకజ్ఞానము. నీత్ (Neith) ఆధ్యాత్మిక మాత. మూడవది విశ్వమునకు ప్రాతినిధ్యము వహించు దేవత. ఈ మూడుకలయిక ట్రినిటీ - త్రిత్వాత్మక దేవత. ఫిలే (Philai) లో ఆ దేవత ఓసీరిస్ (Oseiris) ఉత్పా

దక కారణము. ఐసిస్ (Isis) తేత్రము, హోరస్ (Horus) సంతానము. వారిదేవాలయములలో ప్రతిష్ఠలమునను మర్మేంద్రియచిహ్నములూ కొట్టవచ్చినట్లు కనిపించును. వర్ణించుటకు అవి యపవిత్రములైనవి యైనను బుద్ధిమంతు డేవడును శిల్పమునగల నిరాడంబరత కారణముగాను, అట ప్రదర్శింపబడు మతసంబంధమైన సంరంభము కారణముగాను వానిని అశ్లీలదృష్టితో జూడడు.”

మిసెస్ వైల్డ్ ఇట మిక్కిలి యుదారస్వభావమును ప్రదర్శించినది. కాని శివపురాణమునందు పెక్కువివరములతో నున్న శివలింగపూజకు సంబంధించిన గాథలు విని, చదివిన ప్రతిహిందూభక్తునకు, పైనసూచించిన వేదాంతము, తత్త్వదృష్టి - యెక్కడో మునిగిపోయి-మఱుగుపడి అశ్లీలభావము పైకి తేలి స్పష్టముగా కనిపించును. అది యతని మనస్సున కెంతయో యలజడి కలిగించును.

పూర్వగన్నాథ దేవాలయముపైన చెక్కబడిన బొమ్మలు మూలసంపాదకులకు లజ్జనే కలిగించును. వీనివలన సృష్టిరహస్యమును విశదీకరించి పొందు ప్రయోజన మొందును కానము. పైపెచ్చు దానికి భిన్నముగా అంధవిశ్వాసము పెంపొందును. హరిద్వారము మున్నగు ప్రదేశములలో నిరంతర జలధారలు సోకిన కారణమున లింగాకృతిని పొందిన రాళ్ళు శివలింగములుగా నెంచబడును. ఆ లింగముల మీద కనబడు తెలుపు నలుపు చారలు యజ్ఞోపవీతము లనియు భావించుదు. మతమాధ్యము యజ్ఞోపవీతము శరీరమున నెట ధరింపదగినదియో కూడ దారిని విచారించనీయదు.

పండ్లెండవ అధ్యాయము

కొన్ని వాదములు

విగ్రహారాధనకు మూల మేది యైనను దానిని సమర్థించువారు బహుకారణములు చెప్పుదురు. విగ్రహారాధనకు వ్యతిరేకముగా అప్పుడప్పుడు భిన్నభిన్న దేశములలో ఎక్కువగానో తక్కువగానో ప్రచారము జరుగుచున్నను, ఆయాసమయములందు విగ్రహారాధనను సమర్థించు క్రొత్త వ్యక్తులు పుట్టుచునేయుండిరి. సామాన్యజనులు కారణముల నారయకయే కొన్నియాచారములు పాటింతురు. కాని, బుద్ధిమంతుడు తనకృత్యములను తర్కబద్ధములైనను కాకున్నను సమర్థింప యత్నించును. విశ్వాసమునకు బుద్ధికి మధ్య విడదీయరాని సంబంధమున్నది. కొండొకపని నాచరించువాడు తాను జేయుపని కారణయుక్తముగా నున్నదని తెలిసికొని నపుడు మిక్కిలి సంతోషించును. విగ్రహారాధనను సమర్థించు వాదనలను మువ్వీధముల విభజింపవచ్చును.

(౧) విగ్రహారాధన చేయువానివాదము : అది విగ్రహారాధకుని దృక్పథమును వాస్తవికముగాను, స్పష్టముగాను తెలుపును.

(౨) తత్త్వవిచారకుని వాదము : ఇది సామాన్యమానవుని బుద్ధి కందని యున్నత విషయములను తెలుపును.

(3) పూజారివాదము : ఇది వ్యతిరేకతను పోనాడి ప్రజలను ఆకర్షించునదిగా నుండును.

నిజమైన మూర్తిపూజకుడు విగ్రహముల నేల పూజించును? దేవునిగూర్చిన యతని యభిప్రాయములు అనిశ్చితములుగా నుండును. అన్నిమార్గములు భగవంతునే చేర్చునని యతడు నమ్మును. అతనికి తెలిసినను తెలియకున్నను మూర్తియం దతనికి నమ్మకమున్నంతవఱకు మతసంబంధమైన భవిష్యత్తంతయు సురక్షితమని యెంచును. అతని భ్యేయము భక్తియేకాని హేతువుకాదు. అతనితో వాదింపబూనుకొనినచో నతడు తనకు తెలిసినది స్వల్పమే యని యంగీకరించును. దాచకుండ చెప్పెను. తన పూర్వులు లేక తనసంప్రదాయము నిర్ణయించిన మార్గమునందు విశ్వాస ముంచి నడచుటయే తనకర్తవ్యమనును. అతడు పూజించునది విగ్రహమా? లేక దేవుడా? యని వివరముగా నెన్నడు తెలిసికొనడు. అతడేవతా గుణములను ధ్యానించుచున్నాడో, లేక యా విగ్రహలక్షణములను పరికించుచున్నాడో, లేక దేవు డెక్కడ నున్నాడో తెలియకయే యతనిని సంతోషపెట్టుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడో తా నెఱుగడు. తాను పూజించుదేవత యావిగ్రహమునం దున్నాడో లేక తన యాహ్వానము సంగీకరించి యందుండుటకు వచ్చినాడో. లేక తా నావిగ్రహమునం దారోపించుచున్నాడో యతడు చెప్పజాలడు. తాను పూజించుదేవత చారిత్రాత్మికమో, పౌరాణికమో, ఊహాజనితమో యతడెఱుగడు. తనముందున్న విగ్రహము తనను వినునో లేదో నిశ్చితముగా నతనికి తెలి

యదు. ఆ విగ్రహ మే దేవతకు ప్రతినిధియో యా దేవత
 సాక్షాత్తుగా తన్ను ననుగ్రహించుచున్నదో, లేక విగ్రహము
 ద్వారమున అనుగ్రహించుచున్నదో కూడ నతనికి తెలియదు.
 వాస్తవమున విగ్రహారాధకుల మానసికస్థితిని తెలుపదలచి
 నచో అంధకారమున నొకవస్తువు నన్వేషించుట యనన
 గును. అతడు వెదకి. వెదకి, వెదకటతోనే తృప్తిపడును.
 అతనియభిలాషలు ముందుకు పోజాలవు. అతడు అంధకార
 మున నున్నాడు. అంధకారముననే యుండగోరును. అతడు
 ప్రకాశము నభిలషింపడు. నీ వతనిపై శ్రద్ధరూపకరణమును
 ప్రసరింపజేసినచో నతడు దానిని గ్రహింప తీరస్కరించును.
 భయముతో కంపించిపోవును. మానసికవిశ్లేషణ మతనిని
 మతమునకు దూరముచేయునని భయపడి తాను దానికి దూర
 ముగా నుండును. అతడు తర్కింపలేనివాడు కాడు. విగ్రహ
 రాధకులలో వింతగొల్పు నాదనాపటిమ గల న్యాయవా
 దులు, హేత్వాభాసముల నవలీలగా తెలిసికొనగల తార్కి
 కులు, ప్రపంచ రాజనైతికక్షేత్రమున పనిచేయు నదృశ్య
 శక్తులను స్పష్టముగా జూడగల కుశాగ్రబుద్ధులైన రాజనీతి
 గోవిదులు, ప్రపంచ విపణివీధులలో నెక్కడ నేమున్నది
 చూడగల తీక్షణదృష్టిగల వ్యాపారులు, దోషిడిదారుల యెత్తు
 గడలను విజయవంతముగా నెదుర్కొనగల పెట్టుబడిదారులు,
 తమగృహములలో నున్న వస్తువుల నెఱుగుటకంటెను మించి,
 ఆకాశమున తిరుగాడు జ్యోతిస్సులగమనమును గుర్తింపగల
 జ్యోతిష్కులును, గణితములోని రహస్యములను గుర్తింపగల
 గణితవిశారదులు నెండఱోగలరు. వీరందఱు సూక్ష్మబుద్ధికల

వారే. కాని వీరు పామరులవలె ఆలయములలో నున్న విగ్రహములను భక్తిక్రద్ధలతో బూజించుట చూతుము. ఈ విషయమున పామరసోదరు లెంత యనిశ్చితముతులో వీరును అంతే. వీరికి వికసితబుద్ధియున్నది. కాని, దానిని తొక్కిక కార్యములందే వీరు వినియోగింతురు. వీరు భక్తి, హేతువాదము రెండు నొకచో పొసగవని యెంచెవరు. వాని నొకచో చేర్చుట శాపముగా నెంచురు. భక్తిని హేతువాదముతో చేర్చుటవలన భయంకరపరిణామము కలుగునని భయపడుదురు. మఱొకదానిని నమ్ముదురనియు, మఱొకదానిని నమ్మరనియు, కొండొకదానికి భయపడుదురనియు చెప్పుట వీరి యెడ న్యాయము కాకపోవచ్చును. వాస్తవమున వీరు నున్నవిధములలో ఈ విషయమునకు తావు లేదనియే చెప్పవచ్చును. నిజమైన విగ్రహారాధకులస్థితి యిది. నీవు బాగుగ పరీక్షించి చూచినచో వీరిలో నూటికి తొంబదితోమ్మదిమంది యట్టివారే యగుదురు.

లోకమున విగ్రహారాధకులలో తాత్త్వికచింతన చేయువారు మిక్కిలి తక్కువగానున్నారు. వారు సాధారణమూర్తిపూజకులకంటె కొంత భిన్నులుగా నుందురు. వారు నిస్సంకోచముగాను, నిరాతంకముగాను సూక్ష్మభేదములతో బాటు అన్నిపూజలు జరుపుదురు. సాధారణజనులు తామారాధించు దేవీదేవతలనుగూర్చి తర్కింప భయపడుతావున నీతత్త్వచింతకులు తర్కింపభయపడరు. వారు తామారాధించు దానిలో తాత్త్వికత నాపాదించి, తర్కముతో తమవిశ్వాసమును బలపఱప యత్నింతురు. వారు తాము మూర్తిపూజలు

చేయుటయే కాక తీరుబాటునమయములందు మూర్తిపూజకు శాస్త్రీయరూపమును కల్పింప కారణముల నూహింతురు. వానిలో కొన్నింటి నిట పరిశీలింతము.

(౧)

“చేవును అనంతము, మనము అంతము గలవారము. సాంతము అనంతమును పూర్ణముగ నెరుగజాలదు. అనంత డగు నీశ్వరుని విగ్రహ రూపమున రూపొందించుటవలన అనంతమును సాంతపరిధిలోనికి తెచ్చి మనము చూడగలుగు నట్లుచేయును.”

ఈ వాదములోని యసంబద్ధత దానిలోనే స్పష్టమగు చున్నది. పూజయొక్క లక్ష్యము అనంతత్వమును గుర్తించుట. మొదట అనంతత్వమును సాంతవస్తువునందు ఇముడ్చుట సాధ్యముకాదు అనంతము మన ఆజ్ఞలకు లోనై మనము చెప్పినట్లు నటించదు. మనలను ప్రసన్నులను చేయుటకో, లేక మన సౌకర్యముల కనువుగా మెలగుటకో తన నది నూర్చుకొన జాలదు. రెండవది మనకు కనిపించునది మూర్తి మంతమగు వస్తువేకాని యనంతత్వముకాదు. నీవు విగ్రహమును బూజించి భగవంతుని గుర్తించితిని తృప్తిపడుట ఆశ్చర్యవంతునయే, కొద్దిపాటి యంతర్దృష్టితో నిది తేలికగా తెలిసికొనవచ్చును. మనుష్యుడు తాను రాజుకాకయే రాజుననియు, విద్వాంసుడు కాకయే విద్వాంసుడననియు తలంపవచ్చును. అట్లు తలంపకుండునట్లైవరు వారింపగలరు? వాస్తవమున మూర్తిపూజకుడు జీవితాంతమువఱకు కొంచెమైనను ముందఃజవేయక విగ్రహారాధకుడుగానే మిగిలిపోవును.

సాంతవస్తువు అనంత వస్తు స్వరూపము నెఱుగజాల దనుట వాగ్విలాసమేతప్ప మఱియొండు కాదు. అనంతవస్తువును నీవు తెలిసికొనినచో దానిని సాంతముగా జేయుదువు. కారణ మేమన : ఆ యనంతవస్తువు సాంతవస్తువున వచ్చి యిమిడినది. కావున, నది అనంతము కాదని నీ వనవచ్చును. కాని వాస్తవ మేమన : సాంతవస్తువు అనంతవస్తువుయొక్క యనంతతాస్వరూపము నెఱుగజాల దనుట సరికాదు. సాంత తత్త్వము అనంతతత్త్వపు టంతమును తెలిసికొన ప్రయత్నించి విఫలమై దాని యనంతతను గుర్తించును. ఇట్లు సాంత మనంతమును తెలిసికొనగల దని తేలుచున్నది. పక్షి ఆకాశమున వెగురుచు దానియంతమును చూడగలనని యెంచును. కాని యది యెగురుచు నలసిపోయి యాకాశపుటంతమును కానక యది యనంతము - అంతము లేని దని తెలిసికొనును. అట్లే పరమేశ్వరుని స్వరూపమును దెలియగోరి ప్రయత్నించుచు జీవుడు తా సంతదూరము పోయినను అతనియంతమును కనుగొనలేకపోయితి నని తెలిసికొనును. అసంతుని యనంతతారూపస్వరూపము జీవుని మనస్సున తాండవించును. పూజకుని యుద్దేశము పరమేశ్వరుని తెలిసికొనుటయే కాని అతనియంతము నెఱుగుట కాదు. శిశువు తల్లినిగూర్చి ఆమె తనల్లియనియే తెలిసికొనును; కాని, తల్లియొక్క సంపూర్ణతను తెలిసికొనజాలదు. అట్లు తెలిసికొనవలసిన యావశ్యకతయు లేదు. ఈశ్వరుడు నాదేవుడని నాకు తెలియును. అది నన్ను తృప్తిపఱచును. అతడంతకంటె నెక్కుడు కావచ్చును. దాని నే నెఱుగజాలను, నే

నెలుగజాలకుండుటయే యతనియనంతతను తెలుపును. అట్లు
అతని యనంతతను నేను గుర్తింతును. విగ్రహములు ఇట్టి
సాక్షాత్కారమునకు ప్రతిబంధకము లగును.

(౨)

“దేవుడు ఇంద్రియగోచరుడు కాడు. అతనిని మనము
చూడజాలము. కావున సతనిప్రతీకల నేర్పఱచుకొందుము.
అందువలన సతనిని జూడవలయు ననెడి మనతపనను పోగొట్టు
కొందుము.”

దేవుడు అదృశ్యుడు. ఇంద్రియగోచరుడు కాడు. కావున
సతనికి దృశ్యమానవస్తువు లెట్లు ప్రతీకము లగును ? దృశ్యము
స్థూలమగును. స్థూలము నకు అవధులుండును. నీవు
చూచు ఆకారము బొమ్మది కాని, దేవునిది కాదు. నీవు
చూచు పరిమాణము విగ్రహమునకు సంబంధించినదే కాని
దేవునిది కాదు. అట్లే రంగుకూడ దేవునిది కాదు. వాస్తవ
మున నీకంటి కగపడున దంతయు విగ్రహమునకు సంబంధించి
నదే; కాని, దేవునిది కాదు. ప్రాచీనగ్రంథములలో నెందైన
దేవుని చూచుట యనిన నది యాలంకారికమగ చెప్పిన
వైచల్యమును. దానియర్థము సాక్షాత్కారము చేసికొనుట
యనియే తెలియనగును. ప్రాకృతికములగు నింద్రియము
లతో జూడ ననువుకాని దేవుని కంటితో చూచుటకును,
చెవితో వినుటకును ప్రపంచము పరుగులిడుట దురదృష్ట
కరము. ఉపనిషత్తు స్పష్టముగా నీభ్రమనుగూర్చి హెచ్చరించినది.

“అభ్య మస్పర్శ మరూప మవ్యయమ్.....” (కఠోపనిషత్తు)

“జేవుడు శబ్దముకాదు; స్పర్శముకాదు; రూపముకాదు; నశించునది కాదు.”

దీనియభిప్రాయమేమన : కన్ను జేవుని జూడజాలదు. అతనిని జూడయత్నించుట మనుజునకు వ్యర్థప్రయత్నమగును. అతనిని జూచుటకన్నివిధములైన యత్నములు చేయుదురు. దుష్కరవ్రతము లాచరింతురు. ఎన్నియోకష్టనష్టములకు గుఱియగుదురు వానివలన జేవుని కంటితో జూడగల్గుదుమని విశ్వసించుదురు. పురాణములు, ఇతివృత్త గ్రంథములును నిట్టి ప్రయత్నములను సమర్థించుకథలతో నిండియున్నవి. ఆయా సమయములలో నాయావ్యక్తు లెండితో వ్రతముల నాచరించి శ్రమించి తుదకు వారు శరీరధారియైన జేవుని కనులార చూచినట్లు వర్ణించినగాథ లెన్నియో యున్నవి. ప్రవక్తలు స్వర్గములో నున్న సర్వశక్తిమంతుడగు జేవునితో సంభాషించుటకు స్వర్గమున కేగినట్లు కథలు కలవు. మహమ్మదుప్రవక్త బురక్ (Buraq) అనుపేరుగల గుఱ్ఱముపై నెక్కి ఖుదాతో మాటలాడుటకు స్వర్గమునకు వెళ్ళెడివాడట! ఇట్టివర్ణనలు ఆలంకారికములుగా గ్రహింపక యధార్థములని యెంచి మతోన్మత్తులైన ప్రజలు అట్టి ఫలములనే పొందప్రయత్నించుదురు. మతోన్మాదము వంచకులైన మతబోధకులకు భక్తుల నాకర్షించుటకు చక్కనియవకాశము కల్పించును. వారిని వశపఱచుకొనుటకు నెన్నియో మార్గములను కనిపెట్టుదురు. పరమేశ్వరుని వాస్తవిక స్వభావము నెఱుగజాలకుండుట, పూర్వపురుషోత్ములకు సంబంధించిన అతిశయోక్తులతో కూడిన కథలు, సాధారణముల నాకజ

ర్నించు ప్రలోభనములు, భ్రమాత్మకములైన ప్రాథమిక సఫలతలు నన్నియు కలిసి యొకవిషవలయముగా నేర్పడును. సామాన్యమూర్తి పూజకు డావిషవలయమునుండి తప్పించుకొనజాలడు. ఇదియంతయు మఱియొకవిధముగా నిట్లు వివరింపవచ్చును. నీవు కన్నులు తెరిచినపుడు కాంతినిచూతువు. అప్రకాశము దేవుడుకాదని నీవెఱుగుదువు. అద్విపాకృతికము, నీవు కనులు మూసినపుడు అంతరికప్రకాశమును చూడనారంభింతువు. అది యస్పష్టప్రకాశము. అందు వీవస్తువు కనిపించదు. గురువు దానిని చిత్కళ-దేవుని ప్రకాశ మని చెప్పును. భగవంతు డిప్పుడిప్పుడే దర్శనమియ్య ప్రారంభించెనని బోధించును. ఎక్కువతడవు కనులు మూసియుంచినచో అప్రకాశము గురువుబోధ ననుసరించి యెక్కువకాంతి మంత మగుచున్నట్లు శిష్యు డెంచును. దానితో నతడు తన గమ్యమును సమీపించుచున్న ధైర్యమును. కాని యది సరికాదు. నీవు కనులు మూసినపుడు తెప్పలతో కంటిగ్రుడ్లను కప్పుదువు. రూపగ్రాహకమగు నింద్రియము పనిచేయుచునే యుండును. అది బయటికాంతిని చూచుటకుబదులు లోపలి కాంతిని జూచును. బాహ్యకాంతి, అంతఃప్రకాశము రెండును ప్రాకృతికములే. వానిలో దివ్యత, ఈశ్వరీయత యేమియు లేదు. నీవు నీకనులను మూసిన ధైర్యముచేదవు. కాని వాస్తవమున నీవు కన్నులు మూయలేదు. నీవు నీప్రాకృతికములగు అవధుల నింకను దాటలేదు. బాహ్య ప్రపంచమునుండి మాత్రమే నీవు నిన్ను వేరుచేసికొంటివి. అంతరికప్రపంచము నీవు స్త్రీష్కమునుండి వేరుకాలేదు. నీకన్నులు దానిని జూచు

టలో లగ్నములై యున్నవి. దేవు డరూపుడని ఉపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. నీవు చూచుప్రకాశమునకు రూపమున్నది. కన్ను దేవుని చూడజాలదని యుపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. నీకన్నుల కేదియో కనబడుచున్నది. కావున అప్రకాశము భగవంతుని దనియో, అదియే భగవంతుడనియో యను కొనుట తప్ప.

శ్రవణపద్ధతియు నట్టిదియే. నీవు నీచెవులతో వెలుపలి శబ్దములను విందువు. నీవు నీచెవులను వ్రేళ్ళకొనలతో మూయుదువేని వెలుపలిశబ్దములు వినబడవు. లోపలిశబ్దము వినబడ నారంభించును. ఈశబ్దములు దేవునివని సాధకులెంచెదను. ఈధ్వనులకు అనహద్ - అది భిన్న భిన్న విచిత్రనామములు కల్పింపబడినవి ఈఅంతర్నాదమును వెంపుచేసికొనుటకు భిన్న భిన్న సాధనలు చేయబడును. ఇక్కడ కూడ పూర్వపు తప్పిదమే చూడనగును. దేవుడుశబ్దము కావని ఉపనిషత్తు చెప్పుచున్నది. (అశబ్దం). ఇక్కడ మనము శబ్దము జెంట పరుగిడుచున్నాము. వ్రేళ్ళకొనలతో చెవులను మూయుట శబ్దగ్రాహకరూప శ్రవణేంద్రియమును మూయుట కాదు. ఆచెవులు పనిచేయుచునే యున్నవి. చెవులుమూసి నప్పుడు ఇంక నెక్కువగా పని చేయుచున్నవి మస్తిష్కమున ఎన్నియో ధ్వనులున్నవి. అవి దేవుడు కాదు. దేవునికి సంబంధించినవియు కావు. అవి యన్నియు ప్రాకృతికములే. వానిని గ్రహించునింద్రియముకూడ ప్రాకృతికమే.

భగవద్దర్శనమునకై చేయు వ్యర్థప్రయత్నములు నిరోధింపబడినచో మతసంబంధమైన యవివేకములో నెనుబడి

శాతము తొలగిపోవును. చాలమోసము సమసిపోవును. కాని దీనిని నిరోధించుటెట్లునునది యొక సమస్య. స్వార్థపరులు తమ అంగడిని మూసివేయుటకు అంగీకరింపరు, నీ వోకయంగడిని మూసిన మఱియొక క్రొత్తయంగడిని ప్రారంభింతురు. ఒకవిషయము ప్రజలకు తెలుపవలసియున్నది. అది యెద్దియన ప్రజలు తమ్ము తాము చూడబాలకపోయినను తమ యునికిని గుర్తించినట్లు, భగవంతు డదృశ్యుడనియు, నదృశ్యుడుగానే యుండుననియు, ఏ పరిస్థితులలోను, ఎట్టికారణమువలనను దృశ్యుడు కానేరడనియు తెలుపవలయును.

(3)

“విగ్రహములు భగవంతునకు చిహ్నములు కావు; కాని వానివలన మఱియొక ప్రయోజనము సిద్ధించును. మనస్సును ఏకాగ్రము చేయుట కొకప్రాకృతికపదార్థ మావశ్యకమగును. విగ్రహము లాప్రయోజనము సంపాదించజాలును!”

అను నీవాదము బొత్తిగా సరిపడదు. ప్రపంచమున నై యక్తేకముగాను సామాజికముగాను ఉపయోగింపబడు నే దేవాలయమునందును విగ్రహము మనస్సు నేకాగ్రము చేసికొనుట కుపయోగించుట చూడము. వాస్తవమున నవి యందుల కేర్పరచబడినవియు కావు. దేవాలయము లందు మనస్సు నేకాగ్రము చేసికొన ప్రయత్నించుట వ్యర్థము పాఠకుడు ఈ విషయము నాలో నేకిభవింపజేసి తాను ఇష్టము వచ్చిన దేవాలయమున కేగి స్వయముగా పరిక్షించుకొనవచ్చు. లేక పండితులు పామరులునైన భక్తుల

మూలమున నీవిషయమును పరిశీలించజేసి ఫలితమును గుర్తించవచ్చును. నీవు మనస్సు నేత్కాగ్రము చేసికొన నిచ్చుగింతువేని దేవాలయములకు, విగ్రహములకు సాధ్యమైనంత దూరముగా నుండుట మంచిది. పూర్వముకాని, ఇప్పుడుకాని మనస్సు నేత్కాగ్రము చేసికొనుటకు చేయు అభ్యాసములలో విగ్రహములకు తావులేదు. ఈసాధనములయొక్క సామర్థ్యముకాని, తులనాత్మకమగు విలువగాని పరిశీలించుట ఇట ప్రస్తుతముకాదు. మనోనిగ్రహమున కుపయోగించు సాధనములు తరతమభేదములతో మనోనిగ్రహమునకు సంబంధించిన ప్రాథమికపాతములను నేర్చుట కుపయోగపడవచ్చును. కాని, యవి పూజాసాధనములు కావు. అవి విగ్రహారాధనప్రకరణమునకు జెందినవి కావు. విగ్రహారాధనతో దూరపుసంబంధము కూడ లేని విషయము నిట చర్చించుట సమంజసము కాదు. మనస్సు నేత్కాగ్రము చేసికొనుట కొక తెల్లనికాగితముమీద నల్లని చుక్కయొ లేక నీవేలికొనయొ యుపయోగించుకొనవచ్చును. కాని దానిని మూర్తి పూజయందువా? సాంఖ్యదర్శనమున కవలుడు (భ్యాసం నిర్వీచయం మనః) విషయరహితమైన మనస్సును భ్యాసమని నుడివియున్నాడు. అనగా మనస్సున కెట్టిసంబంధ ముండదని భావము. నిగ్రహము నభ్యసించునపుడు మిక్కిలి సూక్ష్మవస్తువును ప్రాథమికదశలో దృష్టి కెదురుగా నుంచుకొనుట యుపయోగకరము కావచ్చును. సూక్ష్మవస్తువు నెన్నుకొనుటయన స్థూలవస్తువులను పరిహరించుటయని మఱవరాదు.

దీనింబట్టి బాహ్యదృష్టి నెంతతగ్గించుకొనిన నంతమంచిదని తేలుచున్నది. మనోనిగ్రహవ్యాపారమునకు స్థూలవస్తువాన శ్యకమనుట బాత్తిగా తగదు. దానికి విపరీతముగా స్థూలవస్తువులనుండి దృష్టిని మఱల్చుట యెంతయు నావశ్యకము మనోనిగ్రహశిక్షణకు పూర్వము మనస్సు స్థూలవస్తువులందు విశాలక్షేత్రమున విహరించుచుండును. మనస్సులోనుండు బాహ్యమున తిరుగాడు నభ్యాసరూపమగు వ్యాధికి చికిత్స చేయవలయును. కావున బాహ్యక్షేత్రమున తిరుగులాడు మనస్సును చిన్నకట్టుకొయ్యకు కట్టి యది తిరుగుక్షేత్రమును తగ్గింప యత్నింపవలయును. ఈ యభ్యాసముకూడ మనస్సు నెక్కువగా విశాలక్షేత్రమున తిరుగకుండునట్లు చేయుటకే కాని, పూర్తిగా దానిచలనము కట్టివేయుటకు పనికిరాదు. మనస్సును పూర్తిగా కదలకుండజేయుట నిగ్రహమునకు ధ్యేయము ప్రాథమిక పాఠమునకు గమ్యమునకు మధ్య నెన్నియో దశ లున్నవి. వానిలో సూక్ష్మవస్తువు మనోనిగ్రహమున కాలవాలముగ ననుమతింపవచ్చును. అని వార్యముగా ఒక సూక్ష్మలక్ష్యమును మనోనిగ్రహసాధనగా సంగీకరించుట విగ్రహారాధనను సమర్థించు సాధనముకాదు. పలువిధములగు నలంకారములతోను కల్పితగాథలతోను కూడియుండు విగ్రహములు మనస్సు బాహ్యమున విహరించుటకు తోడ్పడును; కాని మనస్సును నిగ్రహించుట కేవిధముగను తోడ్పడవు. వ్యాధిని పెంచుట కు పయోగపడును; కాని వ్యాధిని నివారించ తోడ్పడవు. మనోనిగ్రహమునకు సంబంధించిన ప్రాథమికపాఠములను నేర్పు గురు దెవ్వడును

తన శిష్యుని పూరీ జగన్నాథ మందిరమునకో, మధురలోని
మీనాక్షి కోవెలకో, రామేశ్వరములోని శివాలయ
మునకో పంపుమూర్ఖుడుగా నుండడు. మనోనిగ్రహ సాధ
నలో ముందుకునడచి వ్యక్తి యట్టి పదేశములను ఎందుకు
పనికిరానివానినిగా నెంచును. వానినుండి దూరముగా నుండ
నెంచును. అప్పుడే యతడు ప్రగతిని సాధించును.

(౪)

“ఈశ్వరుని సృష్టియే యతనిని సృష్టికర్తగా గుర్తింప
జేయును. విగ్రహములు భగవంతుని సృష్టి కావా ? ”

విగ్రహములు సాక్షాత్తుగా భగవంతుని సృష్టి కావు.
అతడు సృష్టించిన పదార్థములతో శిల్పులు విగ్రహములు
సృష్టించును. కావున విగ్రహములు శిల్పిసృష్టి. పరంపరగా
భగవంతుడు వానికి కర్త. కావున విగ్రహములు సాక్షా
త్తుగా శిల్పులనుగూర్చి యెక్కువగా మనకు తెలుపును.
భగవంతునిగుఱించి యత్యల్పముగా తెలుపును. శిల్పకళ
లన్నియు పదార్థముయొక్క స్వభావమును మఱుగుపఱచును.
నీ వొక యందమైన విగ్రహమును జూచినచో నది తన
కారూపము నిచ్చిన మానవశిల్పిని గుఱించి యాలోచింప
జేయును. నీవు ఆ విగ్రహము చెక్కబడిన రాతిని, దానిని
సృష్టించినవానిని గూర్చి యాలోచింపవు. ఒక కాగితముమీద
కనబడు చిత్రము చిత్రకారుని ఎక్కువగా గుర్తింపజేయును.
అంతగా కాగితపునిర్మాతను గుర్తింపజేయదు. ఆ కాగితము
తనను నిర్మించిన నిర్మాతను తననిర్మాణమున కావశ్యకము

తై న వస్తువుల నిర్మించిన భగవంతునికంటె నెక్కుడుగా
 తెలుపును. నీవు దేవాలయమునకు శిల్పసౌందర్యమును జూడ
 బోవుదువు. కాని ప్రకృతినిజూడ కాదు. దేవాలయములు
 మానవనిర్మాణకౌశలమును ప్రదర్శించుచు ప్రకృతిని మఱుగు
 పఱచును. నీవు నిలబడినభూమి నీశిరస్సుపై నుండు ఆకా
 శము, సమీపమున ప్రవహించు నదులు, దూరమున కనబడు
 పర్వతములు, ఇంకను కృత్రిమములుకాని యి త ర ప దార్థ
 ములు నన్నియు నీకు వానిని రచించిన జ్ఞానవంతమగు పదా
 ర్థమును స్మరింపజేయును. అపదార్థములవెనుక దాగియున్న
 రహస్యమును జూడనేర్చియున్నచో నీకు ఆధ్యాత్మిక ప్రబోధ
 కలుగును. కాని దేవాలయద్వార కవాటములమీద డెక్క
 బడిన బొమ్మలు, ఆలయములోని విగ్రహములు, వాని
 ఆభరణములు నన్నియు పూర్వము వర్ణించినదానికి విప
 రీతముగ భగవంతునికి బదులు శిల్పములైన మానవులయొక్క
 సేర్పరితనమును బోధించును. ఒకప్పుడు నే నొకమిత్రునితో
 కలిసి తాజ్ మహల్ చూడవెళ్ళితిని. ద్వారముదగ్గఱ యంద
 మైన గులాబీపువ్వుతో గూడన మట్టికుండి యొకటి కలదు,
 అట ముఖ్యమైన వస్తు వెద్ది యని నేను మిత్రుని ప్రశ్నించి
 తిని. అతడు తాజి శి ఖ ర ము ల ను, వానిపై డెక్క-బడిన
 సుందరశిల్పమునుజూపెను. అతనిమనస్సు శిల్పసౌందర్యముతో
 నిండిపోయినది. ఆశిల్పసౌందర్యముకంటె పదివేలరెట్లు అధిక
 సౌందర్యముగల ఆ చిన్నగులాబీపువ్వున కతనిమనస్సులో
 తావు లేకపోయెను; మానవమనస్సులో మనుష్యనిర్మిత
 శిల్పసౌందర్యమునెడ గల పక్షపాతబుద్ధి భగవంతుని నిర్మాణ

కౌశలమును గుర్తింపనీయదు. సృష్టినిజూచి సృష్టికర్తయైన భగవంతుని స్మరింప నభిలషింతువేని దేవాలయములతో, విగ్రహములతో పనియేమి ? నీకుకావలసిన పాఠముల నన్నింటిని నీవేళ్ళే నేర్పగలవు. ఒకత్పణమో లేక యొక సీతాకోక చిలుకయో భగవంతుని స్మరింపజేయుచాలును. నీకు చూడ దగిన కను లున్న చాలును.

(౫)

“ఈశ్వరుడు సర్వవ్యాపకుడు. మేము విగ్రహములను బూజింపము. అందుండు దేవుని పూజింతుము.”

వాస్తవికతను తెలుపవలయుననిన నీవై యక్తికములయిన యనుభవములను విచారింప వలసివచ్చును. అందువలన నీ మానసిక వ్యాపారములను గూర్చి నీవే సూక్ష్మపరిశీలనచేసి కొనుమని చెప్పదుము. సభ్యతయు, మర్యాదయు మమ్ముంత కంటే ముందుకు పోనియ్యవు.

అయినను శుష్క-తర్కముతో విషయమును సమర్థింప నెంతువేని, కొంతతడవు నీవాదము నెదుర్కొనుటకు - విగ్రహమున దేవుడున్నా డనుట నిజమే యుండుము. కాని నీవట నుండవు. నీవులేని విగ్రహమునం దున్న భగవంతుని నీవెట్లు కలియగలవు ? భగవంతుడు, నీవు - ఇరువురు కలిసి యుండు తావు నీహృదయము. అది నీవు దేవుని కలియుటకు - తెలిసికొనుటకు - సరియైనతావు.

(౬)

“విగ్రహారాధన సరియైనది కాకపోనిండు. కాని యది భగవంతుని చేర్చుటకొక సాధనము కావచ్చును. సూక్ష్మవస్తువులను గ్రహింపజాలని జనులయొక్క ధార్మికతను కాపాడును, విగ్రహములు, ఆలయములు నన్నియు తొలగింపబడినచో జనులు ధార్మికతకు దూరమౌదురు. ఏమియు లేకుండుట కంటె ఏదో యొకటియుండుట మేలుకదా! (గుడ్డికంటి కంటె మెల్లకన్ను మేలుకదా!)”

విగ్రహారాధన సాధనముగా పైకి కనబడుటే కాని వాస్తవికముగ నది సాధనముకాదు. వాస్తవమునకు అజ్ఞానులగు జనులను విగ్రహారాధన యెల్లప్పుడు నజ్ఞానులుగానే యుంచును. వారు స్వాభావికముగనే కొంతధార్మికత కలిగియుందురు. వారికి భగవంతుని పూజించు సరియైన విధానము నేర్పినచో వా రామార్గమున క్రమముగా నభివృద్ధిని పొందుదురు. కాని పూజారులు, మతబోధకులు, వారిశక్తులును తప్పుదారులం బట్టించుటవలన వారిలో అభివృద్ధి కలుగుట లేదు. విగ్రహములకు నమస్కరించి కానుకల సర్పించుట సర్వమునని వారికి చెప్పుదురు. ఇయ్యది తెలిసికొనుట కెక్కువ శ్రమపడబనిలేదు. నీవు దర్శింప నుద్దేశించిన ఆలయాదులకు ఎంతోదూరమున నుండగనే పండాలు, వారి ప్రతినిధులు నిన్ను వశపఱచుకొని నీజీవితమును దుర్భరము చేయుదురు. ఇది యంతయు ధార్మికత యందువా? జనుల కందియ్యదలచినది యీ యాధ్యాత్మికతయేనా? ధార్మికత

మనుజుని బౌద్ధికముగాను, నైతికముగాను ఆభివృద్ధి నొందింప వలయును. కాని, పైన చెప్పిన ధార్మికత వారిస్థితిని చెడగొట్టుచున్నది. ఇదికేవలము గొట్టెదాటుతనము నలవలచుటయే. ఇది వారిజ్ఞానబీజములకు నశింపజేసి, వానిస్థానమున మిత మాధ్యమును నెలకొల్పును. వారు పిఠికివారు, మూఢవిశ్వాసము కలవారు నగుదురు. వారు పూజారులయు, మతబోధకులయు అవిసీతికరములగు చేష్టలనుకూడ పోగొట్టుకొందురు. వారు న్యాయబద్ధమగు కోపమునుకూడ పోగొట్టుకొందురు. ఏమియు లేనిదానికంటె నేదోయొకటి యుండుట మంచిదే; కాని ఆయుండున దేదో మంచిదే యైయుండవలయును. కావున చెడ్డ దేదోయొకటి యుండుటకంటె నేమియు లేకుండుటయే యెక్కువ మంచిది. ఆహారము లేనపుడు ఏదో కొంచెము తినవలయునని విషము నెవరు తినరు. అట్లేవలెన తినినచో నతడు చచ్చును. నీకు కావలసినది దొరకనపుడు అనుచిత వస్తువునకై పరుగులిడుదువా? మతము నెపముతో చేయు విగ్రహారాధనవలన కలుగు భయంకరపరిణామముల నెన్నడైన నూహించితివా?

విగ్రహారాధకులు పరమేశ్వరుని తెలిసికొనుటకు సరియైన మార్గము నన్వేషింపరు. భగవంతుని విడిచి యితర వస్తువుల నన్నింటిని పూజించుటలో నిమగ్నులై యుందురు. వారు తమ యూహాజన్యసుఖసాధములలో విహరించుచు నెన్నడు బయటబడజాలరు. జీవితలక్ష్య మొకటి యున్న వాని కదియొక గొప్పహాని, దానిని సరిచేయ నెవరికి సాధ్యము కాదు. అట్టిహానిని అలక్ష్యముకూడ చేయజనదు. విగ్రహ

రాధనవలన జాతికి, దేశమునకు కలుగు నష్టములతో పోల్చిచూచిన ఇతరవిధకార్యములవలన కలుగు నష్టములు అతిస్వల్పము లనదగును.

మానవులు తమకు కలుగు ఆపదలను తొలగించు కొనుటకు దేవాలయముల యెగుటను, సార్వజనిక స్థానముల లోను గృహములలోను దేవదేవతలకు వేలకొలది జంతువులను బలియిచ్చుచున్నారు. మతముపేరిట, పూజానైవేద్యముతో జరుగు నీరక్తపాతము నూహించినంతమాత్రముననే నీవు భయకంపితుడవగుదువు. ఈ యనల్పప్రాణహానియే విగ్రహారాధనను ఖండించుటకు చాలును. విగ్రహారాధన మనుజుని స్వార్థపరునిగను, కఠినునిగను, క్రూరునిగనుచేయును. ఇయ్యది మానవునిమనస్సునందు దేవుడు మనుష్యుడుకాని, ఆతిమానవుడు కాని కాడనియు, అత డొక భయంకరస్వభావముగల జంతువనియు దోచును. జంతురక్తమాంసములతో పరమేశ్వరుని ప్రసన్నునిజేసికొనుటయా! ఎంతఘోరము! ఎంతటి క్రౌర్య మనదగును!!

దేవాలయ పరిరక్షణకొఱకు వినియోగింపబడు ప్రజాధనము గూర్చి ఆలోచించుము. ఒక పెద్ద దేవాలయమున కగు ఖర్చు ఒక పెద్ద విశ్వవిద్యాలయమునకగు ఖర్చు కంటె ఎక్కువ యగును. ఒక చిన్న మతమున కగు వ్యయము ఒక పాఠశాలకగు వ్యయముకంటె మించి యుండును. విద్యాలయములను స్థాపించుట కుపయోగింపబడదగిన ధనము అజ్ఞానజనకములగు శక్తులను పోషింప నుపయోగపడుచున్నది. దేవాలయములు అజ్ఞానాంధకార

ముతో నింజిన గుహలు కాక మతియేమి ? భౌతికముగను, సాంఘికముగను, నైతికముగను, బౌద్ధికముగను ఏవిధముగ నాలోచించినను అవి అంధకారబంధురములే యగును. వానిలో నాధ్యాత్మికతకు తావెక్కడ ! స్రవంచమంతయు సుజ్వలమగు సూర్యకాంతితో వెలుగొందుచుండ జేవాల యములందు విగ్రహమును బాగుగ జూడదగినంత వెలుగు కూడ నుండదు. గ్రుడ్డిదీపముల అస్పష్టకాంతితో నవి వెలుగుచుండును. ఇది బౌత్తికస్థితి. నైతికముగనో ? ఎంత తక్కువచేప్పిన అంతమంచిది. వ్యాపారమునకు, పేరాశకు, బంగ్లదియికసుఖములకు ఆశ్రయులుగా ప్రసిద్ధిపొందిన మత బోధకవర్గమును సృష్టించినది యీ విగ్రహారాధన కాదా ! వీరు అజ్ఞానులైన జరులకు అజ్ఞానులైన నాయకులైరి. మత వ్యాజముతో నెట్టి ఘోరకృత్యములు నెఱవినను వారు దండ నాస్థులుకారు. ఎంతటో అమాయకులైన స్త్రీలు వారిపవిత్ర తన కోలుబోవుటలేదా ? జేవాలయములలో రహస్యముగ జరుగు ఘోరకృత్యములు రాజులప్రస్థానములలో జరుగువాని కంటెను మిక్కిలి భయంకరములు. పవిత్రములుగా నెంచ బడు నీయంధకారబంధురమైన స్థలములలో నాఘోరకృత్య ములు దాగియుండును. వానిలో నేదోయొక యసాధారణ మైన యకృత్యము న్యాయస్థానమున కీడ్వబడినపుడే జను లొకింత వానినెఱుగగలరు. అక్కడ కూడ అంధవిశ్వాసము భక్తుల నావిషయమును విస్మరించునట్లు పనిచేయును. ఆధ్యాత్మికభావనతో గ్రామమును విడిచి మతములకేగు గ్రామీణుడైన రైతుయొక్క నైతికస్థాయితో నతనియా

భ్యాత్మికపిపాసను తృప్తిపఱపవలసిన మతబోధకుని నైతిక స్థాయిని పోల్చిచూచిన మతబోధకునినైతికస్థాయి యెంతయో తెక్కువగానుండును. రైతులో ఆమాయికత, నిజాయితీ, భక్తియుండును. మతబోధకునిలో - లేక పూజారిలో - వ్యాపారబుద్ధి, పేరాశ, అవినీతి, దాంభికత మిక్కిలిగ కనిపించును. ఏమియు లేనిదానికంటె నేదో యొకటి యుండుట మంచిదనుట ఇదియేనా ?

అట్టి ఘోరకర్మల నాచరింప నొకవర్గమును ప్రత్యేకముగ నుంచుట మనచేతులతోనే మనగోతులు - సమాధులు - త్రవ్వకొనుట యనదగును. సంఘసంస్కరణలకు వ్యతిరేకముగా నెల్లప్పుడు నడ్డుపడువారు మతబోధకులే. వారే అస్పృశ్యతను సృష్టించిరి. కనీసము భారతదేశములో దేవాలయ ప్రవేశ మొకసమస్యయైనది. పాపము కప్పపడి బీదలు సంపాదించుధనము స్పృశ్యమేకాక మ్రింగదగినదికూడ కాగా, వారు మాత్రము అస్పృశ్యులైరి. విద్యార్థులను మూర్ఖులగుటందేసి వారిని నీచముగాజూచు బడిపంతుల నేమందువు ? ఆపవిత్రములైన ఘోరవ్యాధులతో బాధపడు రోగులను తాక వెఱచు డాక్టరునుగూర్చి నీ వేమాలోచింతువు ? అజ్ఞానులైన విద్యార్థులే లేకున్న పాఠశాల ప్రయోజన మేమి ? విద్యార్థులు వారియజ్ఞానమును దూరము చేసికొనుటకేదా పాఠశాలకు వచ్చునది ! రోగులు తమ వ్యాధులను పోగొట్టుకొనుటకేదా చికిత్సాలయములకు వచ్చునది ! అట్లే సామాన్యజనులను సాంఘికముగా, నైతికముగా, భౌతికముగాను దూరముగా నుంచి, వారియభివృద్ధి కనువగుమార్గ

మున కెల్లప్పుడు నవరోధము కలిగించు పూజారివర్గము యొక్క యునికి న్యాయసంగత మెట్లగును ? తనగోతిని తానే త్రవ్వకొనుట యనదగు నిట్టి విషయములను సంఘ మెట్లు సహింపగలదు ? అనాధబాలు రెండ్రో నోటిముద్దకు వాచి యొకవంక చచ్చుచుండ, దేవుని విగ్రహములపై సుపర్ణచిత్రముల నలంకరించుటలో నర్థమేమి ? భగవంతుని సంతానమైన దర్శిద్రులు, క్షోధార్తులు, మృత్యుముఖమున బడిన బంధువులకొఱ కేడ్చువారు నెండ్రో మురికిగుడిసెలలో శోచనీయమైన సూకరజీవితమును సాగించుచుండ ప్రాణములేని దేవునకు అయథార్థప్రతినిధులైన విగ్రహములకు ఉన్నతసాధముల నిర్మించుట నే మనవలయును ? రామేశ్వరపు దేవాలయమునందలి విశాలసభాప్రదేశములను తిలకింపుము. వానిలో నొకపెద్ద విశ్వ విద్యాలయము నడపవచ్చును. దక్షిణభారతము నంతటిని విద్యావంతము చేసి వెలిగింపవచ్చును. మధురా, బృందావనములలోని పంచాలకలహములతోను, అల్లరులతోను ప్రతిధ్వనించు దేవాలయములను గొప్పకళాశాలలుగ మార్చి, వానిమూలమున వ్రదదేశవాసుల శక్తుల నెంతగానో వికసింపజేయవచ్చునుగాదా !

(౭)

“విగ్రహములు, దేవాలయములు కళల నెంతగానో నృద్ధిచేసినవి.”

బహుశః ఈవాద మెంతో బలమైనదిగాను, ప్రజల మనస్సు నాకర్షించునదిగాను ఎంచబడును. కాని యీవాదము

మిక్కిలి అప్రస్తుతము, అసంబద్ధము నని చెప్పవలయును. విగ్రహారాధన, కళ లనునవి రెండు భిన్నవిషయములు. పరస్పరము అసంబద్ధములు. వానియద్వేషములు వేఱు. వానిస్వభావములు ఒకటి కావు. వానిరెండింటిని కలిపి యొక కాడికి కట్టుట మిక్కిలి దురదృష్టకరము. విగ్రహారాధనను ఖండించు వారు కళలను ఖండింపరు. వానిని అగౌరవింపరు. వానికి నైచ్చ్యమును ఆపాదింపరు. కళకుగల విలువనుగూర్చి యెవ్వరు వివరింపరు. వానినిగూర్చి ప్రశ్నింపవలసిన యావశ్యకమే లేదు. కళకు ఆంతరికమూల్య ముండు కలదు. అది తనకాళ్ళ మీద తాను నిలువగలదు. ఈశ్వరీయముకాని విగ్రహారాధనమీద కళయాధారపడుననుటకాని, దానిని ఆధారపడు నట్లుచేయుటకాని కళ కపకారముచేయుట యగును. శిల్ప కళానిలయము లనదగు ప్రసిద్ధదాక్షిణాత్యజేవాలయము లలో గననగు శిల్పమున గల యతి విలక్షణమైన సౌందర్యము, గొప్పతనము నెవరు కొనియాడరు? వానియందు ప్రవర్ణింపబడిన ప్రభావశాలియగు నా శిల్పచాతుర్యము నేమిని వర్ణింపగలము? సత్కార్యముల కుపయోగింపక దుష్కార్యములకొఱ కుపయోగించు శిల్పులశక్తిసామర్థ్యముల నెవరు నిందింపరు? జగన్నాథజేవాలయము చున్నగు తావులలో నిర్మింపబడిన అశ్లీలములయిన విగ్రహముల కంటెను శిల్పియొక్క సామర్థ్యమునకు మిక్కిలి యెక్కువ ప్రయోజనము కల్పింపవచ్చును. కల్పితపురాణగాథలను రాళ్ళపై చెక్కుటకంటెను శిల్పకళ కెక్కుడు ప్రయోజనము కల్పింపవచ్చును. కళ విగ్రహారాధనకొనగు సాహా

య్యము దుర్వినియోగ మగుచున్నది. విగ్రహారాధనవలన కలుగుహాని దానినంటిపెట్టుకొనియున్న కళవలన గలుగు మంచికంటెను ఎక్కువ. పనికిరాని విగ్రహారాధనతో శిల్పమును సంబంధము చేయుటవలన శిల్పమునకెంతో హాని వాటిల్లినది. కళను, విగ్రహారాధనను రెంటిని కలిపి వ్యవహరింపనేల? ఒక యందమైన ఆభూషణము నొకపతివ్రతయు ధరింపవచ్చును. అట్లే యొక కులయు దానిని ధరింపవచ్చును. స్వర్ణకారుని శిల్పచాతుర్యమున కా స్త్రీల స్వభావముతో నేమి ప్రయోజనము? విగ్రహారాధనము మంచిది కావచ్చును. లేక చెడ్డదికావచ్చును. అట్లే కళయు మంచిదియో చెడ్డదియో కానగును. అట్టియెడ నారెంటికి నవినా భావసంబంధ మేలకల్పింపవలయును? విగ్రహారాధనలో నేదియేని మంచియున్నయెడల నది శిల్పసౌందర్యము లేనందువలన పోనుగదా! విగ్రహారాధనలో చెడుగులున్నచో శిల్పసౌందర్యము దానిని మంచిదిగా మార్చజాలదు, విగ్రహారాధనమును దాని సుగుణములతోనే పరిశీలింపదగును. భారతదేశమునందును ఇతర దేశములందువలె కళ - శిల్పము క్రొత్తరూపములలో నభివృద్ధిజెందుట సంతోషింపదగిన విషయము.

(౮)

“ఏదియో యొకవిధముగా మనమెల్లరము విగ్రహారాధకులము కామా? యువకుడైన యొకప్రియుడు తన ప్రేయసిలో తాను దేవుని చూచుచున్నాననుకొనుట యతడు దేవుని పూజించుటకదా? తనచేతులలో నున్నబిడ్డను అను

ర క్తయైన తల్లి పూజించుటలేదా ? దేశభక్తుడొక యదృశ్య భావనను పూజించుటలేదా ? లోభి తన యాహారపదార్థమును, కృషీవలుడు బాగుగా పండిన తన క్షేత్రములను బూజించుటలేదా ? వీ రెల్లరు విగ్రహారాధకులు కారా ? విగ్రహారాధనకు సంబంధించిన గాఢాభిలాష మనర క్తములో నిమిడిలేదా ?”

ఈ వాక్యములు ఇంగ్లండునుండి క్రొత్తగా తిరిగివచ్చిన బాగుగ చదివిన యొక యువకుని లేఖనుండి యెత్తి వ్రాయబడి నవి. అత డొక వర్గమునకు జెందినవాడు. నే నీప్రశ్నలకు గట్టిగా కాదని ప్రత్యుత్తరము చెప్పుదును. ఈ గ్రంథమున గల హేతుపరంపర ననుసరించువారు ఒకవ్యక్తినికాని, వస్తువునుగాని అతిగా ప్రేమించుట ‘పూజ కాని, ‘విగ్రహారాధన’ కాని కాదను నాయభిప్రాయముతో నేకీభవింతురు. నేను తినెడి మామిడిపండును గాని, నివసించెడి గృహమును గాని, అధిరోహించు గుఱ్ఱమునుగాని నేను పూజింపను నా మిత్రుని కావ్యాత్మక మగు నూహ వాస్తవమున కెంతో దూరముగ నున్నదని నే నెంచుచున్నాను.

(౯)

“ప్రప్రథమమున భారతదేశమునందు అనేక దేవతావాదము లేదని నేను చెప్పుదును. ప్రతి దేవాలయమునందును నొకవ్యక్తి ప్రక్కన నిలబడి వినినచో, సర్వవ్యాపకతతో బాటు సర్వదైవలక్షణముల నా విగ్రహమున కాపాదించి పూజించుట సత్యమే చూచును.”

“ఫలములమూలమున వృక్షము తెలియబడును. విగ్రహారాధకు లనబడువారియందు ఇంకెక్కడను కనబడని నైతికత, ఆధ్యాత్మికత, ప్రేమ మున్నగువానిని జూచినపుడు ఒకింతయూగి నన్ను నేను ‘పాపము పవిత్రతను కలిగింపగలదా ?’ యని ప్రశ్నించుకొందును.”

“హాదరులారా ! ఊపిరి తీసికొనక బ్రతుకవచ్చును. కాని, మనస్సులో నే దోయొక యాకృతిని కల్పించుకొనక దేనినిగూర్చియు నాలోచింపజాలము. ని య త స ం బంధ సూత్రము ననుసరించి భౌతికవిగ్రహము మనస్సు నందొకయూహను కలిగించును మానసికమగు నొకయూహ భౌతికరూపమును కలిగించును. అందువలననే పూజచేయు వ్యక్తి బాహ్య చిహ్నము నుపయోగించును అతడు తాను ప్రార్థించువస్తువుపై మనస్సును నిలుపుటకు బాహ్యవిగ్రహము తోడ్పడునని యెప్పుడు, విగ్రహము భగవంతుడు కాడనియు, నది సర్వవ్యాపకము కాడనియు నీకు తెలిసినట్లే యతినికీని తెలియును. హిందువులు పవిత్రత, నిర్మలత, సర్వవ్యాపకత మున్నగు గుణములను విగ్రహములలోని వివిధరూపములతో సంబంధము చేసిరి. హిందువు యెవరి విగ్రహమును విండింపడు. విగ్రహారాధనను పాప మనియు చెప్పడు. అతడు విగ్రహారాధనను తన జీవితములో నత్యవశ్యకమగు దశగానొంచును. ‘శిశువుకూడ ఒకనాడు మనుష్యునకు తండ్రియగును.’ ఒకవృద్ధునకు, బాల్యమో, లేక యౌవనమో పాపమనుట తగునా ?

“విగ్రహారాధన భారతదేశమున చెడ్డకార్యముగ నెంచబడదు. అది వేశ్యలను నిర్మింపదు. పై చెప్పిన అది ఊన్న తములైన యాధ్యాత్మికసత్యములను గ్రహించుటకు వికసితముకాని మనస్సు చేసెడి ప్రయత్నము.”

(స్వామి వివేకానంద)

వివేకానందస్వామియొక్క దేశభక్తిని, పాశ్చాత్య దేశములందు భారతీయనాగరికతను సమర్థించుటలో జూపిన అనుపమానమైన ప్రజ్ఞను మేము గౌరవింతుము. కాని, విగ్రహారాధన విషయమున పైన వర్ణించిన వివేకానంద స్వామి దృఢాభిప్రాయములు ఆశ్చర్యజనకము లనకతప్పదు. పైన ఉల్లేఖించిన వివేకానందుని దృఢాభిప్రాయములు సరియైనవి కావనిన మా కతనియందు అదరభావము లేదని యని పించవచ్చును. కాని నిజమునిజమే. భారతదేశమునందు అనేక దేవతావాదము లేదనుట నిజము తెలియనితనమును ప్రకటించుటే యగును. పురాణము లన్నియు ననేకదేవీదేవతలతోను, వారి జన్మోత్పతములతోను, వివాహాది కార్యకలాపములతోను నిండియున్నవి. మతాచారములందు పట్టుడలగల పండితులు, వారియనుయాయులు వానిని నమ్ముదురు. ఉత్సవములలో పాల్గొను లక్షలకొలది వ్యక్తులలో యెవరో కొందఱు మిథ్యావాదులు తప్ప మిగిలిన విగ్రహారాధకులెల్లరు నేను చెప్పినదానితో నేకీభవింతురు. నిజమైన విగ్రహారాధకునికంటె వేదికమీద మాటలాడు విగ్రహారాధకుడు సర్వభా భిన్నుడు. ఫలమునుబట్టి వృక్షము నెఱుగుట సాధ్యమైనచో విగ్రహారాధన ఎన్నడును సత్ఫలముల నీయని

వృత్తును దైర్ఘ్యముగా చెప్పవచ్చును. దేశభక్తియందు వివేకానందునికంటె నెంతో యధికమైన రాజారామమోహనరాయ్, శ్రీమద్దయానందసరస్వతీ ప్రభృతులు మిక్కిలి నింద్యములు, భయంకరములు నైన దేవదాసీ మురళీ సుప్రదాయములను, కలకత్తాలోని కాళీకాదేవాలయప్రాంగణమున కనబడు జగుప్సాకరములగు దృశ్యములను, ఇట్టివేయింకను భారతీయనాగరికతలోగల యెన్నియో దోషములను నిజాయితీతో నెత్తిచూపిరి. అనైదికము, ననార్యములైన విగ్రహారాధన హిందూమతములో ప్రవేశింపకున్నచో, దేవదాసీప్రభృతి దుష్టాచారములు భారతీయ సంస్కృతి నింతగా కలుపితము చేసియుండెడివి కావు. దేశభక్తికంటె సత్య మెంతో గొప్పది. మనబలహీనతలను ప్రశంసించికాని, సహించి విన్నకుండికాని, తగ్గించి చెప్పికాని దోషములను కప్పిపుచ్చుకొన ప్రయత్నించుట దేశభక్తి - దేశసేవ-కాదు.

మనము చూచెడి పస్తవులకు సంబంధించిన మానసిక భావములకును, అదృశ్యపస్తవులను గూర్చిన మానసికలక్షణములకును విగ్రహారాధన భిన్నమని యిదివఱకే విపులముగ వర్ణించియుంటిమి. వివేకానందస్వామివంటి గొప్పవ్యక్తికూడ నైవిషయములను స్పష్టముగ గమనింపజాలకుండుట శోచనీయము. అతడు విగ్రహములను దేవతలకు ప్రతీకలుగా నెంచు వాదమును బలపఱచుట యవివేకలను తప్పుదారిని పట్టించునదిగా నున్నది. ఏదేవాలయమునకైన వెళ్ళి యట మూర్తిపూజకు నెవరినైనను జూడుము. పాపమతడు తాను

పూజించు మూర్తిమీద తనమనస్సును నిలుపుట కెట్టిప్రయత్నము చేయుట లేదని నీ వంగీకరింపక తప్పదు. వివేకానంద స్వామి కొండొక యాదర్శవిగ్రహారాధకుని మనస్సులో నుంచుకొని, యతని లక్షణములను సామాన్యవిగ్రహారాధకున కన్వయించును. పాప మాపూజకుడు స్వామి చెప్పా సూక్ష్మవిషయముల నెఱుగజాలడు ఒక మూర్తిపూజకుడు మఱియొక పూజకుని విగ్రహమును నిందింప జనుటయు సరి కాదు. హిందూ, జైన విగ్రహారాధకులమధ్య జరుగు కలహములు, శైవ వైష్ణవ మూర్తి పూజకులమధ్య నేర్పడు కలహములు మఱవదలచినను మఱపురాని సామాన్యవిషయములు.

కొన్ని యుదాహరణములు :

“హస్తి నా తాడ్యమానోఽపి న గచ్ఛేత్ జైనమందిరమ్”

‘ఏనుగుచే చంపబడుచున్నను జైనమందిరమున ప్రవేశింపరాదు.’

“భవప్రతథ రా యే చ యే చ తాన్ సమసుప్రతాః

పాషండిన స్తే భవంతు సచ్ఛాస్త్రపరిపంఛినః”

“ముముక్షువో ఘోరరూపాన్ హిత్వా భూతపతీనథ

నారాయణకలాః శాంతా భజంతి హ్యససూయహః”

(భాగవతము)

‘శివుని పూజించువారు, వారిని అనుసరించువారును పాపండులు, సచ్ఛాస్త్రమునకు శత్రువులు నగుదురు.’

‘ముముక్షువులు ఘోర రూపులగు శివులను వీడి,
ఆసూయారహితులై శాంతములైన నారాయణుని కళలను
సేవింతురు.’ (భాగ)

“విష్ణుదర్శనమాత్రేణ విప్రద్రోహః ప్రబాయతే
విప్రద్రోహ స్త్వసందేహో సరకరో యాతి దారుణమ్”
తస్మాద్ వై విష్ణునామాట స పక్షప్థం కదాచన”
(పద్మపురాణం)

‘విష్ణువును దర్శించినమాత్రముననే శివునకు ద్రోహము
జరుగును. శివద్రోహమువలన దారుణ మైన నరకము
కలుగును. కావున విష్ణువునామమును కూడ నెప్పుడు నుచ్చ
రింపరాదు.’

“యస్తు నారాయణం దేవం బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతైః
సమం సర్వైర్ నిరీకేత స పాపండి భవేత్ సదా”
“కి మత్ర బహునోక్తేన బ్రాహ్మణా యే ప్యవైష్టవాః
స స్పృష్టవ్యా స ద్రష్టవ్యా స పక్షవ్యాః కదాచన”
(పద్మపురాణం)

‘బ్రహ్మ, రుద్రాది సర్వదేవతలతో సమానుడుగ
నారాయణుని జూచువాడు పాపండు డగును.’ ఎక్కువగా
చెప్పినేల? ‘వైష్ణవులు కానిబ్రాహ్మణులను తాకరాదు;
కూడరాదు. నారితో నెన్నడు మాటలాడను రాదు.’

ఒకనాడు ఒక పెద్దమనుష్యుడు తమనగ్నవిగ్రహము
లను జైనులు నగరవీధులలో నూరేగించుచున్నారని చెప్పెను
19)

అప్పు డతనితో శివునిమూర్తి జైనులవిగ్రహములవలె నగ్న మేకదా ! యంటిని. అతడు వివశుడై వెడలిపోయెను.

ఆధ్యాత్మికముగా విక్సీలి గొప్పవాడని ప్రసిద్ధిజాం దిన శ్రీరామకృష్ణపరమహంసను విగ్రహారాధకునిగా తఱచు ఉదాహరింతురు. అతనిజీవితము రహస్యమయసంఘటనలతో కూడియుండినట్లు ఇతరులు చెప్పుదురు. ముఖ్యముగా నతని శిష్యుడు వివేకానందుడు కూడ నట్లే ప్రచార మొనర్చి యుండెను. కావున వ్యక్తులను గూర్చి యిటు చర్చించుట సమంజసము కాదని యెంచుచున్నాడ.

తత్త్వదర్శకులైన విగ్రహారాధకులను గూర్చి విమర్శించుట నిట విడిచిపెట్టము. విగ్రహారాధనను ప్రచారము చేయువ్యక్తి తత్త్వలోచకునివంటివాడు వాడు. అతడు భిన్నుడు. ఆప్రచారకుడు విగ్రహారాధనమున నంగీకరింప యోగ్యముకాని కారణములను ఉహించును అతడు లేనివి కల్పింప యత్నించును. అతనివృత్తిని విరోధించు వ్యతిరేకత అతని నట్లుచేయ ప్రేరేపించును. అతడు సత్యము నన్వేషించువాడు కాడు. దుఃఖము నన్వేషించును. అతడు తన యనుచరులను తనవశమున నుంచుకొన గోరును. అందులకు తాను యథాశక్తి సర్వవిధముల ప్రయత్నించును. తఱచు అతనివాదములు స్వవచన వ్యాఘాతములుగా నుండును. కొన్నియెడల నిరర్థకములుగాను ఉండును. వానిలో కొన్నిటి నిట విచారించి చూతము.

(౧౦)

“కొన్ని కనబడు ఆకృతులుగల అక్షరములు వినబడు ధ్వనులకు ప్రాతినిధ్యము వహించునట్లు, బ్లాక్ బోర్డుమీద వ్రాయబడు నొకబిందువు ఆకృతిలేని సూక్ష్మమైన రేఖాగణితమునకు సంబంధించిన బిందువునకు ప్రాతినిధ్యము వహించునట్లు, కనబడని-ఆకృతిలేని భగవంతునకు కనబడు ప్రతినిధులను ఊహించుకొనవచ్చును.”

ఏదోయొక వస్తువున కేదేని యొక వస్తువును ప్రతినిధిగా నెంచుకొనవచ్చునను ఈ దృష్టాంతముకూడ సరికాదనియు, అదియొక తప్పుడు భావముమీద ఆధారపడియున్నదనియు చెప్పవలయును. అన్నిటికంటె ముందు, ఒకవస్తువుకాని, వ్యక్తికాని ఉపస్థితము కానపుడు ప్రతినిధివిషయ మాలోచనకు వచ్చును. వస్తువుకాని వ్యక్తికాని ఎదుట నున్న సమయమున ప్రతినిధియావశ్యకమే కలుగదు.

భగవంతుడు అంతట నుండును. కావున నతని కొక ప్రతినిధిని కల్పింప లసిన యావశ్యకము లేదు. రెండవవిషయము : ప్రతినిధికి, అతడెవరికి ప్రాతినిధ్యము వహించునో యావ్యక్తికి-ఇరువురికి ఏదైన నొకసాదృశ్య ముండవలయును. ఆసాదృశ్య మాయీరువురికి సంబంధించినదై యుండవలయును. రేఖాగణితమున కొలతలులేని సూక్ష్మబిందువునకు కాగితముపై నుంచబడు స్థూలబిందువునకు రేఖను, తలమును నిర్మించుటలో సామ్యము కలదు. అట్లే అక్షరములు, ధ్వనులు రెండును శబ్దములను, సమాసములను నిర్మించుటకు మూల

ములు. వ్రాయబడిన, పలుకబడిన-ఉచ్చరింపబడిన - భాషలు రెండును సమానంతర క్షణంలో నడచును. అవి ప్రతియంశ మందును నొకదానిని మఱియొకటి పోలియుండును. కావున అక్షరములు ధ్వనులకు ప్రతినిధులు కాగలవు. విగ్రహారాధనవిషయములో అట్టిసామ్యలక్షణ మొందును ఊహింప దగినది లేదు. మూర్తిపూజకుకూడ తనజీవితములో నెన్నడు నట్టిసామ్యము నూహింపజాలడు. విగ్రహములు దేవునకు ప్రతినిధులు కాగలవనుటకు పైన జూపిన దృష్టాంతము సత్యముకాదు. ఆకారము లేనిదానికి ఆకారముగల స్థూల వస్తువు ప్రాతినిధ్యము వహింపదనుటయే కాక, ఒకస్థూల వస్తువునకుకూడ మఱియొక ప్రతిస్థూలవస్తువు ప్రతినిధి కాగల దనుటయు సరికాదు. ఒకపర్వతముయొక్క యెత్తును తెలుపుటకు ఒకయేనుగును ప్రతినిధిగా చెప్పవచ్చునుకాని రూపము కలవికదాయని ఒకబావినికాని, ఒకగ్లాసులోని నీటినికాని పర్వతపుత్రులకు ప్రతినిధిగా చెప్ప వలనుపడదు. వాస్తవ మేమన - వై వాదమునందు ముఖ్యముగా గమనింపదగిన విషయ మేమన : ప్రాతినిధ్యమునకు వలసిన లక్షణము విడిచి పెట్టబడుచున్నది. ఉపన్యాసవేదికలమీద సామాన్యముగా నీదృష్టాంతమే చెప్పబడుచుండును. దృష్టాంతము లోని జటిలత కారణముగా నీవాదము తప్పుదారిని పట్టించును.

(౧౧)

విగ్రహారాధనను సమర్థించుటకు తఱచుగా నీక్రింది వాదము నుదాహరింతురు. “వేదాంతసిద్ధాంతము చెప్పనట్లు భగవంతు డంతట నుండునని నమ్మువారు తమసిద్ధాంతము

ననుసరించి ప్రాణు లన్నియు దేవుడేయని యంగీకరింపవలసిన వారగుదురు. కావున వారు పశుపక్ష్యులను, మానవులను, జడపదార్థములను నన్నిటిని దివ్యములుగా నెంచి గౌరవింపవలసియుండును. అట్టిసిద్ధాంతము ఆచరణయోగ్యము కాదు. కావున ఆకారములు కల్పింపబడిన దేవతలపూజ నంగీకరింపవలయును.”

సామాన్యముగ హిందువులను భయపెట్టు విశ్వనియంతియగు పరమేశ్వరుని యథార్థమగు పూజనుండి దూరముచేసి నైనచెప్పబడిన తప్పుడు వాదము తన యుద్దిష్ట ప్రయోజనమును సిద్ధింపజేయుచున్నదని గమనించుటకు బాధపడుచున్నారు.

(రాజారామమోహనుని సెంటిమెంటులకు)

(౧౨)

మఱియొక వాదము - “మనుజుని మనస్సు శుద్ధము కానంతవఱకు శాస్త్రమునందు వర్ణింపబడినట్లు పరమేశ్వరుని తెలిసికొనవలయు ననెడి కోరిక కలుగదు. విగ్రహారాధనవలన మనుజుని మనస్సు శుద్ధమగును. కావున విగ్రహారాధన తప్పక చేయవలయును.”

ఈ వాదముయొక్క మొదటిభాగమును నే నంగీకరింతును. వేదము ననుసరించి దివ్యోపాసనవలననే మానసిక శుద్ధి కలుగును; కాని ఇతరమూఢాచారములవలన కలుగదు.

(IBID P. 75.)

(౧౩)

విగ్రహారాధనను సమర్థించుటకు చెప్పబడు ముఖ్యమైన వాదములలో 'విగ్రహారాధన ఆచారముగా వచ్చుచున్నదనుట' కడపటిది.

“భగవంతుని పూజనుగూర్చి వేదములయు, పురాణములయు, తంత్రములయు రచయిత లేమిచెప్పినను విగ్రహారాధన మనునది శతాబ్దములతరబడి ఆచరణలో వచ్చుచున్నది. కావున నాయాచారము విగ్రహారాధన నుచిత మొనర్చుచున్నది.”

ప్రపంచ జ్ఞానముగల ప్రతివ్యక్తీయు ఆచారమును దేవునియెడగల విశ్వాసముకంటె భిన్నమని గుర్తించును. విశ్వాసము ఆధ్యాత్మికప్రమాణములవలనను, సరియైన హేతువులవలనను కలుగును. ఆచారము సామాన్యుల యంధవిశ్వాసముల ననుసరించుటవలన నేర్పడును.

(IBID P. 75.)

(౧౪)

“విగ్రహారాధన మనపూర్వులనుండి పరంపరగా సంక్రమించినది. విదేశీయులముందు మనము విగ్రహముల నారాధించుటకు సిగ్గుపడవలసిన యావశ్యకము కానము. నాడును మనవలెనే యనుచితములైన మతాచారముల యందు అంధవిశ్వాసము కలిగియున్నారు.”

ప్రపంచమును, మనపూర్వులు ఎల్లరు విగ్రహారాధకులని యెంచుట తప్పు. వేదకాలమునందు విగ్రహారాధన కనిపింపదు. బ్రాహ్మణములందును, తదుపరి సాహిత్యమునందును విగ్రహారాధన అంతగా కనిపింపదు. మనబలహీనతలను మనవిరహేకదా యని యెంచి వానిని సమర్థించుట యొక విధమైన తప్పుడు దేశభక్తి. ధార్మికప్రవక్తలు, సంస్కర్తలు ఎందఱో విగ్రహారాధనను ఖండించుచున్నారనుట మనము మఱవరాదు. విగ్రహారాధన వారినండి పరంపరగా సంక్రమించినదికాదు. విజేతీయులు పరిహసించుచున్న యెంచి విగ్రహారాధనను వారు ఖండింపలేదు. కాని యది చెడ్డదియగుటచే నిషేధించిరి. అది యితర దేశములను నశింపజేసినది. హిందువులనుగూడ నాశనము చేయుచున్నది. మూఢవిశ్వాసమువంటి హానికరమైనది మఱియొకటిలేదు. ఈక్రింది వృత్తము చదువుట కింపుగా నుండును.

“ఈజిప్టువారి మతము, తరువాత వారిలో దేవతల విషయమున వ్యాపించిన మిథ్యావాదమువలన నశించిపోయినది. అంతగా నాగరికత కల్గినవారిలో నట్టి మిథ్యావాదములు ప్రబలుట వింతగొల్పును. అట్లే ఇసీరియా, శాబిలోనియా, మున్నగు దేశవాసుల మతములుకూడ నశించినవి. గ్రీకు దేశమున ప్రారంభకాలమున మానసిక ఊహలు మతరహితములుగా నుండెను. తత్త్వవిచారణ మతమునకు వేఱుగా తనదవితమును నడుపుకొనెను. తాత్త్వికములుగా

గంభీరములు కానట్టియు, నైతికములుగా రుచింపనట్టియు హోమర్ గాథలవలన సామాన్యల విశ్వాసములు పెంపొందినవి బుద్ధిమంతులు వ్యక్తిగత విశ్వాసములను కలిగియుండిరి. వారిలో పెక్కురు దేశమతమున కంటిపెట్టుకొని యున్నట్లు నైతిక కనిపించినను వా రామతమునకు మారముగనే యుండిరి. నిరర్థకములైన వ్యాపకదంతకథలనుగూర్చి విచారించుటలో తమతత్త్వవిచారణ కావశ్యకమగు శక్తులన, సమయమును వ్యయపఱచుట యుచితము కాదని వా రెంచిరి. రోమునులు మతవిషయములందు కాని, తాత్వికవిషయములందు కాని అంతప్రసిద్ధులు కారు. వారు తమ విశాల సామ్రాజ్యములోని యన్ని దిశలనుండి, తమయోగ్యతకు తగినవియా? కాదా? యని విచారింపకయే దేశతలను ప్రోగు చేసికొనిరి. వారిలోను కొందఱు బుద్ధిమంతులు ప్రచారములోనున్న మతమునకు వేఱుగా వైయ్యక్తికములైన నైతికభావములను తమశాంతకొఱ కాశ్రయించిరి. ఆలోచనాశీలురగు జపానుప్రజల యాధ్యాత్మికప్రయోజనములను 'కోజీకీ' మిథ్యావాదములు తీర్చనందువలన జపానులో బౌద్ధమతము వ్యాపించినది. ఆ కారణమువలననే నేడు భారతదేశమునందును పౌరాణికమతము పరిహసింపబడుచున్నది. తత్త్వవేత్తలయు, నీతికోవిదులయు విశ్వాసమును, శ్రద్ధాసక్తులను కోలుపోయినది."

(హరిదాసభట్టాచార్యుని

ఘంజేషన్ను ఆఫ్ డివైన్ ఫెయిత్సు 20-21)

(౧౫)

“విగ్రహారాధన ఒక రక్షణభావమును కలిగించును. మన మొకగుడిని చూచినపుడు మనలను రక్షించు దివ్యశక్తి యొకటి కలదని భావించుము.”

మనము మనచుట్టు నెల్లపుడు నావరించియుండు పరమేశ్వరుని సృష్టినిగూర్చి ఆలోచించుటవలన పరమేశ్వరుడు మనరక్షకు డను విశ్వాసము వనకు బాగుగ కలుగును. విగ్రహారాధనవలన కలుగు రక్షణభావము మనలను నందించునది యై యంధవిశ్వాసమునకు దారితీయును. విగ్రహారాధకులు విగ్రహారాధకులు కానివారికంటె నెక్కువగ విదేశీయ దండయాత్రలకు గుఱియైరి. గ జ నీ మ హా మ్మ ద్ సోమ నాధుని దేవాలయము నాక్రమించి విగ్రహమును బ్రద్రలు చేసినపుడు పూజారులును, వారి క్షత్రియ భక్తులును సోమనాధుడు మేల్కొని కనుతెప్పపాలు సమయమున శత్రువును మట్టుపెట్టుననెడి మూఢవిశ్వాసముతో మిక్కిలి సమయమును వ్యర్థము చేసిరి. ఆనాటి క్షత్రియులు మహమ్మదీయదండయాత్రలనుండి దేశమును రక్షింప లేనంతటి బలహీనులు కారు. కాని రాతివిగ్రహదేవతలే తమ్ము తాము రక్షించుకొనగలవనెడి మూఢవిశ్వాసమే వారిబలహీనతకు కారణమయ్యెను. భారతీయుల యీబలహీనతయే మహమ్మదీయులకు బలము నొసంగెను. నిరర్థకములైన విగ్రహములే తమ్ము రక్షింపగలవని నమ్మెడివారిని సులభముగా జయింపవచ్చునని వారికి బాగుగ తెలియును. నేడు కూడ హిందువులు తమమిథ్యాభావములవలననే యసఫలు

లగుచున్నారు. విగ్రహములే తాము రక్షించుకొనవలసిన ఆస్తి యని నమ్మెడిజాతినుండి యేమి యాసింపగలము ? హిందువు తన దేవతను మెడకుతగిలించుకొనియో, జేబులోనో, ప్లాటెలోనో పెట్టుకొనియో మోయుచుండును. దానిని రక్షించుకొన నెన్నియో శ్రమలు పడుచుండును. తన దేవతలను, దేవాలయములను రక్షించుకొనవలయుననెడి చింతయే యతనిపై ర్యమును దూరముజేయును. అతడు తనదేవునకు రక్షకుడు. కాని దేవు డతని రక్షకుడు కాడు. విగ్రహములను, వానిపై నుంచిన ఆభరణములను దొంగిలించుట తఱచుగా జరుగుచుండును. విగ్రహములు భగ్నము చేయబడినపుడును, అగౌరవపఱపబడినపుడును సహజముగా ప్రజలు తమవిశ్వాసమును కోలుపోవుదురు. పూజారులు మిథ్యాకథలను కల్పించురు. కాశీలోనున్న కాశీవిశ్వేశ్వరుని విగ్రహమును కొండొకమహమ్మదీయుడో, దానిని రక్షింపనెంచిన పూజారియో, బావిలో పడవేసియుండెను. తదుపరి తనను విశ్వసించనివారి ముఖమును చూడనిచ్చగింప నందున విశ్వేశ్వరు డానూతిలో దాగియున్నాడని కథలు కల్పించి వ్యాపింపజేయుట నెల్ల రెఱుగుదురు. ఇట్టి కట్టుకథలు సర్వసాధారణములు. అవి జనులను మోసగించుటకు కారణము లగుచున్నవి. హిందువులు విగ్రహారాధకులుగా నున్నంతవఱకు బలమైనవారుగా రూపొందజాలరు. ఇతరవిధముల వారు సంపాదించుకొను బలము తాత్కాలికమై కష్టసమయములలో వారికి తోడ్పడదు. విగ్రహారాధన హిందువుల శరీరములలో నేర్పడిన పుట్టకురుపువంటిది. భిన్నభిన్న

ఆకారములుకల విగ్రహములు భిన్నభిన్నవర్గములకు పూజ నీయములు. వానిభక్తులు పరస్పరము కలహించుచుందురు. వారెన్నడు కలిసియుండలేరు. హిందువులు బౌద్ధశక్తిపుల కంటె తమవర్గానికి చెందినవారివలననే యెక్కువ భయపడుదురు కారణమేమన; వారు సంఘవిభేదములకు కారకులు, వారిశక్తులను గమనింపకుండుట మూర్ఖత యగును. హిందువులు మిక్కిలి మతవిశ్వాసము కలవారని యంగీకరింతుము. కాని, వారిలోగల దాంభికత, అంధవిశ్వాసము, అసత్యపాత్రదానము, సాంప్రదాయకమైన ఈర్ష్య మున్నగునవియే వారిమతవిశ్వాసమున కర్థము. వారిలో మిగిలియున్న కొలది మంచితన మంతగా లెక్కింపదగినది కాదు.

(౧౬)

“విగ్రహారాధన మనుజుల నెన్నడు విడువదు. మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులుకూడ విగ్రహారాధకులే.

పలువురు క్రైస్తవులు క్రీస్తు, మేరీ, దేవదూతలు మున్నగువారి విగ్రహములను బూజించుట నిజము. మహమ్మదీయులుకూడ మక్కాలో నున్న నల్లరాతిని (సంగెఅస్వద్) పవిత్రముగా నెంచి ముద్దలాడుదు రనుటయు కాదనము. కాని ఇవియన్నియు ప్రవక్తయైన మహమ్మదు కొన్ని కారణములచే తొలగింప నసమర్థుడైనందున మిగిలిన పురాతన విగ్రహముల యవశేషములు మాత్రమే, అతడు ఏకేశ్వరోపాసనను వ్యాపింపజేయ గాఢాభిలాష కలిగియుండె ననుటలో సందేహములేదు. కాని, వేదాదిశాస్త్రముల యున్నత సిద్ధాంతముల నెఱుగజాలనందున సతడు విగ్రహారాధనను

పూర్తిగ తొలగింపజాలకపోయెను. మహమ్మదీయులలో నున్న (సిజ్ దా) వంగి ప్రార్థించు ఆచారము విగ్రహములు తీసివేయబడినను వానియెటుట నతమ స్వకులగుట మిగిలి యుండుటను సూచించును. ప్రాచీన 'అరబ్బీల' ఆచారముల యవశేష మనవచ్చును. మహమ్మదీయులలో గోరీలను పూజించుట కలదు. అదియు నితరులలో నున్నంతగా వారి లోను కలదని యంగీకరింపవలయును. అదివారికెంతయో హాని కలిగించినది. క్రీస్తు, మహమ్మదులలో దేవాంశమున్నదనెడు తప్పుడు అభిప్రాయమునకు గుఱికాకున్నచో క్రైస్తవులు, మహమ్మదీయులు విగ్రహారాధనను పూర్తిగ తొలగించి యుండగలిగెడివారే. ఇది వారిలోగల మౌలికబలహీనత. ఇది వారియున్నతికి బాధకమైనది. ఈ మహాపురుషుల బోధలు మఱుగునపడి వారివ్యక్తిత్వములకు విశేషత కల్పింపబడెను. మహమ్మదీయునకు జన్మమరణము లననేమో తెలియదు. మరణించినవాని శరీరమునుండి జీవుడు పూర్తిగ తొలగిపోలే దని యతడు మూఢముగ విశ్వసించును. అందువలననే, హిందువులు తమ దేవతావిగ్రహముల నంటిపెట్టుకొని యుండు నట్లు మహమ్మదీయుడు బంధువులయు, పీరులయు, గోరీల నంటిపెట్టుకొనియుండును. చెడుగు ఏమతమున నున్నను ఒక్కటియే యని మనము మఱవరాదు. చెడుగు ఇతరులలో నున్నంతమాత్రమున మంచిది కానేరదు. పెక్కురు వ్యాధికిగుఱి యైనంతమాత్రమున దానితీవ్రత తగ్గదుకదా! అది యంటు వ్యాధి యనియెంచి దానియెడ ప్రత్యేకశ్రద్ధవహింపవలయును.

(౧౩)

“విగ్రహారాధన భగవంతుని చేరుట కొక మెట్టు”

ఈదృష్టాంతముకూడ సరియైనది కాదు. మెట్లు క్రమముగా పైకి చేచ్చును. కాని, విగ్రహారాధకుడు జీవితమంతయు విగ్రహారాధకుడుగానే యుండును. ఏదియో యొక శక్తి యతనిని కుదిపి యతడు చేయునది తప్పని తెలుపనంత వఱకు దానిని విడువజాలడు. పరమేశ్వరుని సాక్షాత్కారము చేసికొనుటకు పవిత్రకృత్యములు, సరియైనతత్త్వబోధ మాత్రమే సాధనము - మెట్టు - అగును. విగ్రహారాధన అడుగోడయే కాని మెట్టు కాజాలదు.

(౧౪)

“విగ్రహములలో దివ్యత్వ ముండును. లేనిచో వానిని గూర్చి చెప్పబడెడి మహత్తులు సాధ్యములుకావు.”

అవి యసంభవము. అసత్యము లైనవియే. విగ్రహములమహత్తులలో సత్యములేదు. అది కేవలము వంచనయే. హిందూదేవాలయముల విషయమున వర్ణింపబడు మహత్తులలోగల యసత్యమును శ్రీ దయానందస్వామి తన ప్రసిద్ధ గ్రంథమైన సత్యాగ్రహ ప్రకాశమున బాగుగ వివరించి యున్నాడు. (స. ప్ర ౧౧ సము.) బుద్ధిమంతు లిట్టి కథలతో ప్రజలను మోసగించు పూజారుల వ్యవస్థను ఖండింప వలయును.

(౧౫)

“విగ్రహారాధనము, వ్యక్తిపూజ, భక్తి - విశ్వాసముల యతిశయమును చూపును, అవి మానవుని భక్తితత్పరతను పెంచును.”

భక్తి యనునది అంధవిశ్వాసము కాదు. అంధ విశ్వాస మపాయకరము. భయంకరపరిణామములను కలిగించును. భక్తికి సంబంధించిన ఉద్యమములు (అప్పుడప్పుడు భారతదేశమున తలయెత్తినవి) ప్రపంచ మెన్నడు నెఱుగని నీచమైన యవిసేతులకు శారణము లైనవి. 'లార్డు రొనాల్డ్ మే' రచించిన గ్రంథమునుండి క్రిందిపంక్తుల నుల్లేఖించితిమి, చూడుడు.

“పౌద్ధమత పతనానంతరము బయలుదేరిన ‘సహజీయా సంప్రదాయము’ ప్రస్తుతచర్చనీయవిషయము. ఈ సంప్రదాయము, ఇంద్రియసంబంధమైన ప్రేమ దివ్యప్రేమకు దారితీయగల దనువిశ్వాసముపై నాధారపడియుండెను. ఇంద్రియ ప్రేమవలన దివ్యప్రేమకు చేర్చుచూర్లమును వెదకవలయును. ప్రపంచదృష్టిలో సైద్ధాంతికముగ సాధకునియందు వింద్రియక ప్రేమకలె నెక్కడుగా పూజాభావమును నాటుటకు ప్రయత్నింపవలయును. అట్టి ప్రణయాత్మకభావమును కలిగించుటకు యావనములో సున్నసుందరస్త్రీని ఆధారము చేసికొందురు. శ్రమముగా నొకవ్యక్తి తన సొంతభార్యవలన ఉద్దిష్టమైన యుత్తమఫలమును పొందుట కష్టమని యెంచిన తనుపరి ఈసంప్రదాయమువలన కలుగు అపాయము వెల్లడికాదొడగెను. కనుభట్టునామక పౌద్ధవిద్వాంసుడు ౧౦వ శతాబ్దమున వ్రాసిన పద్యములు ఎన్నియో అశ్లేలములతో నిండియుండెను.”

(పేజి. 146)

“పదునైదవ శతాబ్దమువాడైన యొక బ్రాహ్మణకవి యగు చండిదాసుచే బోధింపబడిన వైష్ణవసద్ధాంతముతో

సంబంధమైన పరిశీలన రాస సంప్రదాయబోధనలకు అభ్యాత్మిక ప్రాముఖ్యము సంకలనము. కాముకత యనెడి యజ్ఞానాంధకారమును తరించినవాడే సహజియా ఆలోచమును బొందగలడని యత డనును. రామియను పేరుగల చాకలిస్త్రీని ప్రేమించి యందువలన తనకులమునుండి వెలి వేయబడిన యతనికథ సుప్రసిద్ధము. కాని, యతడామెను ప్రేమింపగా ముఠా సంబోధించుచు 'సీయావనారంధసాందర్యము ప్రేమించుట భౌతిక సుఖాభిలాషతోకాదు' అనును. మేరుపర్వత-ఉన్నతశిఖరము నొకదారముతో వ్రేలాడగట్ట కలిగిన వానితో. లేక ఒకయేనుగును సాలీడుగూటితో కట్టివేయగలిగిన వానితో యట్టి ప్రేమ సాధ్యమగుననియు నతడు చెప్పును."

'సాందర్యవతులగు యవతులను ఆరాధించుచు మోక్షము నందుటకు ప్రయత్నించు పురుషు లెందఱో నీతి బాహ్యులయిరని వేఱుగాజెప్పనక్కఱలేదు. చైతన్యము మున్నగు 15 వ క. పు వైష్ణవభక్తు లీ సంప్రదాయమును తీవ్రముగా ఖండించిరి. చైతన్యము తన యచర్యాయులను స్త్రీల సంపర్కమునుండి తీవ్రముగా నిషేధించియుండెను. తాంత్రిక సిద్ధాంతముల నెంతగానో ప్రేమించిన సర్ జాన్ వుడ్రోఫ్, ఆసిద్ధాంతములలోని చెడుగులను కాదనలేదు. (పే. 180).

'లార్డ్ మోనాల్డుమే మిక్కిలి జాగరూకతతో ఉదారమైన భావ నుపయోగించినట్లు నే నభిప్రాయ పడుచున్నాను. ఇట్టి యాచారమును, దానివెనుక నున్నదని చెప్పబడు తాత్త్వికసిద్ధాంతమును బుద్ధిమంతు లైనవారు తీవ్రముగా ఖండింపవలయును.

ప ద మూ డ వ అ ధ్యాయము

యోగము

ఈగ్రంథమున విగ్రహారాధనను గుఱించి వ్రాయుటలో మేమెక్కుడు స్థాన మొసంగినట్లు కనబడవచ్చును. కాని, వాస్తవమున నయ్యది మతక్షేత్రమున నేకాధిపత్యము కలిగియున్నది; నిజమైన పూజాస్థానము నాక్రమించినది. ఆస్తిక్యమునకు వ్యతిరేకములైన భావములన్నింటిలోను విగ్రహారాధన మిక్కిలి హానికరమైనది. నాస్తికతకంటెను ఇది యెక్కువ హానికరము. నాస్తికత కొలదిమందిలోనే కొలదికాలముపాటు వ్యాపించి యుండగా, విగ్రహారాధన వ్యాప్తి యపరిమితమైయున్నది. కొలదిమందిలోనే నాస్తికత యుండునని చరిత్ర తెలుపును. నిరంతరముగా నెల్లప్పుడు నుండు నాస్తికత దాదాపుగా చరిత్రలో నప్రసిద్ధమనియే చెప్పవగును. కాని విగ్రహారాధన ఆధ్యాత్మికబీజములనే నశింపజేయును. అది విగ్రహారాధకునిలో నొకవిధమగు మనస్తత్వమును కలిగించును. అతడు సోమరియై ప్రగతిశీలతను కోలుపోవును. సూక్ష్మతత్వముల నెఱుంగగోరడు. ఉన్నతిని బొందగోరడు. కలుపు ఎక్కువగా నున్నంతవఱకు ముఖ్యమైన పైరు పెరుగదు. విగ్రహారాధన త్వరగా నర్థిల్లును. వెంటనే చావదు. నాస్తికుడు ఎప్పుడును వాదన కుద్యమించును. కావున నతడు ఒకనాడు దారికి వచ్చు నవకాశము కలదు. కాని విగ్రహారాధకుడు తన శిక్ష ఫలితముగా హేతువాదశక్తియందు

గల విశ్వాసమును పోగొట్టుకొనును. అతనికి హేతువాదము సుగుణముకాదు. కాన వాస్తవమైన పూజను నెలకొల్పుటకు విగ్రహారాధన కారణముగా నేర్పడిన వ్యర్థసంస్కారములను మానవమనస్సునుండి తొలగింపము చేయవలయును. నిస్సందేహముగా నది కష్టమైనపనియే, భగవత్సాక్షాత్కారము చోకవస్తువు కాదు. అది జీవితమునకు విక్కిలి యున్నతమై ఆశయము. అది మూల్యము నభిలషించును.

ఈ ప్రయోజనము సిద్ధించుటకు వేదశాస్త్రములు యోగమును ఉపదేశించును. ఈ యధ్యాయమున యోగమునకు చెందిన ముఖ్యవిషయములను వర్ణింతుము.

యోగమును వివరించుట కష్టము. ప్రపంచమున కన్నియో విధములైన యోగములు కలవు. కాని స్థూలముగా నది మానసికశిక్షణ యనదగును. ఆశిక్షణ పూర్తిగ పొందిననాడు ఈశ్వరసాక్షాత్కారము సులభముగా కలుగును. భౌతికకార్యము పూజ కాదనుట యోగముయొక్క ముఖ్యసిద్ధాంతము. యోగమునకు నీవెవరిని బలవంత పెట్టజాలవు. మనస్సులో కొన్ని స్వాభావికములైన బలహీనతలుండును. అవి తమస్వామిని నతనిలో నున్న ఆత్మను చూడనియ్యవు. అంజే కాదు. ఆత్మలో నంతర్భాగమున నున్న పరమాత్మనుగూడ జూడనీయవు.

ఈ బలహీనతలు మువ్విధములు. (౧) మలములు, (౨) విక్షేపము, (౩) ఆవరణము, అద్వైతము మువ్విధములయిన స్థితులలో సరిగా పనిచేయదు (౧)మలముతో కూడి యున్నపుడు (౨) కదలుచున్నపుడు (౩) మధ్యలో మఱియొక

వస్తు వడ్డుపడినపుడు, అట్లే మనమనస్సు మలినమై యున్న పుడుకాని, నిరంతరము చలించుచున్నపుడుకాని, మధ్యలో నేదైన అడ్డుపడినపుడుకాని దేవుని మనము చూడలేము. మనస్సునందు నిరంతరముగా పుట్టు చెడ్డలలోచనలు మనోమాలిన్య మనబడును. అవి యుత్తమభావనలు కలుగుటకు తావు నియ్యవు. ఈచెడ్డభావములు మనస్సును విశ్రాంతిలేని దానినిగ చేయును. ప్రబలవాయువు సముద్రమును ఊబ్బము చేయునట్లు మనము నిరంతరము చూచు ప్రాపంచికఘటనలు మనస్సును ప్రభావితము చేసి దానినిశ్చలతను భగ్నము చేయును. అల్లరి జరుగుతావున గంభీరమగు నాలోచన చేయ జాలమని యెల్ల రెఱుగుదురు. ఎందువలన? అన్నిదిశలనుండి వచ్చుధ్వనులు మనస్సును ఆకర్షించి దానిని ఒత్తిడి కలిగించును. ఆవరణ మనగా తెఱి. ఆత్మపరమాత్మలు మిక్కిలి దగ్గరగా నున్నను వానిమధ్య అజ్ఞానరూపముగ ఆవరణము తెఱి-ఉండుటవలన పరమాత్మనుగూర్చి ఆత్మ నాలోచింప నీయదా. ఆత్మ లౌకిక విషయములలో చిక్కుపడి పరమాత్మను విస్మరించును.

పైమువ్విధములయిన బలహీనతలకు మువ్విధములయిన చికిత్సలు కలవు. (౧) భగవంతుని గూర్చి చదువుట వలనను, వినుటవలనను, సత్ప్రవర్తనవలనను మాలిన్యము దూరమగును. ఈశ్వరీయము కానట్టియు. ఈశ్వరునకు సంబంధించనిదియు, ఈశ్వరునకు విరుద్ధమైనట్టిదియు నగు పరిస్థితిలో నుండి మనము దానినుండి ప్రోత్సహింపబడుచు భగవంతుని విషయమున సందిగ్ధులమౌ విస్మరించువారమౌ యగు

దుము. ఈరెండుపరిస్థితులలో ఆధ్యాత్మిక ఊత్తును పోగొట్టుకొందుము. ప్రకృతిబద్ధుల మగుదుము. సహజముగనో, ప్రయత్నపూర్వకముగనో శారీరకములయిన యావశ్యకములను తీర్చుకొనుటలో మగ్నులమై యుందుము. నిరంతరముగా లౌకికవిషయములందు చిక్కువడి ఆస్క్తిను విస్మరింతుము. ఆత్మయనున దొకటి యున్నదనియు దానివైపు దృష్టి సారింపవలయుననియు నొక్కక్షణమైననాలోచింపము. మనమానసిక ప్రవృత్తివలన మనప్రవర్తనకూడ ప్రాభావితమగును. సామాన్యప్రపంచము భావించు చెడ్డప్రవర్తన నట్లుంచి, ప్రపంచము మించిదనియెంచు సత్ప్రవర్తననుకూడ మనమానసిక ప్రవృత్తి ప్రదర్శించును. ఆస్తికుడు, నాస్తికుడు నిరువురు నొకేవిధముగ నాలోచింపరు. శిక్షితుడైన ఆస్తికుడు, శిక్షితుడుకాని ఆస్తికుడు, దుష్టముగా శిక్షితుడైన ఆస్తికుడు మువ్వురుకూడ నొకేవిధముగ నాలోచింపరు. వారియాలోచనలలోని భేదము వారిమాటలలోను, చేతలలోను చిత్రింపబడకపోదు. సామాన్యములయిన దైనికకృత్యములు, గంభీరములయిన సాంఘిక, రాజనైతిక విషయములు అన్నింటిలోను మనముప్రవర్తించునపుడు వానివెనుక నొకమానసిక ప్రవృత్తి యుండును. వ్యక్తులయొక్కయు, జాతులయొక్కయు చరిత్రను దగ్గరగా గమనించువానికి వారిమానసిక ప్రవృత్తి ప్రకటితమగును. పందొమ్మిదవ శతాబ్దమున పాశ్చాత్యదేశములందు పుట్టి ప్రపంచమునం దన్నియెడల వ్యాపించిన భౌతికవాదము మనకు సంబంధించిన రాజకీయ, సాంఘిక వ్యవస్థల నన్నింటినికూడ ప్రభావితము చేయకపో

లేదు. మనజీవితదృక్పథముంతయు మాటినట్లు కనిపించినది. మనచారణలలు, కళాశాలలు ఆత్మపరమాత్మలకు సంబంధించిన వాదనలు నిరర్థకములనియు, పూజ చేడిపోయిన మ స్తిష్కజనితాచారమనియు యువకులకు బోధింపసాగినవి. తత్ఫలితముగా మతమునకు సంబంధించిన పరిస్థితియంతయు కలుషితమైనది. మిక్కిలి పూర్వాచారపరాయణులు కూడ విచలితులు కాదొడగిరి. మనము మంచిపరిణామము కలిగింప గోరినచో ఈ వాతావరణమును మార్చవలయును.

ఇందులకు రెండు విషయములు సూచించియుంటిమి. అందు మొదటిది. ఈశ్వరుని గుఱించివినుట, చదువుటయు, కథలు తగిన ధార్మికగ్రంథములు పఠించుటయు ఈశ్వరవిషయక భావములను స్పష్టముచేయును. మంత్రములపఠనము శ్రవణము రెండును ఆచరణాత్మకమైన విలువగలిగినవిగా తెలియబడెను. అది మనలను ప్రోత్సహించును. ఇక రెండవవిషయము మంచినడవడి. నైతికసిద్ధాంతములను గూర్చి చేర్చించుట ఇట మా యభిమతము కాదు. మంచినడవడి యన నేమో ప్రతిపూజకునకు, భక్తునకు తెలియును. చెడ్డపనులు మనబాహ్యజీవనమును మాత్రమే యంటక మనయంతరిక జీవనమున లోతుకుపోయి యాత్మలను కలచిజేయును. యోగి దర్శనరచయిత యగు పతంజలి యోగాభ్యాసము చేయగోరు వ్యక్తికి ముందుగా యమ నియమముల పాలింప నాజేశించియున్నాడు. యమనియమములు ముఖ్యముగా మనోమాలిన్యములను దొలగింప తోడ్పడును. అవి నడవడికి సంబంధించిన నియమములని సాధారణముగ జెప్పవచ్చును.

వానిమీదనే మనప్రాసందిక జీవనసాఫల్య మాధారపడి యుండును. కాని, వానిని బాగుగ జాగరూకతతో పాలించి నందున మానవుడు ఆధ్యాత్మికశిక్షణను పొందగలడు. వానిని పాలింపనిమానవుడు యోగము నభ్యసింప నర్హుడుకాదు.

యమములు ఐదు : అహింస, సత్యము, అస్తేయము (దొంగతనము చేయకుండుట) బ్రహ్మచర్యము (ఉపస్థేంద్రియ నిగ్రహము), అపరిగ్రహము (సంపద నధికముగా కూడబెట్ట కుండుట)

నియమములు ఐదు : శౌచము (శుద్ధి), సంతోషము (తృప్తి), తపస్సు (ఇంద్రియనిగ్రహము), స్వాధ్యాయము (పవిత్ర గంధవృక్షము), ఈశ్వర ప్రణీధానము (ఈశ్వరార్పణ).

ఈపదివిషయములు నడవడికిసంబంధించినవి; పూజకు కావలసిన మొదటిసాధనములు. యోగమువలన పరమేశ్వర సాక్షాత్కారము గోరు వ్యక్తి ప్రాణుల నన్నిటిని ప్రేమింప వలయును. ఎవరికి హాని కలిగింపరాదు. ఇతరులకు హాని కలిగించి సంపాదించు నాహారమనుండియు సతకు మారముగ నుండవలయును. అతనిలో చౌర్యము-దొంగతన ముండరాదు. సత్యవ్రతుడు కావలయును. అసత్య మెట్టిదైనను ఆధ్యాత్మిక తకు విషమువంటిదిగా నెంచవలయును. అహింస మిగిలిన సర్వ గుణములకు మూలము. అసత్యము, చౌర్యము, శారీరిక సుఖము లన్నియు నితరులకు హాని కలిగించునవియే. అహింసా వ్రతము పూర్ణముగ పాలించినచో నది నిన్ను చెడుగుల నుండి కాపాడి పవిత్రుం జేయును.

ఆసనప్రాణాయామాదు లయిన యోగాంగములను నేర్పు శిక్షకుని యావశ్యకము కలుగును.

ఇవి నిత్యము నియమిత కాలమాన అభ్యసంపవలసిన సాధనలు. ఇవి జాగరూకతతో నభ్యసించదగినవి. యోగులకు కలుగు సిద్ధులనుగూర్చి పెక్కు గ్రంథములు ఆశగొల్పు భావలో వర్ణించుచున్నవి. కొన్ని విషయములు సమ్మతగినవి కూడ కాదు. తత్ఫలితముగా నెన్నియో యోగమార్గములు బయలుదేరినవి. వానిలో పెక్కుమార్గములు పూజకు, ఆధ్యాత్మికప్రయోజనములకు సంబంధించినవి కావు. ఆసనములలో కొన్ని శారీరికవ్యాయామమునకు సంబంధించినవి. అవి యోగమనుట సరికాదు. జీవితమునకు సంబంధించిన ఇతరమార్గములలోవలెనే యోగమార్గమునందును నెందఱో నంచకులు కలరు. ఈ దోషిడిగాండ్రచేతులలో చిక్కి యెందఱో యవకులు నష్టపడిరి. కావున ప్రతివ్యక్తియు నిట్టివారినుండి తనను రక్షించుకొనవలయును. కొలది యభ్యాసమువలననే దివ్యప్రకాశమును చూపింతుమనియు, దివ్యవాణిని వినిపింపజేయుదుమనియు చెప్పువారిమాటలు ఆకర్షకములగు ఉచ్చులుగా నెంచవలయును, యోగసాధకుడు వీనికి దూరముగ నుండవలయును. యోగసాధకులలో పలువురు భగవద్ భక్తులు కారు. వారు యోగము తమకుతాకిక భోగములనందజేయుననియెంచుచుందురు. ఆసనముల కిట్టి దుష్కీర్తి యెక్కువగా నున్నది.

యోగాంగమున కంగమైన ఆసనము కఠినమైనది కాదు. శారీరికబాధలు దానివలన కలుగవు. దానిప్రయోజన

నము చిత్రైశ్వర్యముతో జన్మించుటయే. అందుకొఱకు శరీరమును స్థిరముగాను, సుఖముగాను ఉంచునట్లు కూర్చుండవలయును. “స్థిరస్థుః మానసమ్” అని పతంజలి ఆసనమును నిర్వచించియున్నాడు. ఆసనమునందు ముఖ్యముగ గమనించవలసినది స్థిరత. కొంచెము చలనముకూడ నేతాగ్రతకు భంగము కలిగించును. సాధకుడు మొదటినుండియే తనయాలోచనలను నియమింప ప్రయత్నము చేయవలయును. అతడు స్థిరముగా కూర్చుండి శ్వాసను బంధింప యత్నింపవలయును. కొండలు ఉపాసనలో తిన్నగా కూర్చుండుట మంచివికాదందురు. భక్తుడు శిరస్సును నమ్రతతో పంచవలయునందురు. అట్లు చెప్పవారు ఉపాసన తలకు, చేతులకు సంబంధించినవి కాదనియు, మనస్సునకు సంబంధించినదనియు నెఱుగరు. శరీరస్థితి యెట్లున్నను మనస్సులో వీశ్వర్యత లేనంతవఱకు పొందగలిగిన దేమియు నుండదు. వెన్నెముకలో నంపు లేకుండునట్లు శిరస్సును తిన్నగా నుంచి కూర్చుండుటవలన ప్రాణమును స్వాధీనపఱచుకొనుట సులభమగును. విగ్రహమును కాని, వ్యక్తినిగాని పూజించునపుడు శరీరానయవములను వివిధరూపములలో నుంచి నతమస్థకు డగుట యావశ్యకము కావచ్చును. కాని, తనలో దేవుని సాక్షాత్కరింపజేసికొనవలయును.

ప్రాణాయామము : ఇది ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములకు సంబంధించిన న్యాయాయము. మనస్సు ప్రాణము పరస్పర సంబంధములు. ఒకచానిని నిగ్రహించిన రెండవది నిగ్రహింపబడును. మానవుడు కొంతొకవస్తువునందు మనస్సును నిలిపి

నపుడు అతని ఉచ్చాస నిశ్వాసములు కూడ నిలిచిపోవును. ఇది యెల్ల రెఱుగుదురు. ప్రాణాయామము శారీరకప్రక్రియకు సంబంధించినది. మనోనిశ్చలత ప్రాణనిశ్చలతకు దారి తీయును. ప్రాణనిగ్రహము మనోనిగ్రహమునకు దారి తీయును.

దీనికి నిరంతరసాధన మావశ్యకము. మనోనిగ్రహమునకు బహుకాలము పట్టును. సామాన్యులు ప్రాణాయామదశలోనే ఆగిపోవుదురు. ముందుకు సాగరు. నిజమైన యోగి మాత్రము తనసాధనను సాగించును. ప్రాణాయామమునకు సమాధికి మధ్య నెన్నియో దశలున్నవి. మార్గమున నెన్నియో క్లిష్టసమస్యలుత్పన్నము లగును. ఆ ప్రయాణ మంత సులభమైనది కాదు. దీర్ఘకాలపుటభ్యాసము తదుపరి యోగి సమాధిస్థితి నందగల్గును. సాధకుడు అనాయాసముగా తాను పరమేశ్వరునియెదుట నున్నట్లు గ్రహించును. ఆత్మసాక్షాత్కారమును మాటలలో వర్ణింప నలవికాదు. అది యనుభవవిషయము.

ప దు నా లు గ వ అ ధ్యా య ము

సా ధా రణ జ ను లు

నై య క్తి కము, సామాజికము నని ఉపాసన రెండు విధములు, వ్యక్తులు యోగము నభ్యసింపవచ్చును. వారి కందు తరతమభేదములతో విజయము కలుగును, ఏదేశము నందును ఏకాలమునందును యోగులు పెక్కురు లేరు. అధికముగ నవకాశము లున్నపుడు వారిసంఖ్య పెరుగును. అది నై య క్తి కవిషయము. ఆధ్యాత్మికముగ నభివృద్ధి చెందగోరు సామాన్యచూసవు డేమి చేయవలయు ననునది ప్రస్తుతప్రశ్న సామాన్యప్రజలయందు మంచిమతము అభివృద్ధి చెందుట. నెట్టి ఆధ్యాత్మిక సంస్థ లుండవలయును ?

అందఱును యోగము నభ్యసించుటకు తగినవారు కాదు. అందఱు ఈజన్మలోనే భగవత్ సాక్షాత్కారమును పొందలేరు. అది ఒక్క మతమునకేకాక ఇతరవిషయములకును వర్తించును. విజ్ఞానము, తత్త్వవిచారణ, గణితము మున్నగు విద్యల సభ్యసింప నెల్లరు సమర్థులగుదురా ? కాదు. కొందఱు మాత్రమే. తరతమభేదములు గల నైజ్ఞానికు లెందఱో కలరు. వారు సంపాదించిన జ్ఞానము వారికేగాక యితరుల కును ఉపయోగపడును ఏన్ స్టీన్, ప్లాంక్ వంటి భౌతికశాస్త్రజ్ఞులు అరుదుగ నుందురు. కాని, విద్యుత్సరఫరా కేంద్రము నందు పని చేయు కూలివానికి కూడ శాస్త్ర సంబంధమైన

స్వల్పజ్ఞానముండును. అతడు దానిని ఇతరుల యుపయోగము కోరుకుకూడ నుపయోగించును. అతడు అన్వేషకుడు కాక పోవచ్చును. అతడు క్రొత్తవస్తువును దేనిని అవిష్కరింప జాలడు. శాస్త్రజ్ఞానముతో నాతనికి పరిచయము లేకపోవచ్చును. కాని ఆచరణయోగ్యములగు అన్ని కార్యములందును అతడు శాస్త్రజ్ఞానము నుపయోగించును. వైజ్ఞానిక సాధనముల నుపయోగించి పనిచేయును. యోగమును, పూజను గూర్చియు నిట్లే చెప్పవచ్చును యముముల నైదింటిని పాటించువానినికూడ యోగియనియే యనవచ్చును. అతడు యోగమార్గమున నెక్కువదూరము పయనించినవాడు కాక పోవచ్చును. అభివృద్ధి క్రమముగ కల్గును. మానవులలోనో లేక సంవత్సరములలోనో యది కలుగవచ్చును. కొందఱి విషయమున జీవితమంతయు నొక వ్యక్తి చేయుప్రయత్నము, అతనిశక్తి, అతని స్థితిగతులపై నాధారపడియుండును. అహింసను పాలించువ్యక్తి యితరులకు హాని కలిగింపడు. ఇతరులకు కష్టము కలిగించి సంపాదించు వస్తువుల నంగీకరింపడు. అతడు మానవతలో నిష్కుస్థాయికి చేరినవాడు కావచ్చును. అతడు ఉన్నతమైన ఆధ్యాత్మికబోధనల కింకను అర్హుడు కాకపోవచ్చును. కాని అతడు సరియైన మార్గము ననే నడచుచున్నాడు. అత డిప్పుడే ప్రారంభించినాడు. క్రమముగా ముందంజవేయగలడు. శారీరక ప్రదర్శనలతో యోగి వలె నటించుచు, సామాన్యజనుల మతవిశ్వాసమును గోపిజీ చేయు దాంభికునికంటెను, వంచకునికంటెను, ఆత డెంతో మెఱుగు. వంచకుని దాంభికత ఆతనియధఃపతనమునకు దారి

తీయుచు, సమాధిస్థితి నందుకొనుటకు వలయు సాధనములను తగ్గించును. ఇట్లే సత్యాస్తేయాది విషయముల గూర్చి తెలిసికొనవలయును. కొందఱు జనులు యోగాంగములు సామాన్యమానవులకుకాక, ఎన్నికగన్న కొలదిమంది వ్యక్తులకే యవి యుద్దేశించబడిన స్త్రైంచెదరు. ఒకవిధముగ నిది సరియైనను, మఱియొక విధముగ చూచిన సరికాదు. అత్యుత్తమస్థితిని మాత్రమే యుద్దేశించినయెడల కొలదిమంది యశుష్టవంతులమాత్రమే యందు సఫలత నందుదురు. జీవితమునకు సంబంధించి వివిధ శాఖలలో నిపుఁగులు కొలదిమంది మాత్రమే యుందురు. నాగరికతలోను, శక్తియుక్తులలోను జనులెంత తక్కువస్థాయి కలిగియున్నను వారిలో యోగాభ్యాసమును ప్రారంభింపనర్హత లేదనుట సరికాదు. యోగము సూక్ష్మభ్యాసమునకు చెందిన ప్రాణాయామముతోడనే ప్రారంభము కాదు. ప్రాణాయామము చాల శున్నతమైన అభ్యాసము. యోగము నడవడిని దిద్దుకొనుటకు తగిన యగు నియమములతో ప్రారంభమగును. వానిని నైతిక జీవన సూత్రములనుగ మాత్రము నెంచి పూజకును, వానికిని (యమ నియమములకును) నెట్టి సంబంధము లేదని యెంచబడుచున్నది. వానిని జీవితలక్ష్యములుగ నెంచుట జరుగుచున్నది. కాని నిజమున కవి కొండొక ప్రయోజనమునకు సాధనములు మాత్రమే. మిక్కిలి అజ్ఞానికూడ అహింసాద్వితములను పూజగా నెట్లు మలచుకొనవలయునో పతంజలి బోధించి యున్నాడు.

అట్టిపద్ధతి జపమో, లేక ఈశ్వరవాచకమైన ఓంకారమును మాటిమాటికి నుచ్చరించుటయో యని పరిణామము చెప్పుచున్నాడు. “తజ్జపస్తదర్థభావనమ్” ‘ఓమ్’ ను జపించుట, దానియర్థమును భావించుటవలన చిత్తైకాగ్రత కలుగును. ఈయభ్యాసము మిక్కిలి సులభము. ఒకచిన్నపాప కూడ సులభముగా ‘ఓమ్’ ను ఉచ్చరింపగల్గును. ఇందుకు సంస్కృతము నభ్యసించబనిలేదు. ఆటవికునకుగూడ నిది చెప్పవచ్చును. అతడు పూజకు డగుచో దీనిని ప్రతిదినము నూఱు మార్లు ఉచ్చరింపనిమ్ము. ఇక పై సూత్రమునందలి రెండవ భాగము దానియర్థమును మనస్సులో నుంచుకొనుట. అదియు నంతకఠినము కాదు. ‘ఓమ్’ అనగా నది గొప్పశక్తికి పేరు అనియు, నది కనబడనిది యనియు, నంతట నుండుననియు సత్యదానిని మనస్సునం దుంచుకొనునట్లు చేయుము. దేవుని స్థితి యతనిజ్ఞానము, అతనిదయను గూర్చిన జ్ఞానము భక్తుని మనస్సున నాటవచ్చును. మనచుట్టుప్రక్కల నంతట కనబడుచున్న ప్రపంచమును జూపియే యతని కాజ్ఞానము కల్పింపవచ్చును. అందులకు దేవాలయములు ఆవశ్యకములేదు. ప్రాతఃకాలమున నిద్రలేచి స్నానాదులు చేసి యెట నైన నొకచో కూర్చుండి ‘ఓమ్’ ను వందపర్యాయము లుచ్చరింపవచ్చును. అప్పుడు మనస్సులో పరమేశ్వరుని నెదుట నున్నట్లు ఎంచుము. అతడు నీకు పరమమిత్రుడు. కాని నీవు ఇతరులయెడ దయకలిగియుండి, సత్యము చెప్పువాడవు, నిర్గుణుడవు నైననాడే దేవుడు నీప్రార్థనల సంగీకరించునని గుర్తింపుము.

తదుపరి జపించదగినది గాయత్రీ మంత్రము.

“ఓమ్ భూర్ భువః స్వః తతే సవితుర్ వరేణ్యం
భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్”

(యజు 3-3౫)

ఓమ్ = భగవంతుడు - రక్షకుడు. భూః = భూమికి ఆధారము, భువః = అంతరిక్షమునకు ఆధారము, స్వః = ద్యులోకమునకు ఆధారము. ధీమహి = ధ్యానింతుము. తతే = ఆ, వరేణ్యం = శ్రేష్ఠమైన, భర్గః = దివ్యస్వరూపము, సవితుః = జగదుత్పాదకునియొక్క, దేవస్య = పరమేశ్వరునియొక్క, యః = ఎవడు, ప్రచోదయాత్ = ప్రేరేపించునో, నః = మన, ధియః = బుద్ధులను.

‘పృథివ్యాదిముల్లోకములకు దేవు డాధారభూతుడు. సృష్టికర్తయైన యాదేవుని దివ్యస్వరూపమును మనము ధ్యానింతుము. అతడు మనబుద్ధులను ప్రోత్సహించును.’

ఈ గాయత్రీమంత్రమును పవిత్రముగా నెంచి ప్రతి దినము నూఱుపర్యాయములు జపించవలయును. ఈ గాయత్రీజపమున ముఖ్యముగా గమనింపదగినవిషయము జ్ఞానముకొనుట ప్రార్థించుట. భక్తుడు తాను ప్రార్థించుపదార్థము లన్నింటిలోను బుద్ధిగొప్పదియని తెలిసికొనవలయును. కొందఱు మూఢ విశ్వాసముకలవారు గాయత్రిని జపించినమాత్రముననే శక్తి వర్ధిల్లునని యెంచెదరు. అది సరికాదు. గాయత్రీజపము మన మ్యునిచరిత్రను వృద్ధిపఱచుకొనుటకు, భగవద్ విశ్వాసమును పెంపుచేసికొనుటకును సాధన మగును.

గాయత్రీ జపము నొనర్చువ్యక్తి క్రమముగా ప్రాతః సాయంసంధ్యాసమయములందు సంధ్య చేయ సమర్థుడగును.

ఈవ్యక్తిగత పూజాపద్ధతులతో బాటు సామాన్య జనులకు సామూహిక పూజావిధానము కూడ నావశ్యక మగును. సామూహికప్రార్థనలు కొన్నిటిని మంచివేదమంత్రములతో నిర్మింపవచ్చును. వారమున కొకసారికాని, పక్షమున కొకచూరుకాని కొందఱు ఒకచో సభాస్థలిలోనో, మందిరముననో, ప్రార్థనాలయముననో చేరి ధార్మికబోధకుని సహకారముతో వైనచెప్పిన మంత్ర సముదాయముతో ప్రార్థన చేయవచ్చును. ఆ ప్రార్థనలు గాత్రసంగీతముతో కాని, వాద్యములతోకాని మేళవింపవచ్చును. సామాన్య జనులలో ఆధ్యాత్మికవిషయములయెడ శ్రద్ధాసక్తులు కలుగునట్లు ఆ ప్రార్థనలను నూతనములుగా నుంచుటకు వాద్యాదుల మేళన మావశ్యకము.

వేదశాస్త్రము లీప్రార్థనలతో మఱియొక విషయమును చేర్చిచెప్పును. అది హవనము - హోమము. అది ఆర్యుల కవశ్యకర్తవ్యకర్మ - నిత్యకర్మ నానిని ఉదయ సాయంసమయములలో చేయుట యుక్తము. నిత్యము చేయలేనివారు వారమునకో, పక్షమునకో పండితుని సహకారముతో నొకపర్యాయము చేయవచ్చును. స్త్రీలకకూడ హవనము చేయుట సులభముగా నేర్పవచ్చును. ఈ విషయమునకు సంబంధించిన చిన్నపుస్తకములును కలవు.

విద్యార్థులు కథలద్వారమునను, ఉపదేశములమూలమునను జనులకు మంచి నడవడి నేర్చుకొనవలయు ననియు, సాంఘికసుగుణములను అలవడుచుకొనవలయు ననియు బోధించుట మిక్కిలి ముఖ్యము.

ఇట్టి శిక్షణ పూజావిధానమున మానవునకు కావలసిన ప్రాథమిక-ఆవశ్యకములను చేకూర్చును. జరులలో కొందఱు బుద్ధిమంతులు ముందుకు వచ్చి యున్నతశిక్షణను పొంద యత్నించుట సాధ్యమగును.

ప దు నై ద వ అ ధ్యాయము

పూజలో నుపయోగించు భాష.

ఒక ముఖ్యమైన విషయము గమనింపదగియున్నది. పూజకుని సొంతభాషతో ప్రార్థన చేయవలయునా? లేక, సంప్రదాయము ననుసరించి, బహుకాలముగా నుచ్చరింపబడి, పవిత్రముగా నెంచబడు మఱియొకభాషతో ప్రార్థనచేయవలయునా? అనునది యొకసమస్య.

ఇది యొక ప్రాతప్రశ్నయే. ఈవిషయమునకు సంబంధించిన సారస్వతముకూడ నెక్కువగా నున్నది. కై)స్తవు

లలో నీ విషయమున నెన్నో భిన్నాభిప్రాయములున్నవి. కోమన్ క్యాథలిక్కులు లాటిన్ భాషలోనే ప్రార్థింపవలయు నందురు. ప్రొటెస్టెంట్లు భక్తుడు తనభాషలో ప్రార్థించుట కంగీకరించిరి. హిందువులలో కూడ పూర్వాచారపడులు సంస్కృతమంతములనే పఠింపవలయునందురు. సామాన్య జనులు తమ కర్థముకానిభాషతో ప్రార్థన సలుపుట కాలమును వ్యర్థపఱచుట యందురు. ఆర్యసామాజికులలో కూడ అభిప్రాయభేదములు కొంతవఱకు లేకపోలేదు. సాధారణముగా బుద్ధిమంతు లైనవారు భక్తులు తమకర్థమగు స్వభాషలోనే ప్రార్థన చేయుట సమంజస మందురు. ప్రార్థన హృదయము నుండి వెలువడవలయును; కాని కేవలము పెదవులకదలిక వలన నేర్పడునదిగా ఉండరా దుందురు వారు.

ఈ సమస్య యంతసులభమైనది కాదు. ఇది సిద్ధాంతములకు సంబంధించినది. ప్రార్థన సాధనమా? లేక సాధ్యమా? యని మన మాలోచింపవలయును. నిశ్చితఫలము నిశ్చిత సాధనముల నజేక్షించును.

దేవునినుండి యేదియో యాచించుటయే ప్రార్థన యగునెడల మాతృభాషయు నందుల కధికమే యగును. కోరికమాత్రమే చాలును. భగవంతు డన్నిభాషల సర్థము చేసికొనగలిగినట్లే యెల్లరిమనస్సులను గూడ నెఱుగును. అట్టి యెడ భిన్నభిన్నభాషలతో ఓ 'దేవా! నాకు రొట్టె నిమ్మ' అని పెద్దగా నెలుగెత్తి యుజవనేల? భగవంతునకు నీ వాకలి

గోని యున్నావని తెలియును. అతడు కొట్టె నందించును. కాని, ప్రార్థనకు ఇతరఫలములు - ఆధ్యాత్మికపు దౌష్ణత్యమును సాధించుటవంటివి - యున్నయెడల, ప్రార్థనవిషయక భాషను నిర్ణయించుటకు కోరికలు మాత్రమే కాక యితర కారణములను గూర్చియు ఆలోచింపవలయును. మన మనున రించు ప్రక్రియ మనయాత్ర కెంతసాహాయ్య మొసర్చునది యో యాలోచింపవలయును. పాఠకులు మిల్తుకుకవిని నతనికై లి కతినముగా నున్నదని సులభకైలిలో వ్రాయుమని యర్థిం చిరి. అతడు పాఠకులను తనస్థాయికి తెచ్చుటయా? లేక తాను పాఠకులస్థాయికి దిగజారుటయా యనునది యొకప్రశ్న యని చెప్పినట! జనులకు ప్రార్థనవిషయమున స్వాతంత్ర్య మిచ్చినచో వారు భగవంతుని తమస్థాయికి దింపనెందురు. వారి కిష్టము వచ్చిన క్షైల్ల చేయుదురు. 'మాలానారమ్' తన ప్రసిద్ధ 'మన్నవీ' అను గ్రంథమున నొకకథలో నిల్లు వర్ణి చెను. "ఒక గొట్టెలకాపరి భగవంతు నిల్లు ప్రార్థించెను. "ఓ దేవా! నేను నిన్ను చూడ గలిగినచో నీ'కోటు'ను తీసికొని దానినుండి పేలను వీరివైతును". ఇయ్యది భగవంతునియెడ భక్తునకు గల ప్రేమను సూచించును. కాని యిది మూఢ ప్రేమ. దేవుని తనస్థితికి దిగజారుప్రేమ. హిందూగ్రామము లలో నిట్టి కథలెన్నియో విననగును. ఆకథలలో మూఢ భక్తియో లేక దేవునియెడల ద్వేషమో, భగవద్దర్శనము కలి గించినట్లు చూతుము.

(అలహాబాదుదగ్గరి పండ్లా యను గ్రామ మొకటి కలదు. శివాలయమున కాగ్రామము ప్రసిద్ధమై యుండెను. ఆగ్రామములో ప్రవేశించుటతోడనే మఱియొక చిన్నగుడి కనిపించును. శివాలయమునకు వెళ్ళుటకుముందాచిన్న దేవాలయమును దర్శింపవలయును. అందులకు ఆగ్రామిణు లొక కథ చెప్పుదురు. ఆగ్రామమున నొకవ్యక్తి ఉండెడివాడు. అతడు శివ వ్రష్టి. కావున నతడు ఆశివాలయమునందలి శివ విగ్రహమును, తనభోజనమునకు ముందు ప్రతిదినము నూఱు పర్యాయములు చెప్పుతో కొట్టెడివాడు. అట్లుకొన్నిసంవత్సరములు గడచెను. ఒకనాడు నదిలో ప్రవాహము మిక్కుటమై దాట వీలుకానిదిగా నుండెను. అతడా దినమునకూడ ప్రాణముల నొడ్డి నదిదాటి శివుని నిత్యమువలెనే చెప్పుతో కొట్టు ఆచారమును నెఱవేర్చెను. అందుకు శివుడు మిక్కిలి ప్రసన్నుడై యతనికి ప్రత్యక్షమయ్యెను. నాటినుండియు శివాలయమును దర్శింపవచ్చు ప్రతియాత్రికుడు ముందుభక్తుని దర్శించి తదుపరి తనదర్శనమునకు రావలయునని వరమొసంగెను. ఇట్టికథలు ఇతరప్రదేశములందును విననగును.)

గంభీరముగా నొకవిషయము నాలోచించుటలో నిట్టి కథలకు ప్రసక్తి యుండదు. సామాన్యప్రజలలో భక్తివిశ్వాసములను పెంపుచేయుట కెన్నియో కథ లిట్టివి కల్పింపబడెను. భక్తునిలో ఆధ్యాత్మికస్థాయిని పెంపుచేయదలచినచో నతని యభిలాషలను కోరదగినవస్తువునకు మాత్రమే అను

గుణముగా నుండునట్లు మలచవలయును. ఆధ్యాత్మికతయందు అభివృద్ధి సాధించుటకు ప్రార్థింపదగిన వస్తువేదియో యతనికి తెలుపవలయును. ప్రార్థనాదులకు ఉద్దేశింపబడిన మంత్రములు పూజకుని లక్ష్యమును చేర్చుటకు తగినవిగా నుండవలయును. భక్తునకు స్వాతంత్ర్యమిచ్చిన తనయల్పప్రభూహలకనుగుణముగ తనలక్ష్యమును గూడ నల్పస్థాయికి దిగజార్చును. ఉపాసన-పూజ-యొక్క ధ్యేయమే చెడిపోవును. సామూహిక ప్రార్థనలలో సమత-ఒకేరూపము-ఉండవలయును. దానికి ప్రత్యేకమైన విలువ ఉండును. ఆవిషయమున సత్రస్థ చేయజనదు. జనులలో నుండవలసిన సాంఘికసమగ్రతకు మతసంబంధమైన పునాదికి ఆ సమానరూపత మిక్కిలియవశ్యకము. భక్తుడు తానొనర్చు ప్రార్థనల కర్థము తెలిసికొనరాదని దీనియభిప్రాయము కాదు అర్థముకాని ప్రార్థన విసుగు జనియింపజేయునదియే కాక ప్రయోజనశూన్యము నగును. అయ్యది ప్రార్థనను నిస్సారమొనర్చును. ఉపాసకునకు ప్రార్థనయర్థము తెలియవలయును. అతడు తనస్వభావలో హార్దిక భావములనుకూడ ప్రార్థనతో జోడింపవలయును. మంత్రభాషకు బదులుగా స్వభాషను వాడుటకు నే నంగీకరింపను.

ప దు నా ఆ వ అ ధ్యా య ము

ఆచరణ సాధ్యములైన కొన్ని సలహాలు

ఈ రచయిత సాధారణగృహస్థు డగుటవలన సూక్ష్మములగు యోగరహస్యములనుగూర్చి చెప్పజాలడు. ప్రాపంచికజీవితమున బద్ధులైయుండ ఆధ్యాత్మికతకు కొంత సంపాదింపదలచిన వ్యక్తులకు ఆచరణయోగ్యములైన సలహాల నిచ్చుటయే యుతని యాశయము. ప్రాపంచికజీవితమునకు రెండులక్షణము లుండును. ఒకటి యది మనలను వదలదు. రెండు అది మనకు శాంతి నియ్యదు. అందువలన సామాన్యమానవుడు తాను ఆంతరికములు బాహ్యములునైన కలహములచే నొక్కబడుచుండును. తీవ్రికలేని తనజీవితములో శాంతిసుఖమును కొలదిగానైన పొందుటకు పూజింప పరుగులిడును. కాని, తిరుగుబాటుచేయు నతని మనస్సు అతనిని వెనుకకు లాగును. దీనిని దాటుటెట్లు?

ఈ విషయమున మనకు మొదటసహాయపడునది మన శరీరమే. దానిసాహాయ్యమును సంపాదించుట మనకర్తవ్యము. ఆరోగ్యవంతముకాని శరీరము పూజకునకు అతనిమార్గమున నెంతో యాటంకము కల్పించును. మల్లునిశరీరముకూడ నీ మార్గమున నట్లే బాధకమగును. కావున మధ్యేమార్గము ననుసరించి శితిశయములను దూరముచేసికొనవలయును. ఇందులకు వలయు జాగ్రత్తలను మూడుభాగములుగ విభజింపవచ్చును.

(క) ఆహారము : ఇది సాదాగా నుండవలయును; శానిటలకరముగ నుండవలయును. మొరటుగ నుండరాదు. విలాసవంతముగ నుండరాదు. వెన్న, పాలు, ఫలములు తగినట్లు తీసికొనవలయును. వానిని తగిన పరిమాణములో గ్రహింపవలయును. అవి సులభముగ జీర్ణించునవియై యుండవలయును, తీక్షణములు, మాదకములు నైన పదార్థములను విసర్జింపవలయును. పొగకు, మద్యములు, మాంసము మున్నగువానిని గ్రహింపరాదు. అన్యాయాద్వితీయమైన ఆహారమును సేవింపరాదు. ఆహారము శుద్ధముగ నుండవలయును. శుద్ధి రెండువిధములు. భౌతికము, నైతికము. ఆరోగ్యసూత్రముల ననుసరించి ఆహారము శుద్ధముగ నున్నను, నీతిబాహ్యముగనో, హింసాత్మక చర్యలవలననో సంపాదించబడిన దగుచో నది పుంజకుడు సేవింపదగినది కాదు. మితిమీరి భుజింపరాదు. మితిమీరి ఉపవాసములు చేయరాదు.

(చ) వ్యాయామము: ఇది యెంతయో యావశ్యకము. దీనివిషయమునకూడ అతిని వర్జింపవలయును. సులభ వ్యాయామము చాలును. అది యలసట కలిగించునదిగ నుండరాదు. మితిమీరిన విశ్రాంతివలన కలిగిన అలసతను పోగొట్టునదిగ నుండవలయును శుద్ధవాయువులో నడచుట మిక్కిలి ప్రయోజనకారి.

(ట) విశ్రాంతి : పెండలకడ నిద్రించి పెండలకడనే మేల్కొనవలయును. ఏడుగంటలపాటు నిద్రించిన చాలును. రాత్రి 9 గం॥ మొదలు ఉదయం 4 గం॥ వఱకు నిద్రించిన

మంచిది, నిద్రించుటకు ముందు మనస్సు నేకాగ్రము చేసికొన ప్రయత్నింపవలయును. రాత్రివిసోదములు పనికిరావు. అతి నిద్ర నిద్రలేమివలెనే అలసట కల్గించును! పగటినిద్ర మంచిది కాదు. దీర్ఘములైన పగటి సమయములందును, ఉక్కుపోయి పగటి సమయములందును మధ్యాహ్నము ఒకింత విశ్రమించుట లాభదాయకము కావచ్చును.

ఇకమనస్సు : చెడ్డ గుఱ్ఱమును వశపఱచుకొనుటకు యత్నించునట్లు మనస్సును గూర్చి మనము జాగ్రత వహింప వలయును. ఉపాసనలో సర్వము మనస్సే. ప్రారంభకుడు చింతలతో మనస్సు బాధపడకుండునట్లు చూచుకొనవలయును. ఈక్రింద కొన్ని సూచనలు చేయబడుచున్నవి.

(౧) తఱచుగా మనస్సును కలవరపెట్టు ప్రదేశములను, పరిస్థితులను, వృత్తులను విడిచిపున్నవలయును.

(౨) అట్లు చేయలేనిచో పూజకుముందు ఒకగంట కాలము పాఠనము అట్టివానికి దూరముగ నుండవలయును.

(౩) దినమునకు పదునైదు నిమేషములకాలము మనస్సునందు ఎట్టి ఆలోచనలు లేకుండ కూర్చుండుట అలవఱచు కొనవలయును.

(౪) మనస్సులోనున్న ఆ కలవరము వశపఱచుకొన నలవి కానపుడు ఇష్టమైన మంత్రమును, చెవులకింపగు ధ్వనితో లోలోన పాడుకొన యత్నింపవలయును.

(౫) మానసికసమతను కోలుపోరాదు. నీవృత్తిలో నీవృత్తికి అనువుకాని వ్యక్తులతో వ్యవహరింపవలసి వచ్చినపుడు మృదువైన మార్గముల ననుసరింపుము. ఒక కింత ఆలోచన, నేర్పు నీకష్టమును దూరముచేయును.

(౬) తైంగికసంబంధములయందు మితముగ వ్యవహరింపుము. అవి మిక్కిలి బలవంతములైనవి యగుచో నిన్ను నీవధికముగ కష్టపెట్టుకొనుటకంటె ఒకించుక వానికి లొంగుటయే మంచిది. బలవద్విరోధము శరీరమునకు మనస్సునకు హాని కలిగించును. కాని అది అతివిషయాసక్తికి దారితీయరాదని మఱవకుము.

(౭) ఎప్పుడైన నీ మనస్సు సహకరింపకున్నను, లేక శరీరము కొంచె మస్వస్థత చెందినను, నిత్యమొనర్చు పూజను ఆచారార్థమైనను విడువక చేయుము.

(౮) అనారోగ్యస్థితిలో మంచముపట్టినప్పుడు భగవంతుని గొప్పచికిత్సకునిగ నెంచుము. అతనియందు విశ్వాసముంచుము.

(౯) ఎక్కుడుకష్టములలో నున్నప్పుడు భగవంతుని స్మరించి అతని సాహాయ్యము నర్థించుము.

(౧౦) నీవృత్తియందు సంతృప్తినొందుటకు యత్నించుము.

ప దు నే డ వ అ ధ్యా య ము

కొన్ని ప్రార్థనా మంత్రములు

౧ ఓ3మే విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరాసువ
యద్ భద్రం తన్న ఆసువ. (యజు 3౦-3)

ఓ జగదుత్పాదకదేవా ! సమస్తపాపములను దూర
ముగ నుంచుము. ఏది భద్రమో దాని నిమ్ము.

౨. ఓ3మే అగ్నే సయ సుపథా రాయే అస్మాన్
విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్
యుయోద్ధ్యస్మ జుహురాణ మేనో
భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ.
(ఋ. ౧-౧౮౯-౧)

ప్రకాశస్వరూపుడవగు నోడేవ ! మమ్ములను విజ్ఞా
నాది ధనప్రాప్తికొఱకు సన్మార్గమున నడుపుము. మే మొనర్చు
సమస్తకర్మములు నీవెఱుగుదువు. మానుండి కుటిలమైన
పాపమును వేఱు చేయుము. నీకు మిక్కిలిగా నమస్కరింతుమా.

౩. ఓ3మే తత్సవితుర్ వరేణ్యం
భర్గో దేవస్య ధీమహి
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్.

(ఋ. ౩-౬౨: ౧౦)

ఓరక్షిక ! జగదుత్పాదకుడవగు నీయొక్క ప్రసిద్ధ
మైన శ్రేష్ఠవిజ్ఞానరూపమును హృదయమున ధరింతుము.
ధ్యానము చేయుదుము, మా బుద్ధులను మంచి మార్గమున
ప్రేరేపించుము.

౪. ఓ3మ్ యతేకించెదం పరుణ ! దైవ్యే
జనేభిప్రోహం మనుష్యా స్పృహంసి.
ఆచిత్తీ యత్ తవ ధర్మా యోయోపిమ
మానస్త స్మాదేవసో దేవ రీరిషః" (ఋ. ౩-౨౯-౫)

ఓదేవ ! మర్త్యులమైన మమ్ము పవిత్రునియెడ చేసిన
ద్రోహము కారణముగాను అశ్రద్ధతో నీనియమములను అతి
క్రమించిన కారణముగాను నశింపజేయుతుము.

౫. ఓ3మ్ అగ్నే వ్రతవతే ! వ్రతం
చరిష్యామి - తచ్చకేయం - తన్నే
రాధ్యతామ్ - ఇద మహ మన్మతాత్
సత్య ముపైమి. (యజు. ౧-౫)

ఓవ్రతవతీ ! నేను నావ్రతము నాచరింతును. దాని
నాచరించుకొని నాకొసంగుము. అది నాకు సిద్ధించునుగాక !
నే నసత్యమును విడిచి సత్యమును గ్రహింతునుగాక !

౬. అసతో మా సద్గమయ
తమసో మా జ్యోతిర్ గమయ
మృత్యోర్ మాఽమృతం గమయ.

(బృ. ౧-౩-౨౮)

ఓస్వామీ! అసత్తునుండి నన్ను సత్తును చేర్చుము.
అజ్ఞానము తొలగించి జ్ఞానమును ప్రసాదించుము. మృత్యువును
తప్పించి అమరుని జేయుము.

౭ యో చేవోఽగ్నో యోఽప్పు
యో విశ్వంభువన మావివేశ
య ఓషధీమ, యో వనస్పతిమ
తస్మై దేవాయ నమో నమః. (శ్వే. ఉ. ౨-౧౭)

అగ్ని, జలము, సమస్తవిశ్వము, ఓషధులు, వనస్ప
తులు నను సమస్తమునందు వ్యాపించియుండు దేవునకు
నమోవాకములు.

౮. ఓరిమే మూషా న శిన్నా వద్యంతి
మాధ్యః, స్రోతారం తే శతక్రతో!
సకృత్పు నో మఘవన్నింద్ర!
మృళయాధా పితేవ నో భవ. (ఋ. ౧౦-౩౩-౩)

ఉదారుడవగు నోదేవ! ఎలుకలు తంతువులను ఛేదించు
నట్లు నీపూజకుడనైన నన్ను చింతలు తినివేయుచున్నవి.
సర్వశక్తిమంతుడవగు నోదేవ! తండ్రివలె మమ్మునుగ్ర
హింపుము.

౯. ఓరిమే ఇంద్ర! క్రతుం న ఆ భర
పితా పుత్రేభ్యో యథా
శిక్షావో అస్మిన్ పురుహూత
యామని, జీవా జ్యోతీ రశీమహి.

(ఋ. ౭-౩౨-౨౬)

సర్వశ క్తిమంతుడవగు నోదేవ ! తండ్రి తనయులకు
వలె మాకు జ్ఞానము నిమ్ము. మామార్గమునందు సంప్రాప్తి
తుడవై మమ్ముల నడుపుము. మేము జీవించి జ్యోతి ననుభ
వించుముగాక !

౧౦. ఓ3మే మోము వరుణ మృణ్మయం

గృహం రాజన్మహం గమమ్

మృళా సుక్షత్ర మృళయః (ఋ. ౩-౮౯-౧)

ఓస్వామీ ! నేను మాటిమాటికి ఈపార్థివ దేహము
నకు శాకుండునుగాక ! ఓరక్షక ! నాపై దయ యుంచి నాకు
సహాయకుడ వగుము.

౧౧ ఓ3మే యదేమి ప్రస్ఫురన్నివ

దృతిర్ న ధ్మాతే అద్రివః

మృళా సుక్షత్ర మృళయః (ఋ. ౩-౮౯-౨)

ఓదేవ ! గాలికి చలించు చర్మమువలె నేను నామన
స్సున చలించుచున్నాను. రక్షక ! నాయందు దయ యుంచి
నన్ను రక్షింపుము.

౧౨. ఓ3మే కృత్వః సమహ దీనతా

ప్రతిపం జగమాశుచే

మృళా సుక్షత్ర మృళయః (ఋ. ౩-౮౯-౩)

ఓప్రకాశక ! శక్తిమంతుడను కాకపోవుటచే తప్పి
దముల చేసితిని. సన్మార్గమును విడిచితిని. నాపై దయగలిగి
నాకు సహాయకుడ వగుము.

౧౩. ఓకమ్ అపాం మధ్యే తస్త్వివాంసం

తృష్టావిదజ్జరితారం

మృళా సుక్షత్ర మృళయ" (ఋ. ౩-౧౯-౪)

ఓదేవ! జలములమధ్య నుండియు నీభక్తుడు తృషా
త్తుడై యున్నాడు. అతనికి సహాయకుడ వగుము.

స మా స్త్ర ము

